

πάλη

ένα
τετράδιο
ἀναζητήσεων

ΛΙΓΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ «ΠΑΛΙ»

‘Ο Νίκος Κάλας ή Νικήτας Ράντος ή Νίκος Καλαμάρης είναι ο πρώτος Έλληνας υπερρεαλιστής που εξέδωσε ποιητική συλλογή το 1933. ‘Ο πρώτος στίχος αρχίζει: «Είδα να ξεκοιλιάζουν τη θάλασσα». ‘Η «Στρογγυλή συμφωνία» του, είναι ένα από τ’ αριστουργήματα της ποίησης μας. Τα ποιήματα που δημοσιεύουμε είναι από τα πρόσφατα ταξίδια του στην Ελλάδα. Έχει γράψει δύο θεωρητικά βιβλία με δοκίμια—το πρώτο—Foyers d’Incendie Γαλλικά, 1938—και το δεύτερο Confound the Wise Άγγλικά, 1942, όπου αναλύει φιλοσοφικά την υπερρεαλιστική του θέση για την λογοτεχνία, ψυχολογία, τέχνη κ.τ.λ. Έχει τελειώσει πρόσφατα ένα αδημοσίευτο ακόμα βιβλίο για τον ζωγράφο Hieronymus Bosch.

‘Η «Άργώ ή πλοῦς άεροστάτου» του Άνδρέα Έμπειρικού έχει γραφτεί πριν από 20 χρόνια. Είναι κείμενο μεγάλης ποιητικής και ψυχχαναλυτικής αξίας: τα έργα του Έμπειρικού τόσο πεζά όσο και ποιητικά είναι ένα άσπτερινο στεφάνι στο μέτωπο της ποίησης μας, αλλά όπως τα περισσότερα αξιολόγα πράγματα στην Ελλάδα έχουν συχνά παραμεληθεί. Δεν υπάρχει ούτε ένα δοκίμιο για τον μεγάλο αυτό ποιητή—ούτε μία μελέτη. Ρωτάμε γιατί;—αλλά ίσως δεν πρέπει να ρωτάει κανείς τέτοια πράγματα. Είναι αυτονόητα!

‘Η δεύτερη εμφάνιση της Μαντώς Άραβαντινού με ένα απόσπασμα από τη «Γραφή Β΄», επικυρώνει το κατόρθωμα της «Γραφής Α΄», που είναι ή δημιουργία ενός νέου προσωπικού ύφους σε μιá εποχή φθαρμένης και έξαντλημένης ποιητικής έκφρασης: ή Μαντώ Άραβαντινού είναι χωρίς άμφιβολία ή πιο γνήσια κι’ αυθεντική ποιήτρια αυτή τη στιγμή, στην Ελλάδα.

‘Ο Κώστας Ταχτοής, με το πρώτο του βιβλίο το «Τρίτο στεφάνι», βγήκε πάνοπλος όπως ή Άθηνά, από το κεφάλι του Δία. Το διήγημα που μās έδωσε δείχνει την καταπληκτική του ικανότητα να μās πιάνει από τις ρίζες, απ’ τις βαθύτερες και πιο απελπιστικές μας συγκινήσεις, και μέσα σε ελάχιστες ακόμα σελίδες: είναι το σημάδι ενός άληθινού συγγραφέα.

‘Ο Νάνος Βαλσωρίτης υπεργραφεύεται πάνω απ’ όλα ότι άρνήθηκε το έξευτελιστικό «βραβείο» ποίησης που δίνεται κάθε χρόνο—όπως τύχει, και συχνά χωρίς απολύτως καμία δικαιολογία—και που μαζί με τ’ άλλα «λογοτεχνικά» βραβεία—άνέχεται σε σημαντικό ποσό κάθε χρόνο, σε μιá χώρα που δεν είχε, μέχρι χθές, ούτε καν στοιχειώδη εκπαίδευση δωρεάν: είναι, όπως λένε οί «γίλοι» μας οί Άγγλοι,—σαν να βάξεις το κάρο πριν από το άλογο».

‘Ο Δημήτρης Πουλιζάκος, ό Παναγιώτης Κουτρομπούσης, ό Τάσος Δελέγρης, ή Εύα Μυλωνά, είναι ή αϊχμή μιās πλειάδας νέων συγγραφέων—που το «Πάλι» ελπίζει να παρουσιάσει, και να δημοσιεύει για πρώτη φορά—άνήκουν όλοι στην αντιρεαλιστική σχολή και το άνοιγμα είναι σαφώς προς την μεριά της αποδέσμευσης από τα τετριμμένα και μιās δίκαιης αγανάχτη-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΟΙΜΙΟ	2
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΑΣ: 'Οδὸς Νικήτα Ράντου, μέρος Α', ...	4
ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ: 'Αργὸ ἢ Πλοῦς 'Αεροστάτου	8
ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ: Τὸ Θαῦμα	19
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΣ: Τὸ Μικρὸν 'Υποδηματοπωλεῖον	25
ΜΑΝΤΩ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ: 'Απὸ τῆ Γραφῆ Β'	32
ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΧΤΗΣ: Τὰ Ρέστα	37
HAROLD NORSE: Τώρα	41
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΟΥΣΗΣ: 'Ο 'Εφευρέτης Μπέννεντ	46
ALDOUS HUXLEY: Οἱ Θύρες τῆς 'Ενοράσεως	49
ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΛΧΗΜΙΣΤΩΝ	54
ΕΥΑ ΜΥΛΩΝΑ: "Ενας Βασιλιάς, τὸ Κεφάλι	57
COMTE DE LAUTREAMONT: 'Απ' τὰ Τραγούδια τοῦ Μαλδορόρ	60
TED JOANS: 'Η 'Αλήθεια	66
ΤΑΣΟΣ ΔΕΝΕΓΡΗΣ: Δύο Κείμενα	68
VIRGINIA WOOLF: Γιὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ μέλλοντος	70
OCTAVIO PAZ: 'Η Πέτρα τοῦ 'Ηλιου	75
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ "Ενας ἄνθρωπος 700 ἐτῶν	92

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ 'ΕΞΗΦΥΛΛΟΥ: Λίγα γιὰ τοὺς συνεργάτες τοῦ «Πάλι»
 ΣΧΕΔΙΑ: Μίνου 'Αργυράκη σελ. 24, 40, Μαρίας Wilson σελ. 36, 75, 'Αλέξη
 'Ακριθάκη σελ. 53, Manina σελ. 65, Ted Joans, Collage σελ. 66,
 Παναγιώτη Κουτρομπούση σελ. 31, 46, 47, 48, Grandville σελ.
 59, Χειρόγραφο 'Ελληνικῆς 'Αλχημείας σελ. 55.

Τὸ «Πάλι» διευθύνεται ἀπὸ ἐπιτροπή.
 Διεύθυνση γιὰ ἀποστολὴ χειρογράφων, συνδρομῶν κ.τ.λ.:
 ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΣ, 'Οδὸς Δημοκρίτου 32, 'Αθήνα.

ΕΞΗΦΥΛΛΟ: 'Ιδέα τοῦ Λεωνίδα Χρηστάκη, ἐκτέλεση Ε.Μ.

Ἡ ἐπιτροπὴ ποῦ ἀποφάσισε τὴν ἔκδοση τοῦ «ΓΑΛΙ», δάδελε με τὴν ἐμφάνιση τοῦ πρώτου τῆς τεύχους νὰ διευκρινίσει ὅσα νομίζει συγκροτητικὰ γιὰ τὰ ἴδια τῆς τὰ κίνητρα. Καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ τὸν τίτλο : «Πάλι», δηλώνει βασικὰ μιὰ ἐπανάληψη : ἀλλὰ τί εἶδους ἐπανάληψη προτίθεται νὰ καλύψει ἡ ἔκδοσή μας ; Ἡ ἀπάντησή μας, δὰ θέλαμε νὰ μὴν ἀφήσει κανένα ἔδαφος γιὰ παρανοήσεις.

Θέλουμε « Πάλι » ν' ἀνοίξει ὁ ὀρίζοντας τῆς ἔρευνας, τῆς ἀνίχνευσης καὶ τῆς ἔκφρασης· καθὼς καὶ τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν ντόπιο καὶ παγκόσμιον χῶρο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὁποιοδήποτε εἶδους ἀναστολὲς καὶ ἀπωθήσεις.

Θέλουμε νὰ λειτουργήσει « Πάλι » ὀργανικὰ ἡ ἀνακοίνωση, ἡ διαμάχη καὶ οἱ ἀντινομικὲς ἐκφάνσεις ποῦ συνιστοῦν τὸν χῶρο τῆς συνείδησης καὶ τῆς δημιουργίας, τίς αὐθόρμητες τάσεις καὶ κατευθύνσεις τῆς σκέψης καὶ τῆς αἴσθησης.

Βλέπουμε δηλαδὴ τὸ « Πάλι », σὰν ξανάνοιγμα τῆς ἀένας δυνατότητας ποῦ συνιστᾷ τὴν οὐσία κάθε αὐθεντικῆς στιγμῆς στὴ σκέψη, στὴν τέχνη, ὅπως στὴν ζωὴ καὶ στὴν Ἱστορία.

* *

Βέβαια αὐτὸ τὸ ξανάνοιγμα προϋποθέτει : 1) τὴν αἴσθηση ἐνὸς «κλεισίματος» (ἀποτελέσματος ποικίλων προελεύσεων φραγμῶν καὶ Taboo's) ποῦ ἡ προδεσὴ μας εἶναι νὰ συμβάλουμε στὴν ἄρση τους, στὸ βαθμὸ ποῦ ἡ διάγνωση καὶ ἡ διαλογοσὴ μας δὰ λειτουργήσει σωστά. 2) τὴν ὑπαρξὴ προηγουμένων «ουεντιυρς», ποῦ ἀφοῦ λειτούργησαν ὅσο (ἢ καὶ λιγώτερο ἀπ' ὅσο) ἔπρεπε ἢ μπορούσαν, δάφηθηκαν κάτω ἀπὸ συνδῆκες ἀρτισοκληρωτικὲς καὶ συμβατικὲς, ἀφήνοντας τὴ θέσῃ τους στὰ ὑποπροϊόντα, αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν συνδηκῶν, ποῦ στὸν τόπο μας ἀπόκτησαν ἐπὶ χρόνια μιὰ σαδρὴ, σχηματικὴ, μὰ παραδόξως ἀκλόνητη παντοδυναμία *.

Αὐτὰ τὰ ἀνοίγματα τοῦ παρελθόντος, τὸ «ΠΑΛΙ» δὲν προτίθεται νὰ τὰ ἐπαναλάβει μὲ «κλειστὸν» τρόπο, εἴτε μορφολογικά, εἴτε οὐσιαστικά, ἀλλὰ νὰ ξαναπολεμήσει μὲ τὸ ἴδιο, κι' ἂν τὸ κατορθώσει καὶ μὲ περισσότερον ἀδιάλλακτο θάρρος, ὅσα πολέμησαν, ἀγνοώντας ὅσα ἀγνόησαν : κι' αὐτά, ὅσες κι' ἂν εἶναι οἱ ἐπιφανειακὲς μεταβολὲς τους, παραμένουν σὲ (ἀπελπιστικά ;) μεγάλον βαθμὸ ἀπαράλλακτα, ὥστε ὅ,τι ἀρνιόμαστε, νὰ μὴν ὑπάρχει καν λόγος νὰ κατανομαστεῖ ἐξ ἀρχῆς, ἐντοπίζοντας ἔτσι ἐκεῖνο ποῦ διάχυτα εἶναι «ἐγκατεστημένο».

Τὸ «Πάλι» δὲν εἶναι μιὰ ἐπιδεώρῃση κλειστῶν καὶ ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένων κατευθύνσεων.

Ἐκεῖνοι ποῦ ἀποτελοῦν τὸ πρῶτον κλιμάκιο τῆς ἐκκίνησής του, δὲν προτίθενται ν' ἀποκρύψουν οὔτε τίς διαφωνίες τους, οὔτε τὴν πιθανή

---

* Δὲ θὰ θέλαμε νὰ κλείσουμε αὐτὴ τὴν παράγραφο, χωρὶς νὰ ὑπομνήσουμε. (δὲν θὰ τίς κατονομάσουμε), ὠρισμένους ἐλάχιστους ἀλλοίμονο, ἐξαιρέσεις.

έτερογένεια των καταβολών τους, σχετικά με βαθύτατες, όχι όμως αγεφύρωτες διαφορές αξιολόγησης ως προς τις βασικές τους «θέσεις» απέναντι στο αίνιγμα του *είναι*, στον δραματισμό τους για την *τέχνη* και στο πρόβλημα του *ιστορικοπολιτικού γίνεσθαι*. Παραμένουν όμως σύμφωνοι σ' ένα βασικό αίτημα: την από τα ίδια τα κείμενα προβολή και αυτοδιαγραφή των τάσεων, κλίσεων και «*αποκλίσεων*», όπως και την προσφορά τους στον έντονο κι' έκτοξ του χώρου του τετραδίου διάλογο.

“Υστερα από τα παραπάνω, άποσαφηνίζεται:

1ο “Ότι το τετράδιο είναι ξένο προς κάθε πνεύμα συντήρησης, αλλά πώς αυτό δε σημαίνει ότι γόνιμες περιοχές του παρελθόντος δηλωτικές της βαθειάς ενότητας της ζωής καθώς και οι αντίστοιχες αναζητήσεις πάνω σ' αυτές, δεν είναι εύπρόσδεκτες. 2ο “Ότι το τετράδιο παραμένει έξω από κάθε πνευματική ή πολιτική «*στράτευση*», αλλά σεισμογραφικά ευαίσθητο σε κάθε απελευθερωτικό μήνυμα, προερχόμενο τόσο από το ιστορικό όσο και από το πνευματικό πεδίο.

3ο “Ότι το τετράδιο δεν αποτελεί όργανο ενός πνευματικού ή καλλιτεχνικού κινήματος, (χωρίς ούτε να προετοιμάζεται, ούτε να αποκλείεται ή γέννησή του, από τους κόλπους του) αλλά πεδίο ελευθέρων αναζητήσεων και προσεγγίσεων όσων κινήμάτων (άτομικών ή συλλογικών) έφεραν σε γονιμότερη πυκνότητα παρουσίας την ανθρώπινη σκέψη και ύπαρξη, την διαύγεια και την έλπιδα (μ' όλη την τραγική διάσταση που συχνά χωρίζει τις δυό τελευταίες). Σ' αυτήν την περιοχή θα θέλαμε οι συμπάθειες και θέσεις των συνεργατών μας, να μην άσκούν παρά μίαν αυτοδύναμη επίδραση από τα ίδια τους τα κείμενα καθώς κι' από τα κείμενα που θα δελήσουν να μεταφέρουν στη γλώσσα μας σαν αντιπροσωπευτικά. “Όσο για τον διάλογο, παραμένει άνοιχτός.

Πάντως, η έπιτροπή του «ΠΑΛΙ» έχει πλήρη έπίγνωση της κρισιμότητας των καιρών, μέσα κι' έξω από την καλλιτεχνική περιοχή. Γι' αυτό και θεωρεί καθήκον της την άπόλυτη περιφρόνηση *α ά θ ε* σχηματικού «*esprit de serieux*» και κάθε δογματισμού.

4ο “Η τέχνη και η σκέψη ήταν, είναι, και θα είναι, ριψοκίνδυνη υπόθεση. Καθένας από τους συνεργάτες μας, είναι περιττό να τό πούμε, έπωμίζεται τους δικούς του κινδύνους, με τον τρόπο που νομίζει πιο πρόσφορο και μέσα από τη διαδρομή απ' όπου τό ανέφικτο και τό άναπόδραστο του άποκάλυψαν τό θριά τους.

‘Από τό παιχνίδι ως την έμβρίθεια, κι' από την πιο αίνιγματική έσωτερικότητα ως την πιο έμπράγματι κριτική στάση, κάθε τι μπορεί, (με την έννοια του άρχαίου «*δύνασθαι*», που περιέχει τό ζύγισμα με την όδυνηρή πιδανότητα να μη μπορέσει) ν' άνυλίζει τον δρόμο προς την μη «άποκεκαλυμμένη» (άκόμα;) ολικότητα* του πνεύματος, της ποίησης και του συγκεκριμένου κόσμου. The rest is silence.

*Έδω, ό συντάκτης αυτών των γραμμών υπαινίσσεται ίσως τον φιλόσοφο Ernst Bloch και τό γραφτό του «Zur Ontologie des noch nicht Seins».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΑΣ

Ὁ δὸς Νικῆτα Πάντου

Μέρος Α'.

ΞΕΝΑ ΔΟΧΕΙΑ

Εἶπεν ὁ Φίξ στὴ Καληρόη : « Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰλισσὸς »
Εἶπεν ὁ Χίλτον στὸν Παρθενώνα : « Ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἀκρόπολις »
Εἶπεν ὁ Ἐντισον στὴν Κουκουβάγια : « Ἐγὼ εἶμαι τὸ φῶς »
Εἶπεν ἡ Ἐλενίτσα στὸν Μπελαφόντε : « Ὁ Ὀμηρὸς μου ἐστὶν »
Τιμῆς ἔνεκεν Νήαρχος θὰ λέγεται ὁ Ναύαρχος
καὶ τὸ πλωτό του Τοσίτσα
Ὁ Ἄγνωστος Θεὸς ἔγινε σταυρόλεξον
Δόξα τῷ λόγῳ πὺν ὁ Ἄρειος Πάγος μένει βράχος
Καὶ τὸ ΤΖΗ ΜΠΗ Γκράντ Μπρετάγν κι' ὄχι Κύπρος !

ΜΕ ΑΣΠΑΣΜΟΥΣ

« Ἰρμα, μὲ τὸ πέπερμέντ της, μὰ γιὰ τοὺς πελάτες οὐτίски »
— « Μὲ συγχωρεῖς χρυσό μου, ἦταν ὁ πορτιέρης τοῦ « Κάιρο Σίτυ »
Ἕνας Ἀμερικανὸς μὲ θέλει — ὄχι ἀπόψε δὲν μπορῶ —
Γιὰ σένα τῶπα αὐτὸ μὴν τὸ ξεχάσεις.
Ἀγόρι μου, δὲ μοῦπες πῶς σὲ λένε ;
— « Κι' ἐσένα ἅμα δὲ σὲ φωνάζουν Ἰρμα ; »
— « Καλέ μου ὅλα θέλεις νὰ τὰ ξαίρεις ; »
— « Ὅλα γιὰ μιὰ βραδυνά, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα σὲ ὅλο τὸ κορμί σου
Ἦσουν Ἀσπασία καὶ σὲ γνώρισα ὁδὸς Περικλέους
Μὲ τὸ περμαγκανάντ. Μοῦστεῖλε μιὰ κάρτα ἀπὸ τὸ Πόρτ-Σάϊντ
Τὴν ἐπομένῃ μπῆκαν οἱ Ἰταλοὶ στὸ Ἀντίς-Ἀμπέμπα
Περμαγκανάντ. Ἀκόμα τὸ βλέπω. Ὅσμη ιδιάζουσα »
« Τὸ οὐτίски εἶναι πιὸ ἀκριβὸ »
« Ἰρμα, εἶσαι σὰν ἀναποδογυρισμένη ρίμα »

« Όλα τὰ θέλεις ἀκριβό μου »
Ἔτσι ἦταν καὶ ἡ Ἀσπασία τοῦ Περικλέους »
« Ἐλα καὶ βιάζομαι, ὅπου νᾶναι θάῃθι ὁ πελάτης τοῦ « Κάϊρο Σίτυ ».

ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

« Καλά σου ξυπνητούρια παλικάρι μου! » εἶπεν ὁ Παπαδάμας
« Ἐλα σήκω, σοῦ πόνεσε λιγάκι τὸ πλευρό σου ;
« Σήκω, κόττα τὴν κοπέλα ποὺ σοῦφερα γιὰ ταῖρι
Εἶναι ἀπὸ τὴν Κύπρο, Ζωὴ τὴνε λένε. Γειά χαρά σας παιδιά μου
Μ' εἶνα ὁμως ὅρο : « Ποτὲ τὴν Κυριακὴ ».
Πέρασαν μέρες δύο, καὶ τρεῖς καὶ τέσσερις
Τὸ Σαββατόβραδο πῆγε τὸ ξεῦγος στὴν Οὐζερί τῶν Ἑλυσίων
Ἡ μοῖρα τῷθελε νὰ βρεθῇ ἡ Σοφία ἐκεῖ
Ξημερώσανε στὸ σπίτι της ἀφοῦ τοὺς
πῆρε ταινία ἐνῶ παίζαν τὸ Συμπόσιο τοῦ Μήλου.

ΗΡΩΟΝ

Ὅποιος γιὰ λίγο, γιὰ πολύ, πίνει δηλητήρια
κρέμασε τὸ κοντάλι τοῦ παπᾶ.
Ἔχει τὸν Μιθριδάτη γιὰ Ἡρώα!
Χτύπα ξύλο! Ὅποιος μεταλαβαίνει γιатρεύει
σωτηρία δίχως φάρμακο ἔρπεται στὴν Ἱστορία
καὶ στὰ καταγώγια της, θίασος καὶ ἡρωῶνη,
Στὴ συναγωγὴ ἐκκλησιάζονται ἀγάπης χορτασμένοι θεατές.

ΛΙΡΙΣΜΟΣ

Στὸν κῆπο τῶν δακρύων
Περπατᾷ ἡ Ἑλένη Π.
Θὰ τῆς τὸν πάρει, τὸν Κώστα της, ἡ Μαριγώ ;
Οὔτε ἡ μιὰ οὔτε ἡ ἄλλη δὲν εἶναι ἀπὸ τζάκι
Μὰ τὰ λεφτὰ ἀσφαλῶς δὲν τᾶχει ἡ Μ.

Ὁ Κόντε Κώστας ἀφῆκε καὶ τὶς δυὸ
 Τώρα ποῦχει τὶς λίρες μῆνες τρεῖς
 καὶ μέρες πέντε ἀκριβῶς μετὰ ἀπὸ τὸ σεριάνι του
 στὸν κῆπο τοῦ Κλανθμῶνος μὲ τὸν νέο του φίλο
 τὸν Π., τῆς Ἑλένης τὸν γονιό.

ΔΙΓΕΝΗ

Ἡ κυρία Πάγκον ἀπὸ τὸ Μιάμι καὶ τὰ Φάροσαλα
 Γιορτάζει φέτος τὸ Χριστὸς Ἀνέστη χορεύοντας
 Ρὸ κ ἐν τ Ρὸ λ μ' ἕναν τσολιά
 Κι' ὁ κύριος Πάγκον, κι' αὐτὸς χορεύει μὲ τσολιά
 Ἐνῶ στὴ Πλάκα, ἄγγλος μ' ἄπταιστη ἐρασμιακὴ προφορὰ
 ἀπαγγέλει Καβάφη. Ὁ Κύριος Στήβενσον
 τὸ γένος Στεφανάκο, παραθερίζει στὴν Ὑδρα
 Σὲ σπῖτι ἀρχοντοπειρατικό, μὲ δερμάτινα ἔπιπλα
 ἀπὸ ἀληθινὸ μουνσαμᾶ
 Στὸ Ἀφροδίσια - Κύπρο, πρώην Ἀνγκλετὲρ
 κατέκλισε ὁμὰς ἐξιστανσιαλίστ, κοσμικῶς ἀνύπαρκτος
 Αὔριο παίζεται ἡ Ἑκάβη σέρνοντας μὲ τὸ χορὸ τῆς
 τὸν Βαρκάρη τοῦ Βόλγα
 Νοθεύσαμε τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ, κι ἔγινε παρκετίνη
 Γιὰ τὸ ταγκὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἐχάσαμε τὰ πασχάλια μας
 Στὶς γιορτὲς τῶν Διαβατηρίων
 Εὐτυχῶς ὁ Ζῦθος κάνει καλὸ στὸ ἦθος
 Εὐτυχῶς πὺν ἔχομε τὸν Τσιτσάνη τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Ὁρφέα.

ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ

Συναγερμός. Πᾶν - λαδικὴ κροναζιέρα
 Ἐξόρμηση ἀπὸ τὴ θέση Δεμένα πλοῖα
 κατ' ἄλλους Λίμπερτάιντ
 Πολὺ σχολιάζεται τοῦ Δόκτορος Ο'Νάϊν
 τὸ συμβολικὸ « Τὰ τείχη τοῦ Παναμᾶ »
 ἐκάμψανε τὴ τύχη τοῦ Θεμιστοκλῆ »
 Τὸν κατηγοροῦν πῶς εἶπε τὴ σκάφη σκάφος.

Οἱ ἀνασκαφῆς ἐφέρανε στὸ φῶς
 νομίσματα κομμένα ἀπ' τὸν Θεμιστοκλῆ
 ἐπάργυρα καὶ ἀζήτητα
 Στὸ παραλίγημά του τὸ πλῆθος κραυγάζει
 « Κάτω τὸ Οὐώλλ Στρήτ »
 Ἀτειχία. Κόπηκε τὸ νῆμα ἀπὸ τὴν Φουρτούνα
 Πρέπει ἢ κρουαζιέρα νὰ γίνει σταυροφορία.

ΟΙ ΕΦΕΣΙΟΙ

Στὴ στάση Δαμασκοῦ ἔναντι βεσπασιανοῦ
 ἔπεσε ἀπὸ τὴ μοτοσυκλέτα του ὁ Παῦλος
 τώρα γελοῦν οἱ Ἐπικούριοι καὶ
 τὴ θεὰ τῆς Θήρας κáναν πορταίτισσα
 στὸν Κεντρικὸν Οἶκον ἀνεργίας
 ἐκτὸς στάσεως, ἄνευ ἐπικουρίας

ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ

Ἀπὸ Πινδάρου εἰς Βύρωνα
 τῆς τροχέας τὰ τυχερά
 ρυθμίζονται ἀπὸ τὴν τροχιά τῶν ἄστρον
 Θρίαμβος διαμελισμὸς διδύμων.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Κάθε ἀπομεσήμερο σέρνει ἡ Ἀντιγόνη
 τὸ τυφλό της πάθος στὸ Κολωνάκι
 Ματαιοπονεῖ. Τὸ γκαρσόνι μὲ τὸν Ἡδύποδα
 δὲν τῆς ἔρχεται.
 Ἦρθε ἀπόψε ἡ Γιοκάστα. Ἀπεθώθη
 τίς προάλλες στὸ ρόλο τῆς Θεοτόκου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΑΡΓΩ ἢ ΠΛΟΥΣ ΑΕΡΟΣΤΑΤΟΥ

Σ τ ἡ ν Β ι β λ ι κ α

Ἡ ναῦς —διότι ἐπρόκειτο περὶ νηὸς— διέσχισε τὸ πέλαγος ἐν ὥρᾳ ἀγαθῆς συμπνοίας τῶν στοιχείων, ἐνῷ ὁ ἥλιος ἀνήρχετο εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τοῦ στερεώματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον, τὸ φῶς πίπτει κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε αἱ σκιαὶ νὰ καθίστανται βαθμηδὸν βραχύταται καὶ ἐν τέλει νὰ ἐκμηδενίζωνται σχεδὸν ὁλοσχερῶς. Καὶ ἐνῷ οἱ ἐπιβάται —τί λέγω, οἱ Ἀργοναῦται— συνήρχοντο βραδέως ἀπὸ τὰς πρώτας εὐχαρίστους ἐντυπώσεις τῆς περιπετείας, ὁ οἰακοστρόφος, ἢ, μᾶλλον, ὁ πηδαλιούχος, σὰν μέσα ἀπὸ χονδρὸ κογχύλι, ἔκανε νὰ πλαταγίζον τὰ πανιά μετὴν ὀργήν του καὶ ἐμέμφετο βουερὰ τοὺς συντρόφους του, μετ' ὕβρεις καὶ αἰτιάσεις, διὰ τὴν ραστώνην καὶ τὴν ὀλιγωρίαν των, λέγων ὅτι, μετέτοια καμώματα καὶ μετέτοια στάσι, δὲν θὰ ἀργοῦσε νὰ ἔλθῃ μία ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὁ κάθε Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ κάθε Ἰάσων, θὰ ἦσαν δέσμοι, ἢ, τοῦλάχιστον, δεσμευμένοι, ἐνῷ θὰ ἦσαν ἐλεύθεροι μόνον οἱ τέσσαρες ἄνεμοι, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πρώτου τυχόντος Ὀδυσσέως, τοῦ πρώτου τυχόντος Χογέντα, ἢ Γκονθάλο Χιμένεθ ντὲ Κεσάδα — κοντολογίῃς, τοῦ πρώτου, δευτέρου ἢ τρίτου τυχοδιώκτου, ἐνῷ τὰ πειρατικά σκάφη, ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῶν Φοινίκων, μέχρι τῶν ἀκραίων σημείων τῆς Δύσεως, θὰ ἐδῇον καὶ θὰ κατεδυνάστευαν τοὺς πληθυσμούς τῶν παραλίων πόλεων.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνδρες τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης —στρατιῶται, κοπηλάται, ναῦται, ἔμποροι, ποιηταί, ἡμίθεοι καὶ ἑρασταὶ γυναικῶν ἢ κορασίδων— ἄλλοι μικροί, ἄλλοι πολὺ μεγάλοι, ὅλοι ὁμῶς ροσταλγοὶ καὶ πλαστονργοὶ τοῦ μέλλοντός των, συνεκλονίσθησαν σὲ τέτοιον βαθμὸν ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἡλιοκαοῦς πηδαλιούχου, πού, ἀρπάζοντας τὰ κώπας, σὰν βιαστικοὶ λαθρέμποροι λεμβούχοι, ἢ, ὅπως ἀρπάζουν τὰ δόρατα οἱ ἀφνιπνιζόμενοι ἀποτόμως, ἐν καιρῷ νυκτός, ἀπὸ ἀμέσως ἐπικείμενον κίνδυνον, Ῥωμαῖοι τῶν παραμεθορίων λεγεώνων, ἔτσι καὶ αὐτοί, Ἀργο-

ναῦται τῆς πρώτης στιγμῆς, Ἐργοναῦται τῶν ἡρωικῶν χρόνων, ἤρχισαν νὰ λάμπουν γογγύρα, καὶ ἐπέρασαν ἄνθρωποι τὰς Συμπληγάδας μὲ βαθυτάτους στεναγμούς ἀνακουφίσεως. Ἀλλὰ τὰ πράγματα αὐτά, δὲν ἐσταμάτησαν ἐδῶ. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνδρες, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἴσταντο ἐπὶ βάθρων, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἔτρωγαν ὀμελέττες, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἐλούοντο τακτικά, καὶ αὐτοὶ ποὺ ἐροῦνται τὰ λόγια τῶν μὲ σκῶρ, ὅλοι αὐτοί, εἶχαν ἀπογόνους. Διὰ μέσον τῶν αἰῶνων, διὰ μέσον τῆς ἰστορίας, ὅπως ὁ Ἀμαζόνιος, ὅπως ὁ Μισσοῦρης, ἄλλοι ξανθοί, ἄλλοι μελαχροinoί, ἄλλοι πυρρότοιχες (χορτοφάγοι ἢ χορτοφάγοι), ὅλοι αὐτοί, ἔφθαναν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Κολομβία, σὰν τίς σταγόνες τῆς βοοχῆς. Οἱ ἀπόγονοι αὐτοί, ζοῦν ἐκτοξεύοντες τὸ χρυσάφι τῶν, ἢ τὴν φτώχεια τῶν γυροῦθῃ μας, ὅπως ἐκτοξεύει ἡ σουπιὰ τὸ μελάνι της, ἕνας ξεναγὸς τὸν σπῶρο του, ἕνας ἄνδρας τὸ σπέρμα του, ἢ, ἕνας ποὺ καθαρὸγράφει τίς σημειώσεις του, τὸ πρόχειρο χαρτὶ στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων, φωνάζοντας ἄλλοι μὲν : «Δόξα, δόξα, Ἀλληλοῦϊά!» ἢ «Γκλόρια, γκλόρια, ἰν ἐκζέλις Ντέο!», ἄλλοι δέ, «Σκατὰ στὰ μοῦτρα σας, παληοκερατάδες!» Ὁ λιγιστὸς κόσμος τῆς ἀρχαιότητος, ἔγινε ὁ γιγάντειος κόσμος τῆς σήμερον, οἱ παλαιοὶ φασιανοὶ ἔγιναν ἀλουργίδες, οἱ παλαιοὶ γυμνῆται ἢ ἐλαφρογυμνῆται ὀπλιταί, ἔγιναν σιδηρόφρακτοι, μὲ ἢ χωρὶς πουλιὰ μέσ' στήν καρδιά των, καί, τέλος, ἀργότερα, στὰ χρόνια μας, ἔγιναν ἄνθρωποι ντυμένοι μὲ ὑφάσματα τῶν κλωστοῦφαντουργείων ποὺ ὑψώνονται ἀνάμεσα σὲ ὕψικαμίους, μέσα ἀπὸ τὴν ἐρωτοσπαστὴ γλῶσση τῶν Βρετανικῶν νήσων, ὅπου φυλάσσονται εἰς ὠρισμένους κήπους, καὶ ἰδίως εἰς τὸν μεγαλείτερον, τὸν ἐπιφανέστερον καὶ πλουσιώτερον, τὸν Ζωολογικὸν Κήπον τοῦ Λονδίνου, λέοντες, τίγρεις, ἐλέφαντες καὶ πάνθηρες, μαζὺ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα θηρία τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ παλαιοὶ Ἑρμιοδόχοι τῶν δύο ἀμερικανικῶν ἡπείρων, ἔγιναν οἱ ἰνδομυγεῖς ἢ νεγρομυγεῖς κάτοικοι τῆς Κολομβίας καὶ τῶν ἄλλων ἀμερικανικῶν χωρῶν.

Παρ' ὅλην ὁμῶς τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καμιά φορὰ τὴν ὥρα τοῦ μεσημεριοῦ, καμιά φορὰ τὴν ὥρα τοῦ μεσημερτίου, ἀκούεται ἀκόμη ἢ φωνὴ τοῦ πηδαλιούχου, ἐπάνω ἀπὸ τὰ δώματα καὶ τὰς στέγας τῶν σπιτιῶν, ἀκούεται νὰ φωνάξῃ, σὰν μέσα ἀπὸ χοάνην τηλεβόα : «Γαμόσταυροι, γρηγορεῖτε! Ὑπάρχουν γάλαινες ἀπὸ σταβέντο, ὑπάρχουν ὀγκόπαγοι ἀπὸ σοφράνο, ὑπάρχουν σπηλιάδες, μονδραγορές, δόκανα... Γρηγορεῖτε!... Γρηγορεῖτε!... Ἀλλοιῶς, ὁ κάθε Ἰάσοντας, ὁ κάθε Ἀχιλλέας, θὰ πέσῃ θῦμα τοῦ πρώτου τυχόντος Ὀδυσσέως...». Μερικοὶ ἐκ τῶν ὀλιγορούντων (σαράφηδες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ ἐπιπόλαιοι σοφισταί) καμιά φορὰ κουνοῦσαν τὰ κεφάλια των καὶ λέγαν : «Μὰ δὲν μπορεῖ ἐπὶ τέλους νὰ συμβῇ, νὰ πέσῃ θῦμα ὁ δούστηχος ὁ Ὀδυσσέας, τοῦ πρώτου τυχόντος Ἰάσονος ἢ Ἀχιλλέως ;» Αὐτοὶ ὁμῶς, ὅχι μόνον δὲν ἐγίνοντο πλέον ἀκουστοί, ἀλλὰ ἐξωστρακίζοντο καὶ ἐστέλλοντο εἰς νήσους ἀχμηράς, βραχώδεις, ἄνεν ὁάσεων καὶ ἄνεν

γυναικῶν, διότι, κάποτε, πὺν ἕνας ἐξ αὐτῶν κατώρθωσε νὰ πείσῃ τοὺς συμπολίτας του, ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦσε, ἐκὰν μέχρι τῶν θεμελίων, καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς, ὠδηγήθη εἰς τὴν σκλαβιά. Ἐκτοτε, σχεδὸν κανεὶς λαός, δὲν θέλησε νὰ πέρῃ μιὰ παρομοία συμφορὰ ἐπάνω του, καὶ γι' αὐτό, κανεὶς δὲν ἤκουε αὐτοὺς τοὺς σοφιστὰς ἢ τοκογλύφους. Ἐτσι οἱ Ἀργο-ναῦται, ἐξηκολούθουν τὸ ταξιδίον των, κοπιᾶζοντες καὶ ἀναπνέοντες, δρέποντες καρποὺς καὶ ἡδονιζόμενοι, καὶ κάθε τόσον καλούμενοι πίσω στὰ κουπιὰ δι' ἐξαιρετικὰς κωπηλασίας, καὶ τοῦτο κατὰ διαστήματα σχεδὸν κανονικά, (θὰ ἤμποροῦσε νὰ πῇ κανεὶς, σχεδὸν ἐκ τῶν προτέρων κανονισμένα) ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε πηδαλιούχον, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσαν καὶ μισοῦσαν, ἐτίμων καὶ ὕβριζον, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον διετῆρουν εἰς τὴν θέσιν του διότι κατὰ βάθος, ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγαν, ἄνευ αὐτοῦ, ἦτο ἀδύνατον νὰ πορευθοῦν, νὰ προχωρήσουν. Ἄρα, τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι...

Ἄλλὰ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὁ ρεμβασμὸς τοῦ ντὸν Πέντρο Ραμίρεθ, καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Σάντα Φέ ντὲ Μπογκοτά, διεκόπη ἀπὸ τὴν φωνὴν μιᾶς ὠραίας νεάνιδος πὺν ἔσπευδε πρὸς αὐτόν, σχεδὸν τρέχουσα μέσα εἰς τὸ πλατὺ καὶ φλοισβίζον φουστάνι τῆς, μὲ μιὰν ἀνθοδέσμην στὸ χέρι.

«Πατέρα, πατέρα, αὐριο θὰ ξεκινήσῃ ἡ Ἀργώ...»

«Ποιὰ Ἀργώ, Καρλόττα;»

«Τὸ ἀερόστατο, πατέρα... Ἐτσι τὸ ὀνομάζουν σήμερον οἱ ἐφημερίδες.»

Ὁ ντὸν Πέντρο ἐκοίταξε τὴν κόρη του μὲ ἀπειρη τρυφερότητα. Ἄλλὰ καθὼς τὴν παρετήρει, τὸ βλέμμα του καρφώθηκε στὰ λουλούδια πὺν κρατοῦσε στὸ χέρι τῆς, καὶ ἀμέσως ἔγινε αὐστηρό, καὶ δύναμαι νὰ προσθέσω, χωρὶς φόβον μήπως πέσω ἔξω, ἔγινε συνάμα ζηλότυπον, διότι, ὁ ντὸν Πέντρο Ραμίρεθ, ἦτο ὄχι μόνον ἰκανώτατος ἐραστὴς καὶ φιλόδοξος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καίτοι τὸ ἀπέκρυπτε ἐπιμελῶς ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς ἄλλους, μὲ χιλίαις ἐκλογικεύσεις καὶ χίλια τεχνάσματα, ἦτο συγχρόνως, βαθειὰ μέσα του, ἄκρως ἐγωῖστῆς καὶ ζηλότυπος ἄνδρας. Καὶ ὄχι μόνον ὅταν ἤκουε ἄλλους νὰ ἐπαινοῦν ἐξέχοντα ἔργα ἐπιφανῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ, ἀκόμη περισσότερον, ὅταν ἐμάνθανε τὰ ἐρωτικὰ κατορθώματα ἄλλων γνωστῶν ἢ ἀγνώστων εἰς αὐτόν ἀνδρῶν, ἡ ψυχὴ του συνεταράσσετο, ἡ καρδιά του συνεσπᾶτο καὶ τὸ αἷμα του ἀνακνυκλιζόμενον ἰλιγγιωδῶς εἰς τὸ ἡράκλειον κορμί του, τοῦ ἐθόλωνε πρὸς στιγμὴν τὰ φρένα. Καὶ ὅπως σὲ κάθε τέτοια περίπτωσι, ἔτσι καὶ τώρα πὺν ἐκοίταξε τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα κρατοῦσε στὸ χέρι τῆς ἡ κόρη του, ἤρχισε νὰ μανίξῃ μέσα στὰ στήθη του, σὰν σπρωγμένη ἀπὸ πνεύμονας δράκοντος μαينوμένη, μιὰ θεέλλα ὀλολύφουσα, μὲ τετράπηλα ἀγρία κύματα λυσσωδῶς ἀφρόντα καὶ μὲ βαθυτάτας δίνας, ὡς βάραθρα χαοτικά, κάτω ἀπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς αὐστηρᾶς καὶ παγερᾶς ἀταραξίας ὄρχοντος θερμοαίμου τοῦ φλογεροῦ Βαλαντολίντ, ἡ τῆς παλαιᾶς Γρενάδας, πὺν φοβούμενος μήπως χάσει μάχην ἐπὶ σημαντικοῦ πεδίου, ἐν τούτοις, σὺδόλως δέχεται νὰ φανερώσῃ τὸ χαῖνον τραῦμα τοῦ ἔρωτος, ἡ τῆς τιμῆς του, παρουσιά-

ζων, ἀλύγιστος ἐν μέσῳ τῆς ὀξείας ἀλγηδόνος, ὅπῃ γαλήνης καὶ ἄφορον ἐπιφάνειαν αὐτοκυριαρχίας.

Με αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκοίταζε τώρα ὁ ντὸν Πέντρο τὰ λουλούδια ποὺ ἐκράτει στὸ χέρι της ἡ κόρη του. Καὶ τὰ λουλούδια αὐτά, τοῦ ἐφαίνοντο ἐρωτικά, παρμένα ἀναντιρρήτως «ἀπὸ χέρι». Καὶ ἄλλα μὲν, τὰ πιὸ κλειστά, τοῦ ἐφαίνοντο σὰν γεννητικὰ ὄργανα σφικτὰ καὶ σχεδὸν ἀτριχα, ἡδυπαθῶν παρθένων κορασίδων, ἄλλα δέ, τὰ πιὸ ἀνοικτά, σὰν ὄργανα γεννητικὰ ἐρωτευμένων γυναικῶν καὶ λάρνων διαγορευμένων νεανίδων, μὲ ὅλην τὴν ἀπαλὴν, ἀλλὰ συγχρόνως δογυμένην τρυφερότητα τῶν πετάλων συγκλίνουσιν, ὅπως τὰ χεῖλη τοῦ γυναικείου ἐρωτικοῦ ὄργανου, ὅπως οἱ κραδασμοὶ καὶ οἱ πόθοι τῶν ἀνδρῶν, ὅπως τὰ ὀρμέματα καὶ οἱ λογισμοὶ τῶν ἐραστῶν, πρὸς τὴν ροδαλὴν, ἢ κοκκινωπὴν, ἢ ζωηρῶς κατέρυθρον βαθύτητα τοῦ ἀσπαιρόντος κέντρου τῆς ἡδονῆς τῶν ἀκραιφνῶν θηλέων, σὲ προσδοκίαν δεκτικὴν, σὲ προσδοκίαν φορίσσουσιν, ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀπάντησιν εἰσδύει, τὴν λυρικὴ καὶ γανυρίωσα, τῶν παλλομένων, δυνατῶν καὶ ὀλόρθων, πορφυρῶν σπερμαγωγῶν σημάτων.

Χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε πρὸς στιγμὴν τὴν ψυχραιμίαν του, μὲ τὸ βλέμμα του ὅμως σκοτεινὸν καὶ ἀκόμη αὐστηρότερον, ὁ ντὸν Πέντρο ἠρώτησε :

«Καρλόττα, ποιὸς σοῦδωσε αὐτὰ τὰ ἄνθη ;»

«Τὰ ἔκοφα στὸ περιβόλι...» ἀπήντησε ἡ νεᾶνις ἐρυθριῶσα.

«Καρλόττα, λές ψέματα», εἶπε ὁ Ραμίρεθ καὶ σηκώθηκε ἀπὸ τὴν γάθινη πολυθρόνα του. «Πές μου, ποιὸς σοῦδωσε αὐτὰ τὰ ἄνθη ;»

Ἡ Καρλόττα κοκκίνησε ἀκόμη πιὸ πολὺ καὶ ἐπέλλισε :

«Ὁ Πάμπλο Γκονζάλεθ».

«Ποιὸς ; Αὐτὸς ὁ χυδαῖος ζωέμπορος ; Πάλι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ! Καρλόττα, δὲν σοῦ εἶπα ὅτι δὲν θέλω νὰ τοῦ ξαναμιλήσῃς. Ἄν τὸ ξανακάνῃς θὰ σὲ στείλῳ πίσω στὶς καλόγρυες. Δὲν ντρέπεσαι... Ἐσύ, μιὰ κόρη γνησίων Ἰσπανῶν, μιὰ κόρη τῆς παλαιᾶς Γρενάδας, νὰ κουβεντιάξῃς μὲ ἓνα τέτοιο χυδαῖο ὑποκείμενο... Τί θὰ πῇ ὁ κόσμος ; Τί θὰ εἴλεγε ἡ μητέρα σου, ἂν ζοῦσε ; Καρλόττα, ἂν δὲν θέλῃς νὰ πᾶς πίσω στὶς καλόγρυες, πρόσεχε, μὴ ξαναμιλήσῃς, οὔτε ἀπὸ μακρυνά, σὲ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο... Ἀκούς ;»

Ὁ ντὸν Πέντρο ἔκαμε ὀλίγα βήματα εἰς τὸν ἐξώστην τῆς θερινῆς ἐπαυλῆώς του καὶ προσέθεσε :

«Καρλόττα, πέταξε ἀμέσως αὐτὰ τὰ ἄνθη, καὶ φέρε μου τὴν ἐφημερίδα ἀπὸ μέσα».

Ὁ Πέντρο Ραμίρεθ ἔκαμε ἀκόμη ὀλίγα βήματα καὶ ἔπειτα ἐκάθησε πάλιν στὴν πολυθρόνα του. Μόλις ἐκάθησε, ἐπέρασε ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν κυκλιδόπορτα τοῦ κτήματος του, ὁ γείτων του Πάμπλο Γκονζάλεθ, ὁ πλούσιος ἰνδομιγῆς ζωέμπορος, διευθύνων μόνος του ἐν ἀπαστράπτῳ «τίλμπουρου» καὶ τὸν χαιρέτησε. Ὁ ντὸν Πέντρο, δὲν ἀνταπέδωσε τὸν χαι-

ρετισμόν. Τούναντίον, ἔστρεψε ἄλλοῦ τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐμυρομούρισε :
«Κακὸ φόβο νᾶχης, μπάσταρδο παληόσκυλο!»

Ἐντὸς ὀλίγου ἐπέστρεψε ἡ Καρλόττα μὲ τὴν ἐφημερίδα. Ὁ ντόν Πέντρο τὴν κοίταξε πάλι αὐστηρὰ καὶ εἶπε :

«Γιὰ νὰ μάθης, ἄλλη φορὰ, νὰ μὲ ἀκοῦς, δὲν θὰ ἔλθης αἴριο μαζὺ μου στὴν τελετὴ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἀεροστάτου... Καὶ γὰτι ἄλλο... Σὲ τρεῖς μέρες, θὰ ἐπιστρέψουμε στὴν πόλι. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ ἐτοιμάζης τὰ πράγματα. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ κουρασθῇς... Πήγαινε τώρα νὰ βρῇς τίς γίλλες σου καὶ μὴ ξεχνᾷς αὐτὰ ποὺ σοῦπα».

Ἡ Καρλόττα κοντοστάθηκε καὶ ἔγινε κάτωσπη. Τῆς ἦλθαν δάκρυα στὰ μάτια καὶ ἔμεινε ἀναδὸς ἐπὶ τινα λεπτά, ἐνώπιον τοῦ πατρὸς τῆς, ὅστις τὴν παρετήρει ἀμίλητος καὶ ἀνοικτίσμων, αὐτός, ποὺ ἦτο ἄλλοτε τόσον καλὸς καὶ τρυφερὸς μαζὺ τῆς. Τὰ δάκρυα τῆς Καρλόττας κόντευαν νὰ ξεχειλίσουν. Ἐξαίνα ἡ νεᾶνις ἐστράφη πρὸς τὰ σκαλιά καὶ ἔφγγε τρέχουσα, διὰ νὰ κρύψῃ τὰ κλάμματα καὶ τοὺς λυγμούς τῆς, ποὺ τῆς ἦτο πλέον ἀδύνατον νὰ συγκρατήσῃ.

II

Ὁ ντόν Πέντρο Ραμίρεθ ἐπῆρε τὴν ἐφημερίδα του καὶ τὴν ἤρπαιξε.
«Τὸ ἀεροστάτον ἐβαπτίσθη χθὲς καὶ ὠνομάσθη Ἀργώ...» Ὅλοι αὐτοὶ οἱ κύριοι,» ἐκέκθη ὁ καθηγητής, ὑψώνων τὰ μάτια του ἀπὸ τὰς γραμμὰς αὐτὰς καὶ ἐρευνῶν νὰ εὑρῇ γὰτι πῶς ἐνδιαφέρουν πάρα γάτοι, ἐξηκολούθησε νὰ σκέπτεται : «Ὅλοι αὐτοὶ οἱ κύριοι, κάνουν φιλολογίαν τοῦ χειρῖστος εἶδος. Ἐπειτα, γιατί ὅλος αὐτός ὁ τρομερὸς θόρυβος ; Εἴμαστε στὰ 1900 καὶ κάνουμε σὴν νὰ εἶχε ἐγενηθῇ μόλις χθὲς ἡ ἀεροπλοΐα...»

«Τὸ ἀεροστάτον θὰ ἀπογειωθῇ ἐκ τοῦ Ἱερῶν τοῦ Ἀρεως, αἴριοις εἰς τὰς 10 ἀκριβῶς. Μεταξὺ τῶν ἐπισήμων, θὰ παραστοῦν οἱ κ.κ....» Ὁ ντόν Πέντρο διέκοινε καὶ τὸ ὄνομά του μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, ἀλλὰ δὲν συνέχισε τὸ διάβασμα. Τὰ μάτια του εἶχαν θολώσει. Ἀναμνήσεις ζωντανά, ὥσάν νὰ εἶχαν λάβει χώραν μόλις χθὲς τὰ γεγονότα, φτερούγιζαν στὸν νοῦν του... Στὴν Ἐκθεσὶ τῶν Ἱαρισίων τοῦ 1900, δύο χρόνια πρὶν πεθάνει ἡ ντόνα Ἰσαβέλλα, ἡ σὺζύγος του, εἶχε παρενρθεῖ σὲ ἄλλην ἀνύψωσιν ἀεροστάτου. Ὅλα αὐτά, ἡ ντόνα Ἰσαβέλλα, ἡ Ἐκθεσις, χίλια δυὸ ἄλλα μικρὰ καὶ μεγάλα γεγονότα, ἦσαν τώρα τόσο μακρονά, ὅσον καὶ τὸ ἀεροστάτον ἐκεῖνο. Τόσο μακρονά καὶ ἐν ταῦτοις τόσο κοντά, ὥσθ' ἦκυε πάλι τὴν φωνὴ τῆς γενναίας του νὰ τοῦ λέγῃ ὀλοκάθαρα, ὅπως τὴν ἡμέρα ἐκείνη, στὸ κοσμοπλημμυρισμένο γήπεδον, ἔτσι καθὼς ἀκουμποῦσε στὸ μπράτσο του, κοιτάζοντας τὸ ἀνερχόμενον στὸν οὐρανὸ μπαλόνι : «Ἄ, τί ὥραϊα ποὺ θὰ εἶναι, ὅλα νὰ τὰ βλέπῃς καὶ ὅλα νὰ τὰ ἀπολαμβάνῃς ἀπὸ ἐκεῖ ἐπάνω, χωρὶς καῖμούς, χωρὶς δεσμά!»

Χωρὶς καῖμούς, χωρὶς δεσμά!.. Ἡ καῖμένη ἡ Ἰσαβέλλα. Ἴσως νὰ ἔφταιγε αὐτός, πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅσο ἐνόμιζε ὁ κόσμος, γὰρ τὸν πρόωρο θάνατό τῆς. Ἴσως ἡ πάθησίς τῆς, νὰ μὴ τὴν εἶχε ἐξολοθρεύσει,

ἂν δὲν εἶχε καὶ τὸν ἄλλον, τὸν τόσο βαθὺ καῦμό. Ἄρρωστη, φθισικὴ ὅπως ἦτο. πῶς νὰ ἐπέφερε πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἄλλες γυναῖκες, ἀπὸ τὴ φλογερὴ τῆς ζήλεια, κάτω ἀπὸ τὴν ἀδιατάρακτὴ ἐπιφάνεια μιᾶς ψυχρᾶς ὑπερηφανείας... Ἀπὸ τὴν ζήλεια, τὴν διακαιολογημένη, ἀφ' οὗ αὐτὸς, κοτζᾶμ δάσκαλος ποὺ ἐδίδασκε κλπ., τὴν ἀπατοῦσε φανερά, ἢ σχεδὸν φανερά, πότε μὲ τὴν μιὰ, καὶ πότε μὲ τὴν ἄλλη — μὲ γυναῖκες τοῦ κόσμου καὶ μὲ κορίτσια τοῦ λαοῦ, μὲ κορίτς τῶν ὑψηλῶν τάξεων καὶ μὲ ὑπηρετίσες ἢ χωρικές, χωρὶς νὰ νοιάζεται πολὺ — πολὺ γιὰ τὰ αἰσθηματά της... Μήπως δὲν εἶχε μάλιστα συμβῆ νὰ τὸν τσακώσῃ ἐπ' αὐτοφρόνῳ δυὸ φορές — τὴν πρώτη, μὲ τὴν γαλλίδα τῆς Καρλόττας, τὴν δευτέραν, μὲ μιὰ ὥραϊα ὑπηρετοῖα ἰνδομυγῆ δικῆ της, μέσα στὸ στίτι τους ; Ἐκτὸς αὐτῶν τίς περιπτώσεις, πόσες καὶ πόσες ἄλλες ἀπιστίες, δὲν ἔφθαναν στὰ αὐτιά της, ἀπὸ τὰ ὑπονοούμενα τοῦ κόσμου, ἀπὸ τοὺς καλοθελητάδες, ἀπὸ τοὺς ἀνονημογράφους, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιζὴ του στάσι — ὅλα αὐτά, τοιλάχιστο κατὰ μέγιστον μέρος ἀληθινά. Καὶ βέβαια εἶχε καῦμούς ἢ Ἰσαβέλλα, καῦμούς τελείως ἀσχέτους μὲ τὴν ἀρρώστια της. Καῦμούς ποὺ τῆς γεννοῦσε αὐτὸς — αὐτὸς, ποὺ θὰ τὴν εἶχε σίγουρα σκοτώσει ἂν παρεδίδετο ποτὲ σὲ ἄλλον, αὐτὸς, ὁ ὑπερηφανεύμενος γιὰ τὴν γνησίαν Ἰσπανικὴ καταγωγὴ τους, ὁ παρουνσιαζόμενος ὡς ἀναμορφωτῆς τῆς Κολομβίας καὶ ὡς μέλλον προέδρος τῆς Πολιτείας, ποὺ ἐν τούτοις παρεδίδετο ἀμαχητὶ στὰς φιληδόκους του ροπὰς, αὐτὸς, αὐτὸς, ὁ διαταράσσων τὴν εὐτυχίαν τῶν συζύγων, ὁ διαφθείρων νεάνιδας καὶ κορασίδας, αὐτὸς, ποὺ ἔκανε, ἐν τούτοις, τὸν σπουδαῖον, τὸν στυλοβάτην τῆς ἡθικῆς, τὸν μεταρρυθμιστὴν τῆς κοινωνίας.

Χωρὶς καῦμούς, χωρὶς δεσμά!.. Τὰ μάτια τοῦ ντόν Πέντρο Ραμίρεθ ἐθόλωσαν πρὸ πολὺ καὶ μιὰ στιγμὴ ἡσθάνθη διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἀηδιάν... Ὡστόσο, ἐσκέφθη, ὅσο σκληρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ τύχη τῆς Ἰσαβέλλας, μπορεῖς νὰ ζήσης ὀλόκληρην ζωὴ φορώντας προσωπεῖον ; Στέκει νὰ ὑποκοίνεσαι, νὰ λές, «Σὲ ἀγαπῶ», νὰ κάνῃς τὸν ἐρωτευμένο, σὲ μιὰ γυναῖκα ποὺ ἔπανσες νὰ ἀγαπᾷς ; Εἶναι τάχα σωστό, νὰ παριστάνῃς τοῦ μικροῦ καὶ κελαρίζον ποταμάκι, ὅταν ἔχῃς τὸν Ἀμαζόνιο στὸ στήθος σου καὶ μέσα στ' ἀρχίδια σου φωτιά ; Ἀλήθεια, ὑπάρχον τρομεροὶ καῖμοι καὶ φοβερὰ δεσμά! Καὶ ὑπάρχον ἄνθρωποι γιὰ νὰ τὰ φέρον καὶ ἄνθρωποι γιὰ νὰ τὰ σπᾶν! Ἀλήθεια, ἀλήθεια, τί ὥραϊα ποὺ εἶναι ὅλα νὰ τὰ βλέπῃς καὶ ὅλα νὰ τὰ ἀπολαμβάνῃς, χωρὶς καῦμούς, χωρὶς δεσμά!

Ὁ ντόν Πέντρο Ραμίρεθ ἔβλεπε τώρα νὰ κυλᾷ μπροστά του ἕνας τεράστιος ποταμός, ἕνας ποταμός, ἐδῶ μὲν ἀπρόσιτος εἰς τὴν νανσιπλοῖαν, ἀπὸ τὴν κοχλάζουσαν ὁρμὴν τῶν νερῶν, ἢ ἀπὸ τὴν ὑπαρξιν μεγάλων ὑδατοπτώσεων, ἀλλοῦ δὲ γαλήνιος καὶ προσιτός, ἕνας ποταμός, ποὺ σὲ ἄλλα σημεῖα εἰλίσσεται κατὰ τρόπον πασιφανῶς ἡδυνπαθῆ καὶ νωχελῆ, σὲ κοίτην βαθειά, διασχίζουσιν ἀτέρμονες πεδιάδες καὶ πραιοίες, ἐνῶ, σὲ ἄλλα σημεῖα, ὠρμούσε μεταξὺ ἀπορρώγων καὶ κατακορύφων βράχων, ἢ δασωδῶν ὄρεων, ἐνίοτε κορυφουμένων εἰς ἀλληλουχίας παννύχ-

λων ήφραιστείων, έν μέσῳ βλαστήσεως τροπικῆς ἐκ πλατυφύλλων ή κωνοφόρων δένδρων παμμεγίστων, κάτω ἀπό τὰ όποία, τυλίσσονται και εκτυλίσσονται κόβραι και πύθωνες και βόαι, και περπατοῦν βελούδινα, ή στέκονται ν' ἀφονγκρασθοῦν, μέλαιναι ποῦμαι, ή γοργοσκιοτοι ιαγονά-
ροι, ένῳ, ὑπεράνω, πετοῦν και διασχίζουν τόν αέρα μυριοχρώμα βεγγαλικά
πολύλων τοῦ παραδείσου. Καί ένῳ εἰς ἄλλα μέν σημεία τοῦ τεραστίου
αὐτοῦ Ἀμαζονίου, ή Μανταλένα, ή Ζαμβέζη, τὰ νερά κυλοῦν σέ εὐδαί-
μονα και ἀδιατάρακτον ἀλληλεγγύην μέ ὅλα τὰ στοιχεῖα, κυματίζοντα
ἐλαφρά, ὡς πέπλος νεαρᾶς ταξειδιωτίσεως νεονύμφου ἐπὶ γεφύρας γαμη-
λίου ἀτμοπλοίου, σέ ἄλλα σημεία, ἐχόνοντο μέσα σέ ζοφεράν και πλήρη
αἰμοσύνητων οἰωνῶν ἀτμόσφαιραν βοώσης καταγίδος. Καί, ένῳ τὸ ὕδωρ
ἔρρεεν, ἔτσι ή ἀλλοιῶς, χαρμόσυνον και διανγές, ή σκοτεινόν και πλήρες
πηκτῆς ἰλός, ἀνάλλαχτος πάντοτε και παντοῦ, μέσα στίς ἀπειρες ἐναλ-
λαγές τῆς φύσεως, διὰ μέσον τῆς όποίας ἔρρεεν, σέ ὄλες τίς ὄχθες του,
και στίς χαρούμενες και φωτεινές, και στίς στυγνές και ἐρεβώδεις, ἐπάνω
ἀπ' ὅλα πρόβαλε, μέ γέλια και μέ ἰαχές, ὅτε μέν χλιμντορίζοντας, ὅτε δέ
ἀλαλάζων, ὁ Μέγας Πάνας κορυβαντιῶν, μέ τὸ μεγάλο πέος του παντο-
τεινᾶ έν στύσει.

Ὁ ντόν Πέντρο ἔβαλε τὸ χέρι του στό..... Σέ αὐτό, ἐσκέπτετο, και
ὄχι στό μυαλό του, ὥφειλε πᾶν ὅ,τι εἶχε κάμει. Τὴν εὐτυχία του και τίς
χαρές του, ὄλες τίς ἐπιτυχίες του, τόσον στόν ἔρωτα, ὅσον και στά ἄλλα.
Σέ αὐτὸ ἐδῶ, ἐσκέπτετο..... Σέ αὐτὸ και αὐτά. Ὁ Πέντρο Ραμίρεθ ήσθά-
νετο πάλι μέσα του γαλήνην. Δέν ἔφταιγε αὐτός καθόλου, γιὰ τὸν πρόωρο
θάνατο τῆς Ἰσαβέλλας. "Ἐτσι τὸν ἔφτιαξε ὁ έν σοφία τὰ πάντα ποιῶν
— δηλαδή πολὺ καλά. Τὴν Ἰσαβέλλα τὴν ἀγάπησε πολὺ. "Ἐπειτα ἀγά-
πησε πολλές ἄλλες γυναῖκες. "Ἐτσι τὸν ἔφτιαξε ὁ Θεός. Μακάρι νὰ ήσαν
περισσότεροι ἄνδρες σὰν και αὐτόν!.. Ἀμήν!

Τὰ δάκρυα ποῦ πρὸ ὀλίγου τοῦ ἐθάμπωσαν τὰ μάτια, και ποῦ
μέ κόπον ὑπεράνθρωπον κατώρθωσε νὰ συγκρατήσῃ, τὰ δάκρυα αὐτά,
ποῦ, ἐκεῖνη τὴν στιγμή δέν ήξευρε καλά - καλά ἂν θὰ ἔτρεχαν γιὰ τὴν
ντόνα Ἰσαβέλλα ή διὰ τὸν ἐαυτόν του, έν τέλει τώρα τρέξανε, διότι τὰ
ἄφησε νὰ τρέξουν. Δύο μεγάλα δάκρυα. Ἀλλὰ δέν ήσαν δάκρυα θλίψεως,
ή μεταμελείας. Τοῦναντίον, ήσαν δάκρυα κατανοήσεως τῆς οὐσιαστικῆς
ἐννοίας, δάκρυα ἐγγνωμοσύνης και ἀπολυτρωτικοῦ θριάμβου. Ὁ ντόν
Πέντρο ἔσφιξε ἄλλην μίαν φορὰν τὸ ..... του, και ἔπειτα πῆρε τὴν ἐφη-
μερίδα του και ήρχισε πάλι νὰ διαβάξῃ.

• Ἕνας χρονογράφος ἔγραφε : «Αὐτὴ ή ἀεροστατική συσκευή, εἶναι
ή Ἀργὼ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος! Ὁ Ἀργὼ ποῦ ἐπιστρέφει ὕστερα ἀπὸ
περιπλάνησιν ὁλοκλήρων χιλιετηρίδων, ὑπὸ μορφήν μιᾶς νέας κατα-
κτῆσεως τῆς ἐπιστήμης, και ἀποτελεῖ...» Καθὼς ἐδιάβαζε αὐτὰ τὰ λόγια,
ὁ ντόν Πέντρο Ραμίρεθ θυμήθηκε ὅτι εἶχε βγάλει στό Παρίσι, μία φωτο-
γραφία σέ ἓνα περίπτερο τῆς ἰδίας Παγκοσμίου Ἐκθέσεως μέ τὴν γυναί-
κα του, ἰστάμενος μαζί της ἐντὸς ἐνὸς καλάθου, μέ ροῦχα ἀεροναύτου

ἐπάνω ἀπὸ τὴν βελάδα του καὶ μὲ μεγάλας στρατιωτικὰς διόπτρας στὸ χέρι, μὲ τὸ μπαλόκι ζωγραφισμένο ἐπάνω σὲ πανί, ἀνάμεσα σὲ ἄσπρα νέφη. Ὁ κάλαθος αὐτὸς εἶχε μίαν ἄγκυρα κορμασμένη ἀπ' ἔξω, τρεῖς σάκκους μὲ ἄμμιον, ὀλίγο σχοινὶ καὶ ἓνα σιτισίβιον στοργγυλὸ, ἐπάνω στὸ ὅποῖον ἦσαν γραμμένες, μὲ μεγάλα γράμματα κυτυπητά, τρεῖς λέξεις :
JE REVIENS TOUJOURS.

Ὁ ντὸν Πέντρο βαρύνθηκε τὸ χρονογράφημα. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, συνεχῶς, ἔγραφαν αἱ ἐφημερίδες περὶ τοῦ ἀεροστάτου καὶ τῆς ἐπιμεικτένης ἀνθρωπώσεώς του. Ὁ ντὸν Πέντρο, συγκινημένος ὅπως ἦτο ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἀνάμνησιν, ἔριψε μιὰ ματιὰ εἰς τὰς ἄλλας στίλας. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἐγίνετο πολὺς λόγος περὶ πλήρους ἐκβραχισμού μιᾶς ὁλοκλήρου περιοχῆς, οὐχὶ μακρὰν τῆς πρωτευούσης, περὶ στερεοποιήσεως κάποιας ὄγκως εὐφλέκτου ὕλης· περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ διαζυγίου. Ὅμως, κανὲν ἀπὸ τὰ ζητήματα αὐτά, δὲν συνεκρότησε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας. Ὁ ντὸν Πέντρο ἄφησε νὰ πῆσῃ ἡ ἐφημερίς, ἐπάνω στὶς ἄσπρες καὶ κόκκινες πλάκες τοῦ ἐξώστου. Τὸ βλέμμα του ἐστράφη πρὸς τὰ μεγάλα πλατύφυλλα δένδρα καὶ τὶς φοινικὶες τοῦ κήπου, καὶ ἐνῶ τὰ ἐκοίταζε, τὰ μάτια του ἀκίνητοποιήθηκαν ἐπάνω των, μὲ τὸ ὕψος ἐκεῖνο πὺν πολλοὶ ἐπιφυλλιδιογράφοι τὸ ἀποκαλοῦν δρθώτατα ρεμβώδες, καὶ πὺν συχνὰ φανερόναι τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ρεμβασμοῦ, ἡ τῆς φαντασιώσεως, καὶ δείχνει, ὅτι τὸ πνεῦμα του ἀπαγκιστρώθηκε ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν, τὴν ἀντικειμενικὴν πραγματικότητα, καὶ εἰσῆλθε εἰς τὴν ἐσωτερικὴν, τὴν ὑποκειμενικὴν τοιαύτην, πὺν ὁ καθένας μας φέρει ἐντὸς του.

Σιγά - σιγά, τὸ πρῶτ' ἐκεῖνο, γινόταν διαφορετικὸν — ἓνα πρῶτ' ὅστερα ἀπὸ πολλὰς μετατοπίσεις, μεταπτώσεις καὶ διακυμάνσεις. Πρὶν φανοῦν ἀκόμη καθαρὰ οἱ σκοποὶ τῆς ἡμέρας, ξεδιπλώθηκε ἡ βεβαιότης, ὅτι ὁ χῶρος τοῦ κέντρου ἦτο χῶρος θερμός, χῶρος ἀνανδος, χῶρος ἐστατικός, χῶρος ἀκαταμάχητος, μὲ μυρωδιὰς καὶ γεύσιν ὑακίνθων. Μία γυναῖκα πὺν περιέμενε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, μὲ κυτποκάρδι καὶ σχεδὸν μὲ ἀναφυλλήτῃ, μετὰ τὴν πρώτην μετατόπισιν, ἡσθάνθη νὰ πλημμυρίζῃ πάλι κανονικὰ τὸ αἷμα τὴν καρδιά της, καὶ ἀνεστῆναζε τόσο βαθεῖά, πὺν κάθε της ἐγνοία διεσπορπίσθη. Μία παιδιάς ἐλαφρὰ καὶ ἀπαλή, μὲ γλὸνν μεταξωτή, ξετυλίχθηκε στὸν νοῦ της, καὶ τὰ χάριτα ἄνθη πὺν ἔβγαλε στὸ παράθυρο ἓνα χέρι, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα παρέμεινε ἐπιμελῶς κορμμένο πίσω ἀπὸ βαρεῖά, βαρύντιμα παραπετάσματα, μόλις εἶδαν τὸ φῶς, ζωντάνεψαν καὶ ἐγιναν ἄνθη ἀληθινά, ἐνῶ τὸ χέρι χειρονομοῦσε καὶ ἐκυμαίνετο μὲ ἄπειρα χάρι, ὅμοια μὲ ἐκείνην πὺν χαρακτηρίζει, ὄχι μόνον τοὺς χοροὺς τῶν χορευτριῶν τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Καμβότζης, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄνειρα μιᾶς παιδίσκης κοιμωμένης, πὺν βλέπει νὰ πλαταγίζῃ ἀπὸ τὴν αὔραν τοῦ πελάγους, στὴν κορυφὴν ὑψηλοτάτου ἱστοῦ, γαλάζιος ἐπισείων, ἥ, τὸν πατέρα της, νὰ τὴν νυμφεύεται, καί, ἔπειτα, νὰ τὴν παίρῃ μὲ περιπάθειαν στὴν ἀγκαλιά του, στὴν πιὸ γλυκεῖα στιγμή

τοῦ ἐνυπνίου, τὴν ὥρα ποὺ ἀνθοῦν οἱ μυρδαλιές μέσ' στὴν καρδιά της. Ἡ ντόνα Ἰσαβέλλα — διότι αὐτὴ ἦτο ἡ γυναικα ποὺ περιέμενε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα — κατέβαινε τώρα τὰ σκαλιὰ τῆς ἡλικίας της, ἀντιστροφῶς ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνοδὸν μιᾶς κορασίδος ἀπὸ τὸ δέκατον ἔτος τῆς τρυφερᾶς νεότητός της, πρὸς μίαν νεότητα ὠριμότεραν, καὶ ἀγροῦ κατῆλλε περὶ τὰ δεκαπέντε σκαλοτάτια, σταμάτησε στὰ δεκαοκτώ, τοῦτέστιν ὡς κόρη μὲ ὠραίους μαστοὺς, ἁρμονικοὺς γλουτοὺς καὶ μὲ ἀδιάτρητον ἀκόμη αἰδοῖον, μέσα σὲ χῶρον ὀνείρου ἐκτάκτου γοητείας, ἀλλὰ ἐνὸς ὀνείρου ἀνθρώπου ἐν ἐργοηγόρσει διατελοῦντος, σὲ χῶρον ὁμοιον μὲ τὰ πῦρ πυκνὰ τραγούδια τοῦ ἔρωτος, σὲ κῆπον θεορμὸν γιοματῶν ἀπὸ μαγνόλιες, γκαρτένιες καὶ γαζίες. Αἴφνης, ὅπως τὰ ἀνθέμια τῶν Ἰαπωνικῶν χαρτίνων ἀθρομάτων, ποὺ πίπτοντα εἰς τὸ νερὸ μετατρέπουν ἓνα ποτήρι σὲ κῆπον μυριόχρωμον τῆς πρόσω ἢ τῆς ἀπὸ ἀνατολῆς, ἔτσι καὶ τὰ κλασιὰ τῶν δένδρων καὶ οἱ θάμνοι τοῦ χῶρου τούτου, ἐγέμισαν τάχιστα μὲ ἄνθη καὶ φρούτα καὶ πουλιὰ, καὶ ἂν ἡ δεκαοκταέτις Καρλόττα — διότι ἡ κόρη αὐτῆς, εἶχε γένει καὶ ἦτο τώρα ἡ Καρλόττα — ὅταν ἀκόμη ἴστατο καὶ περιέμενε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα ὡς ντόνα Ἰσαβέλλα, δηλαδὴ ὡς ἡ μητέρα της, (ποὺ ἦτο γυναικα τοιαντατριῶν ἐτῶν), ἂν, λοιπόν, εἶχε αἰσθανθῇ ἡ Καρλόττα μόλις πρὸ ὀλίγου ἄγχος, ἄγχος βαθὺ καὶ τρομερόν, σὺν φρέαρ ἀπελπισμένης προσδοκίας, ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο νὰ κατατομηθῇ ἓνας μικρὸς κορυθαλλός, ἢ νὰ σφαγῇ ἀγαπητὸς ἀλέκτωρ στὴν ποδιά της, τώρα λαχάνιαζε ἀπὸ χαρὰν, μὲ τὴν ἀκράδαντη βεβαιότητα, μὲ τὴν ἀκλόνητη πεποίθησι ὅτι αὐτὸς ὁ χῶρος, ὁ πλήρης πασιφανῶν σαροκοπετάλων λουλουδιῶν, ἦτο ἀπολύτως ἰδικός της, ὅπως ἦτο ἀπόλυτα ἰδική της, ἡ μυστηριακή, ἡ πλήρης καρμυνοχρόων ραδασμῶν, ἡ βαθύκολπος, χυμώδης καὶ θερμὴ, τοῦ ἀπαλοῦ, τοῦ γλυκνυτάτου της ..... χώρα.

Μιὰ αὖρα ἔλαφρὰ, ἔκαμνε τὰ φύλλα νὰ θροοῖζον, ἐνῶ ἡ Καρλόττα, ἀκουμπισμένη στὸν κορμὸν ἐνὸς μεγάλου δένδρου, ἠτένιζε τὸν οὐρανόν, μὲ μάτια ἐστραμμένα πρὸς τὰ ἐπάνω, ὡς νεαρὰ μῆτηρ θεοῦ προσευχομένη, μὲ ἔκφρασιν ἀνεκλαλήτου ἡδονῆς στὸ πρόσωπόν της. Ὁλόκληρος ὁ πέριξ χῶρος εὐωδίαζε ὅσον θὰ εὐωδίαζε καὶ ἐν θερμοκήπιον κατὰ κλειστον, μὲ πάμπολλα καὶ ἐντόνως μυροβόλα ἄνθη, πλημμυρίζων, ὅχι τόσον μὲ φυτικόν, ὅσον μὲ ζωικὸν ἄρωμα τὸν ἀέρα, ἀπαράλλακτα ὅπως θὰ εὐωδίαζε ἐν τέμενος μωαμεθανικόν, ἐὰν ἄτομόν τι, ἰστάμενον κάτω ἀπὸ τοὺς λυρικούς του θόλους, καὶ ἀνοίγοντας ἐν φιαλίδιον γιομάτῳ μύσχων, τὸ ἄφηνε νὰ πέσῃ καὶ νὰ χυθῇ ἐπὶ τοῦ τάπητος. Τρεῖς μύσχοι, μὲ ἀπαστροτάτον τριχώμα ἐρυθροκαστανόχρουν, ἔβρισκαν ἠρέμα εἰς τὴν πέριξ τοῦ δένδρου πρασιὰ. Στὴν κορυσταλλήνῃ ἡσυχίᾳ τοῦ τοπειοῦ, ἠκούετο καθαρὰ ἡ τραγανὴ των μάσησις, ἐνῶ τὰ ζῶα ἔτρωγαν τὴν μεταξένια χλόη, ἣτις ἐφύετο ὑπὸ τοὺς πόδας των, ἐν μέσῳ τῶν ἀπειραορίθμων μικρῶν καὶ μικροσκοπικῶν ἀνθῶν, μὲ τὰ ὅποια ἦτο κατὰστικτος εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ πρασιὰ. Αἴφνης γδοῦπος βελούδινος βαρὺς καὶ ποδοβολητὸ γοργὸ ἀλόγου ξάφνιασε τὰ πουλιὰ καὶ ἀνεστάτωσε τὴν πανταχοῦ

διάχρτον γαλήνην. Ἕνας ἵππος λευκός, λευκὸς στὸ χροῖμα καὶ λευκὸς ἀπ' τὸν ἀφρόν τοῦ δοῖμον, μὲ καβαλλάρη ἐνδεδυμένον μὲ λευκὰ ὑφάσματα βεδουίνον, ἐστάθη μονομιᾶς ἐνώπιον τῆς Καρλόττας. Ὁ ἵππεύς, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον δὲν ἐφαίνετο ὑπὸ τὸν κεφαλόδεσμον, ἀλλὰ ἐφαίνοντο μονάχα οἱ ὀφθαλμοί, μὲ μίαν κίνησιν ἀστραπιαίαν, ἔσκυψε ὑπὸ τοὺς κλάδους τοῦ πλατυφύλλου δένδρου. Κατόπι, βυθίζων τοὺς περυσιστήρας του εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ζώου, ἐτόρπη ἐν ἐξάλλῳ καλπασμῷ πρὸς τὸν οὐρίζοντα, τοῦ ὁποίου ἡ γαλανὴ διαύγεια ἐφάνη πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ μόνον πρὸς στιγμὴν, γὰρ θολοῦται, ἀπ' τὸν οὐθανομήκη ἀλαλαγμὸν χαρᾶς, ποὺ ἐξέπεμπε ὁ ἀπαγωγεὺς ἀπὸ ρυτῆρος ἐλαύνων.

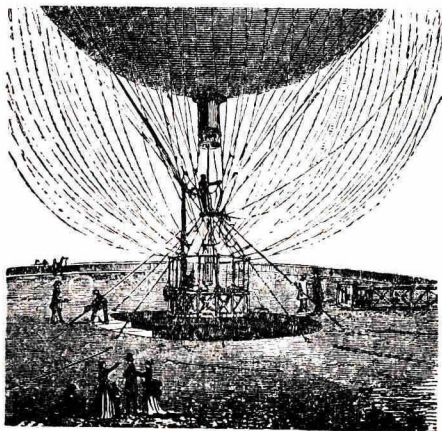
Πολὺ γοῖγγορα, ὁ χώρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἵστατο πρὸ ὀλίγου ἡ Καρλόττα, ἐχάθη ἐντελῶς. Ὁ καβαλλάρης, ὑπὸ μεγάλον καῦσωνα, διέσχισε τώρα μίαν ἔρημον ἐκτεταμένην, ὅτε μὲν ἀνερχόμενος, ὅτε δὲ κατερχόμενος λοφίσκους ἄμμου χρυσίζουσας, καί, ποῦ καὶ ποῦ, καλπάζων ἐπὶ τι διάστημα εἰς ἐκτάσεις ἐπιπέδους, τὰς ὁποίας διεδέχοντο πάλιν ἀμμόδεις πτυχωσεῖς καὶ κυματισμοὶ τοῦ ἐδάφους, μὲ κατεϋθύνειν πρὸς ἀνατολὰς, κρατώντας ἀντίοτε τὴν Καρλότταν σφικτὰ ἀπὸ τὴν μέση. Πρὶν ὅμως περάσῃ ἀκόμη πολλὴ ὥρα, καὶ πρὶν ἐμφανισθῇ ἡ παραμικρὰ σκιά, ἢ ἔστω καὶ ἵχνος ὁάσεως τινός, ὁ ἀπαγωγεὺς σταμάτησε τὸ ἄλογό του ἀπότομα στὴν μέση τῆς ἐρήμου, καὶ ἀφίνοντας τὴν Καρλόττα γλιστρήσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἐπέβησε καὶ αὐτός. Ἐπειτα ξάπλωσε τὴν κόρη κατὰ γῆς, καὶ ἀφοῦ ἀνέσπρε τὸ φόρεμά της ἕως τὴν μέση, ἀνέβηκε ἐπάνω της. Μιὰ γοερὰ κραυγὴ, ποὺ τὴν διεδέχθη εὐθὺς ὁξὺ χλιμύντισμα τοῦ ἀλόγου, ἔσχισε τὸν αἰθέρα. Ὁ καβαλλάρης ὅμως, μὴ ὁρῶδων ποσῶς, συνέχισε τὰς κορούσεις του μὲ σταθερὰν ἐπιμονήν, καί, διασηγνύων ἐντὸς ὀλίγου τὸν ὕμνον τῆς Καρλόττας, ἐβύθισε ..... του εἰς τὸ ..... της. Σὲ λίγο, ἡ Καρλόττα ἔβησε τὰς γοερὰς κραυγὰς. Γλυκύτατοι στεναγμοὶ ἡδονῆς ἐξέφενγαν τώρα ἀπὸ τὰ χεῖλη της, ἐνῶ αἱ κινήσεις τοῦ ἵππεύοντος αὐτὴν ἀνδρός, καθίσταντο ὁλονὲν ταχύτεραι. Αἶφνης, ὁ καβαλλάρης σήκωσε ὀλίγον τὴν κεφαλὴν του, διὰ γὰρ ἰδῆν τὸ πρόσωπον τῆς ἀσπαιρούσης νεάνιδος, τῆς ὁποίας ἡ ἔκφρασις ἦτο ἐκστατικὴ, ὅπως καὶ πρὸ ὀλίγου, ὅταν, ἀκουμπισμένη στὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, ἠτένιζε τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ μάτια της ἄνω ἐστραμμένα. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὁ ἵππεύς, ἐπιθυμῶν διακαῶς γὰρ ἀσπασθῇ τὴν ἠδονίζομένην κόρη, παρεμέρισε ἐν σπουδῇ τὸν κεφαλόδεσμόν του, διὰ γὰρ ἐλευθερωθῶν τὰ χεῖλη του. Ἐτσι ἀπεκαλύφθη τελικῶς τὸ πρόσωπόν του....

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ὁ Πέντρο Ραμίρεθ, διακόπτων αὐθωρεὶ τὸν ρεμβασμὸν του, τινάχτηκε ἀπὸ τὴν πολυθρόναν καὶ στάθηκε κάτωχρος στὰ πόδια. Μολονότι ποτὲ δὲν ὑπῆρξε πολὺ θοῦρος, ἔκαμε τώρα τὸν σταυρό του. Ἡ φαντασίωσίς του, τοῦ ἐφάνη τερατώδης. Ὁ ἵππεύς, ὁ ἀπαγωγεὺς, ὁ ἐραστὴς τῆς κόρης του Καρλόττας, ἦτο ὁ ἑαυτός του.

Ρίγος ἰσχυρὸν συνεκλόνησε τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς, πὺν ἐπρόκειτο νὰ ἐκσπάσῃ εἰς ἀράς καὶ κατάρως, μεμφόμενος ἐκ νέου τὸν ἑαυτὸν του, ἤκουσε νὰ θροῖζον πλησίον του τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ νὰ τρίζουν τὰ κλαριά, σὰν νὰ εἶχε σηκωθῇ, αἰφνιδίως, ἄνεμος δυνατός. Ὁ ντὸν Πέντρο ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν του νὰ δῇ τί συμβαίνει. Ἐνα πλάσμα εὐρύστερον, ἕνα δασύμαλλον καὶ ἡλιοκαὲς πλάσμα στιβαρόν, μὲ μάτια γαλανὰ ἐκτάκτου καὶ ἐκθαμβωτικῆς στιλπνότητος, σταμάτησε πίσω ἀπὸ τοὺς θάμνους, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν ἐξώστην, καὶ τὸν ἐκοίταξε καρφωτά, μὲ ἕνα παράξενο πλατὺ μειδίαμα στὰ χεῖλη. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ σκέλη του, ξεφύτρωνε σὰν ὀγκώδης ὠρθωμένη ράβδος, μέσα ἀπὸ κόκκινες τοῖχες σγυροῦς, ἕνα μεγάλο καὶ βαρὺ..... σηκωμένο, βαρὺ καὶ ὥστόσο ἐλαφρὸν συγχρόνως, ἕνα μεγάλο....., μὲ πορφυρένια κεφαλὴ. Ἐπειτα σὰν ξαφνικὸ ραγάνι πὺν ξεσπᾷ σὲ πλήρη νηνεμία, ἢ σὰν φωνὴ ἀλέκτορος πὺν διακόπτει ἀπτότομα τὴν σιγαλίαν ἐνὸς κάμπου, ξέσπασαν γέλωτες σὰν ἦχοι ἀπὸ πνευστὰ καὶ ἐπανωτὲς κραυγὲς θοιάμβου. Γιὰ ἕνα λεπτὸ σταμάτησε ὁ Πάν. Ἐπειτα μὲ ἕνα πελώριο πῆδημα, δρασκέλισε τοὺς θάμνους καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, μὲ ἀπίστευτα σκιότηματα καὶ ἀφάνταστες ἰαχές.

Ὁ ντὸν Πέντρο Ραμίρεθ, πὺν εὐρέθη πρὸ ἐνὸς λεπτοῦ εἰς τὸ μεταίχιμον τῆς λιποψυχίας, εἰς τὸ μεταίχιμον τῆς αὐτοκατηγορίας, ἡσθάνθη πάλι τὸ αἷμα του νὰ σφύξῃ σὰν σίφουνας θεομῶς, καὶ οἰκνώντας γύρω του μιὰ ματιά, μὲ τὸ ἡράκλειον σῶμα του ὀρθωμένο, μὲ τὸ μεγάλο ..... μὲ τὰ ρουθούνια του διάπλατα ἀνοικτά, ἐκραύγασε εἰς τὴν σιγὴν τοῦ κτήματός του, ἐνῶ ἡ ψυχὴ του ἀνέβαινε στὰ χεῖλη του : Καρλόττα μου! Καρλόττα μου! Ὁ Μέγας Πάν δὲν πέθανε ! Ὁ Μέγας Πάνας δὲν πεθαίνει ! » καὶ ἔξαλλος ὤρμησε πρὸς τὰ χωράφια, μὲ γέλωτας, μὲ ἰαχές.

ἔπεται συνέχεια.

ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ

Τοῦ Νικολάου Κάλας

Μοῦ ζήτησαν νὰ πάω νὰ δῶ καὶ νὰ πιστέψω
Μοῦ εἶπαν ν' ἀγγίξω χωρὶς νὰ δῶ καὶ νὰ πιστέψω
Μοῦ εἶπαν νὰ δῶ χωρὶς ν' ἀγγίξω καὶ νὰ πιστέψω
Μοῦ εἶπαν νὰ μὴ δῶ καθόλου καὶ νὰ πιστέψω
Μοῦ ζήτησαν χρήματα καὶ μοῦπαν νὰ τὰ ἐπιστρέψω
Μοῦ ζήτησαν δείγματα φιλίας καὶ διάφορα πειστήρια
Σ' ὅλα ἀρνίθηκα νὰ συγκατατεθῶ καὶ ν' ἀλλαξοπιστήσω
Ἵπερασπίζοντας τὴ βασιλεία τοῦ σκόλου καὶ τῆς βελόνας
Ἐπάνω στοὺς ἀφελεῖς καὶ μακρυνὸν ἀνθρώπους
Τὴν σκοπιμότητα τῆς ἀσυναρτησίας
Τὴν ὀριμότητα τῆς παντοδυναμίας
Τὴν πλατύτητα καὶ τὴν εὐρύτητα τῆς ὁμιλίας
Ὅταν οἱ ἄνθρωποι μποροῦν καὶ θέλουν κ' ἀπειλοῦν
Νὰ σὲ λαξέψουν ἐπάνω στὸν τάφο τους σὰν ἓνα κομμάτι ἀσῆμι
Δύσκολο νὰ ἐκμαιευτεῖ κ' ἀπὸ τὴ μῆτρα νὰ χυθεῖ
Μέσ' τὰ μεγάλα τὰ ἱερὰ τὰ μελανοδοχεῖα τῆς στιγμῆς.

Πέρασα κ' ἄκουσα νὰ μιλᾶνε μὲ τὸ δάχτυλο τοῦ ποδιοῦ
Καὶ ν' ἀπαντᾶνε μ' ἓνα τριξίμο τοῦ δοντιοῦ
Νὰ κουβεντιάζουν καὶ νὰ κυβερνοῦνται ἀνάμεσό τους
Πελώρια ἀπρόσωπα φαντάσματα ἄλλα στημένα κ' ἄλλα καθισμένα
Μέσα σὲ ἐρείπια ἀτείχιστα καὶ παραθυροφορεμένα
Σὲ κάθε ἔπαυλη κ' ἀπὸ ἓνας κονδυλοφόρος τσαγκροινίζει μιὰ πόρτα
γιά νὰ μπεῖ σὰν παραπονιάζικο σκυλὶ
Καὶ λέγανε γιὰ μένα ὅτι ἀρκεῖ νὰ διῶ γιὰ νὰ πιστέψω
Ὅτι ἀρκεῖ νὰ πιῶ γιὰ νὰ λατρέψω
Ὅτι ἀρκεῖ νὰρθῶ γιὰ νὰ ἐρμηνέψω
Καὶ νὰ μὲ προσέχουν ὅσοι ἔχουν κουζίνες γιὰ παντρεῖα

Και πλεχτᾶνες γιὰ κοῦμασμα καὶ τοῦ θεοῦ τὰ δῶρα
Γιατὶ εἶμε πανοῦργος καὶ δασκαλοδειχτούμενος
Ἀπὸ τὴν κάθε Μάρω Μοριγὼ καὶ τὸ Τιγρόκι ἀνήμερα
Τῆς Σκορδαλιᾶς καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ἄσπιλης Κιριάς
Καὶ τῶχαφαν οἱ ἀπίθανες σκιές καὶ φοβήθηκαν καὶ κοίφθηκαν
Καὶ νόμισαν ὅτι δὲν ὑπάρχω στὴν πραγματικότητά
Ἀλλὰ στὴν ἔννοια μόνο ἐνταφιασμένους ἐκκολάφθηκε τ' αὐτό μου.

Προσκυνώντας ὄξω ἀπὸ γάτι χαμόσπιτα
Μὲ ὑποδέχθηκαν εὐπροεπισμένοι γλυντοὶ καὶ δεκανίκια
Ξέσκεπες ὀδοντογλυφίδες καὶ ἀναμαλλιασμένες τράπουλες
Καὶ μέτοησα καὶ μπεροδεύτηκαν τόσο οἱ ἀιθιμοὶ
Ποὺ τᾶχασαν οἱ σοφοὶ ἐρμηνευτὲς καὶ λάλησαν οἱ πεταλοῦδες πρόοχα
ἀγοροξυπνημένες
Ἐνθουσιασμένα κορεββάτια εἶδαν νὰ τὰ στρώνουν μὲ παρθεναγορημένες
καλλονές

Οὔτε τῆς μιᾶς οὔτε τῆς ἄλλης τὰ δάκρυα κ' ἀνάμεσα ὁ διπλωμάτης
Οὔτε τῆς μιᾶς δεκάρας τὰ φυλλάδια οὔτε τῆς ἄλλης τὰ ἐγχειρίδια
Ἀρμεγαν τὸν χαίνοντα μαστὸν τῆς οἰκουμένης
Ἄν ἡ πεδιάδα αὐτὴ ποτίζεται ἀκόμα ἀπὸ τὰ μάτια σου
Τότε μποῦρο στὰ ὑπόγεια σου βλέφαρα
Καὶ πόλαβε ὁ καπνὸς νὰ σβύσει τρεῖς φορὲς ποῖν πεῖς τὸ Ναι
Καὶ ἡ σελήνη νὰ κονιορτοποιηθεῖ ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον
Γιὰ νὰ ἐνωθοῦν οἱ ἀνόμοιες συνθήκες διαβιώσεως δύο λουλουδιῶν ποὺ
λατρεύονται

Εἶδα γιὰ νὰ πιστέψω τὰ μάτια ν' ἀλλοιωθρίζουν πρὸς τὸ μέρος τῆς
ἀπιστίας
Καὶ τρεῖς ρευστοὺς ἀδάμαντες νὰ κατεβαίνουν τὸν διάδρομο τσουλώντας
ἓνα νόμισμα καταγῆς
Οὔτε στὴ χώρα τῶν ὀνομάτων ποὺ πολιορκοῦν σὰν ρίζες τοὺς ιδιότροπους
ναοὺς τῆς μεγαλοφυΐας

—Ὅπως ἄλλοι καλοπιάνονται χέρι μὲ χέρι στὴ δύση τοῦ ἡλίου—
Οὔτε στίς δάφνες τῶν ἡρώων παρᾶξενοι ὀφθαλμοὶ τοῦ εἶνε
Οὔτε τῆς ὑστερίας τὸ τετράγωνο κλῆμα
Εἶδα νὰ μπαίνουν οἱ κλέφτες τῶν κήπων τοῦ κυρίου
Οὔτε ὅταν τὰ δέντρα σταφυλοποιήθηκαν
Καὶ τὰ λάβαρα χαλινωγῶν ἦσαν
Ἐμεῖς γιὰ μιὰ στιγμὴ βαθεῖα συλλογισμένος καὶ διστακτικὸς
Μπροστὰ στὸ ἀπίστευτο χάος τῆς ἀλλοτριότητος
Μπροστὰ στὸ μέγεθος τῆς ἀπορίας
Ἀλλὰ πίστεψα εὐκόλα μὲ τὰ μάτια σχεδὸν προεξοφλημένα

“Όλα τὰ δῶρα τῆς ὑπαρξης ὅλα τὰ ἐπιφωνήματα τῆς Ἐριγόντης ὅλο τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ σπάταλου βίου.

Ἔστω καὶ χίλιες παιδικῆς ιδιότητες νὰ εἶχα
Καὶ τὸ φτερό πὺν διέλυσε τὴν ἀνομβρία
Ἄτεκνος τῶρα τρομάζω κί ἀρπάζοντας γρήγορα ἓνα ρυάκι
Καταφεύγω στήν ἀπέραντη ἐπιείκεια σου
Δίφνη δικαιοσύνη τοῦ ἐρχομοῦ καὶ συναναστροφῇ τοῦ ἴδιου.

Διέκρινα κί ἔχασα καὶ ξανὰ διέκρινα τὸ μονοπάτι
Πὺν ἀκολούθησαν ὁ ὑπολογισμός τὸ δάνειο καὶ τὸ μικρὸ συμφέρον
Ἄλλὰ δὲν ἔχασα τὴ στέγη τῆς ἐλπίδας στὸ ὑπερπέραν
Καὶ τῆς ἀκρίδας τὸ ἐδῶ στὸν γλοερὸ λειμῶνα
Τὸ τέρας τῆς ἀγνότητος ἡ βασικὴ ἐξουσία
Ἡ ἀρπαγὴ τῆς ἀδαμαντοκόλλητης φυλῆς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία
Πισθάγκωνα κί ἐν κατακλείδι τὸ ἄγριο ντουφεκίδι
Διακρίνω σκοτάδι ὅταν φωτίζεται τὸ πρόσωπο ἀπὸ δεξιὰ
Διακρίνω σκοτάδι ὅταν φωτίζεται τὸ πρόσωπο ἀπὸ ἀριστερὰ
Διακρίνω σκοτάδι ὅταν τὸ νέο ἰδανικὸ προσωποποιήθηκε
Διακρίνω σκοτάδι ὅταν ἔρχεται τὸ μοιραῖο νὰ μὲ προὔπαντῇσει
Φορῶντας τὴ μαύρη χλαμύδα τῆς ἀρχαιότητος καὶ κουνώντας θλιβερὰ
τὸ δάχτυλό του
« Κόψε ἀδερφικά στὴ μέση τὸ φρομὶ γιὰ νὰ τὸ μοιραστοῦμε » εἶπε
Γιατὶ εἶπε πάντοτε ἀχόρταγοι οἱ χορτάτοι κί ἀχόρταστοι οἱ χορτασμένοι
Ἀδμυνοῦν νὰ πάθουν τὰ περισσότερα ὅσοι ἔχουν τὰ περισσότερα
Καὶ νὰ δώσουν τὰ λιγώτερα ὅσοι ἔχουν τὰ πύο πολλὰ
Κί αὐτοὶ μὲ τὰ λίγα νὰ γεμίσουν τὰ γεμάτα γιὰ ν’ ἀδειάσουν τ’ ἀδειανὰ
Καὶ νὰ φροντίσουν οἱ φροντισμένοι τὰ φροντιστήρια τους
Κί ἄφρονες νὰ παραφρονήσουν καὶ νὰ φρονιμέφουν οἱ φρόνιμοι ».

Ἔτσι ἀπένταρος ἀκούο νὰ μοῦ μιλᾶνε οἱ στέγες τὰ ξύλα καὶ τὰ περβάζια
τοῦ σπιτιοῦ
Οἱ ξερολιθιῆς καὶ τὰ λιθάρια νὰ κουβεντιάζουν συναναμετάξο τους
Ἦσαν ἔρθει κί ἀπλωθεῖ σὰν κῆμα
Τοῦ καλοκαιριοῦ τὸ ἄνδρο μετὰξωτὸ φτερό
Καὶ μὲ τριξίματα καὶ μὲ κροξιῆς ἄλλες ξύλινες καὶ ἄλλες μαρμαρένες
Λένε ὅτι πατοῦν κί ἀνασηκώνουν τὸ πόδι τους ἀπὸ τὸ χῶμα πότε τῶνα
καὶ πότε τ’ ἄλλο

"Οτι κινούνται τᾶχατες χωρὶς νὰ προχωροῦν ὅπως τὸ στάσιμο ἀεικίνητο
 Καὶ γνωρίζουν ἔντεκα τὰ κινούμενα κι' ἔντεκα τ' ἀκίνητα οὐράνια σώματα
 "Οτι ἡ γῆς ξέρεи τὰ πάντα κι' ὅτι ὁ οὐρανὸς δὲν πολυσκοτίζεται
 Κι' ἡ γκαστρομένη θὰ λευτερωθεῖ μετὰ ἀπὸ πέντε χρόνια δίσεχτα
 Καὶ θὰ γεννήσει ἓνα βρέφος γεροντικὸ μὲ κατάσπρη γενειάδα
 "Οτι κατοικοῦνε μέσα σὲ τεράστια σαλιγκάρια οἱ συμβατικοὶ
 Καὶ τρέφονται ἀπὸ τὶς σάρκες τῶν νεκρῶν ἀδερφῶν καὶ συγγενῶν τοὺς
 Κι' ἀλλοῦ τὸν κνηγοῦν τοξῶτες μονόφθαλμοι καὶ στηθοπρόσωποι μὲ
 ὤμους ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τους
 Κι' ἀλλοῦ ὁ ἴδιος κατεβαίνει μὲ γυάλινο βαρέλι ὁ Μεγαλέξανδρος στὰ
 βάθη τοῦ πελάγου
 Γιὰ νὰ ἰδεῖ μέσ' στὰ σκοτιάδια τοῦ νεροῦ τὰ ψάρια πῶς γλεντοῦν καὶ πῶς
 παντρεύονται
 Καὶ πῶς τραγουδᾶνε σὰν πουλιὰ τῆς φήμης τὰ ἀπίθανα φυντά.

'Ο πρῶτος ποταμὸς κυλάει πρωτοβουλία τοῦ ἀόρατου ὄντος
 'Ο δεῦτερος ξεκινάει κι' αὐτὸς καὶ διασταυρῶνουνται
 'Ο τρίτος τοῦ τρίτου ὑποκειμένου τὰ σφίγγει ὁλοῦθε σὰν τανάλια
 Κι' ἀχαρακτήριστος ὁ τέταρτος βγάζει τὸ ἄχτι του καὶ τὸ στεγνὸ του
 πάθος
 Καὶ γίνεται ὁ παράδεισος ὁ παιδικὸς ὁ ἀθῶος ὁ ἀγγελικὸς
 'Ηλιοβαμμένος ἕως τῇ δύσῃ του
 Γεμάτος ὥρες καὶ παιγνίδια πὺν χάνονται στὸ γύρισμα τοῦ ἄπλαστου
 καιροῦ
 Γεμάτος χαμόγελα πὺν δὲν γεννίθηκαν κι' ἐστῖες ματιῶν καὶ γέφυρες
 χειρῶν
 'Ο δρόμος ὁ ἀπροσδόκητος ὅπου περνάει καὶ φεύγει ὁ θάνατος
 Τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ πηγαιμοῦ τὸ σπόρο πέφτοντας ἀπὸ τὴ μεσηνῇ του πόρτα
 Κι' ὁλόγυρα στημένες οἱ κεφαλὲς τῶν ἀθανάτων ἰδεῶν
 —Στὰ πόδια τους οἱ ἀπόμαχοι τῶν συνοσιῶν—
 Καὶ τὰ σκόρπια ἀπομεινάρια τῶν ἀλάνθαστων καὶ φοβερῶν σφαλμάτων
 Ἐπίσημα δόγματα κρέμονται νεκρὰ στὸν ντενεκὲ τῶν σκονιπιδιῶν
 Ἐνῶ οἱ ἀληθινοὶ οἱ γνήσιοι κνηγοὶ τῆς φαντασίας
 Ἐμβολιάζονται ὁμαδικὰ μπροστὰ στὴν στοργυγλοκαθισμένη Πλάνη.

Βγαίνουν κι' οἱ ἀλλοπρόσβαλλοι ἄνθρωποι νὰ ξεστάνουν τὰ νύχια τους
 Καὶ τ' ἀδέρφια τους οἱ μετριόφρονες μένουν στὰ σπίτια τους
 Κι' ὁ ἀγέρας βουίζει ἀπ' τὰ σεντέφια τῆς ὑπεροφίας κι' ἀπὸ τὴ μυῖγα
 τοῦ ἐγῶ

Τὸ ἐσὸν καὶ τὸ αὐτὸ φυτρώνουν πανύψηλα ὅπως στὶς ὄχτες τὰ ὥραϊα
 λουλούδια τῆς αὐταπάτης
 Δίπλα στὴν ἄπατη καὶ σκοτεινὴ λίμνη τῶν ἀναστεναγμῶν
 Καὶ φυσάει ἓνας ἄνεμος προθυμίας ποὺ κλονίζει ἀπὸ τὰ βάρβαρα του
 τὸ γυμνὸ ἄγαλμα τῆς ἀλήθειας
 Ἀποστεωμένοι καὶ ἀσκητικοὶ οἱ δονλευταράδες πέφτουν μὲ τὰ μοῦτρα
 σὰν μερμηγκιασμένοι
 Κι' ἀνασηκώνουν τὸ ἀσήκωτο βάρος τῆς πληροφορημένης ἄγνοιας
 Στὸ ἄλσος μέσα παίζουν κάτω ἀπὸ τὰ αἰνιγματικά βλέμματα τῶν γονιῶν
 τους
 Τ' ἀδόκητα κι' ἀμφισβητούμενα θαύματα καὶ φαινόμενα
 Ἔνα κοριτσάκι μάλιστα καλοντυμένο μὲ κατακκόκινα μαλλιά καὶ μά-
 γουλα γλογισμένα
 Εἶναι ἢ μετὰδοση σκέψης ἔμφυξη σὰν ζῶο ἀλαφροῦσκιωτο
 Οἱ καλλιεργημένοι περιπολοῦνε ἐφιπποὶ καὶ ὀπλισμένοι μὲ ρόπαλα
 Γιὰ νὰ χτυπήσουν ὅποιον βγεῖ ἀπ' τὸν στενὸ κύκλο τῆς καλλιέργειας τους
 Πανικόβλητες ἐλαφίνες κνηγνημένες ἀπ' τὰ λαγωνικά τῆς ἔγνοιας
 Οἱ ἀσυναίσθητες σκέψεις χάνονται σὰν ἀστραπὲς στὰ λαγούμια
 Κι' ἐπάνω σ' ἓνα δέντρο ὀλόφινλο φωλιάζει ὁ μέγας ποντικὸς ποὺ ροκανί-
 ζει τὴν ἀμφιβολία του
 Καὶ τὸ κακὸ συναπάντημα τριτώνει καὶ γλυτώνουμε παρὰ τριῶν
 Ἀραδιάζοντας σὰν μολυβένια στρατιωτάκια καινούργια στοχαστικά
 ἐπιχειρήματα
 Ποὺ θὰ μᾶς βγάλουν ἀσπροπρόσωπους.

Αἰώνια ὥραϊοι ἀνθοῦμε σὰν τὰ φύλλα τοῦ καφε' ποῦναι μεγάλα κι'
 ἄζήτητα
 Καὶ σὰν τοὺς σπόρους τοῦ καπνοῦ ποὺ τοὺς πετᾶνε πίσω στὸ χῶμα
 Καὶ καταναλίσκοντας καθημερινῶς ἑκατοντάδες τόννους χλωροφύλλης
 Καταφέραμε νὰ μεταφυτέψουμε τὸ ἄπειρο στὰ χορτάρια μας
 Ἀγγελικοὶ ἐκ γενετῆς πέφτουμε ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια καὶ βαθύτερα
 Οἱ προφήτες δὲν ἀρκοῦν γιὰ νὰ δαμάσουν τὸ ἀτίθασσο κενὸ
 Κι' ὁ χρόνος καβαλλάρης ποτὲς δὲν καταδέχθηκε κοντά μας νὰ πεζέψει
 Καὶ νὰ περπατήσει μαζί μας βῆμα πρὸς βῆμα καὶ σπιθαμὴ πρὸς σπιθαμὴ
 Ἔως τὴν ἀντίθετη ὥρα ὅπου σηκώνονται οἱ νέοι γέροι κι' οἱ γέροντες
 παιδάκια
 Καὶ ξαναρχίζουν ἀπ' τὴν ἀνάποδη τὴ ζωὴ τους σὰν τὸν φοίνικα τὸν
 ἀναγεννημένο
 Καὶ τὸ πηδάλιο τῆς αὐτοκυριαρχίας τινάχθηκε στὸν αἰθέρα
 Ἐφτά μέρες κι' ἑφτά νύχτες πρὶν ἀπὸ τὴ σταύρωση τῶν ἰδεῶν οἱ οὐρανοὶ
 συνεδριάζουν κάτωχροι

Κι' ἀποφασίζουν τὰ στερεὰ νὰ γίνουν ὑγρά κι' ὁ ὑδροάγυρτος ἀέρας
 Ἀλλὰ ὁ χροσὸς ἀντιστέκεται καὶ πεισματῶνει καὶ διεκδικεῖ τὸ σύμπαν
 Κι' ἐνῶ ἡ σιδερένια θέληση ταπεινώνεται μέσ' τῇ σκοτεινίᾳ τῆς
 Ἡ ἀνορεξία στολίζει κάθε τραπέζι ἀοχοντικό ὅπως ἄλλοτε ὁ κισσὸς
 τοὺς τοίχους τῶν περιβολιῶν
 Καὶ μὲ τῆς δάφνης τὸν πικρὸ καρπὸ τρέφονται οἱ ὄνειροπόλοι.

Μέσ' τὸ ἀπέραντο σκέλεθρο τοῦ ἀγνώστου τὸ ἀσύστατο ὄραμα χάνεται
 ὅπως ἡ λάμψη τῆς αὐγῆς
 Ἡ μέρα πληρωμένη ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν λουρίδες τῆς ἀσυνειδησίας
 Ἡ νύχτα παγωμένη σὰν χιονάνθρωπος λιώνει ἀπ' τὸ κακὸ τῆς
 Ἀλλὰ ἐγὼ εἶμαι ἐπίμονος καὶ ὀχληρὸς καὶ δύσκολα πείθομαι
 Κι' ἄς γράφουν τὰ χειρόλογα κι' ἄς κορυφομιλοῦν τὰ μόνιπα
 Ὁλόκληρη μιὰ σελίδα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς γῆς λείπει
 Κάποιος τὴν ξέσχιζε ἀπ' τὸ βιβλίο, καὶ χάθηκε ὁριστικά
 Ἀγνωστο ποῦ καὶ πότε καὶ γιατί.

Ἀθήνα 29 Μαρτίου 1961

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΣ

ΤΟ ΜΙΚΡΟΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ἢ ἀργότερον

ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ

Μυθιστόρημα (Κεφάλαιο πρῶτο)

Αὐτοὶ οἱ χτηνάδεις τύποι ποὺ τριγυρᾶνε κάθε βράδυ στοὺς δρόμους καὶ τίς διάφορες γειτονιές καὶ προσέχονται, εἶναι πολὺ μυστήριοι. Οἱ προσευχὲς τοὺς μοιάζουνε σὺν κάττι σεντούκια ποὺ χύνουνε στὰ διάφορα χωριά καὶ βάζουνε μέσα τίς κυριακάτικες καὶ γιορτινὲς τοὺς φορεσιές.

Βγάζουνε γύρω στὶς 10, ὅταν ἔχει πιά σκοτεινιάσει γιὰ καλὰ. Ὁ κόσμος στὴν ἀρχὴ κλεινόταν τραμηγμένος σπύτια τοὺς καὶ οὔτε κἀν ἀπὸ τίς γριλλίαι δὲν κῦταζαν. Σιγά-σιγά, χρόνος μὲ τὸ χρόνο ξεθάρασαν καὶ ἀνοιξαν τὰ παράθυρα μήπως καὶ ἀκούσουνε τίς προσευχάς.

Μάτια προσπαθοῦσαν νὰ πάρουν ἔστω καὶ μιὰ λέξι.

Γιατί δὲν καταλαβαίνουν ἀράγε; Τὴν προσευχὴ τὴ λέγαν ἀρκετὰ δυνατὰ,μποροῦσε νὰ τὴν ἀκούσει ἀπὸ τριάντα μέτρα ἀποστασι.

Μήπως μιλοῦσαν ἄλλῃ γλῶσσᾳ;

Μήπως ἦταν ξένοι;

Ἢ μήπως ἡ λαϊκὴ παράδοσι λέει πῶς αὐτὸ ἦταν προσευχὴ ἐνῶ αὐτοὶ λέγαν ἀρλόμπας, ὅτι τοὺς κατέβαινε;

Αὐτό, μόνον ἕνας κύριος, δικηγόρος, ποὺ ἔμεινε στὸ νότιο ἄκρο τῆς πόλεως, τῷ ξέρα.

Κανένας ὅμως δὲν τόλμησε ποτέ, νὰ πᾶι νὰ τὸν ρωτήσει.

Ἀφοῦ τελειώσουνε τὴν προσευχὴ τοὺς, βράζουν τὰ παπούτσια τοὺς καὶ κἰθονται σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά καὶ περιμένουν.

Τότε εἶναι ποὺ τὰ μάτια τοὺς πρήζονται, φουσκώνουν, πετιοῦνται ἔξω ἀπ' τίς κόχες τοὺς καὶ τρέχουν γύρω στὶς πλατεῖες πρωῒ-πρωῒ, διαλαλώντας τὰ ἐμπορεύματα. Αὐτὸ ὅμως πολὺ σπάνια γίνεται. Κι ἂν τύχει καὶ βγεῖ καμμιὰ κυρὰ γιὰ ν' ἀγοράσει κάτι, τὴν πιάνουν ἀμέσως, τὴ δένουν χειροπέδες καὶ ἀφοῦ τὴ βασανίσουν λίγο, ἔτσι δερμένη στὸ στυλο καθῶς εἶναι, τὴν ὁδηγοῦνε στὴ σπηλιά.

Μέσ' τῇ σπηλίᾳ, κατὰ μήκος σ' ὅλα τὰ τοιχώματα, ἀπὸ πάνω μέχρι κάτω, σ' ὅλους τοὺς διαδρόμους καὶ τίς αἵθουσες, ἐκτὸς ἀπὸ τρεῖς-τέσσερις ποῦναι κλειστὲς καὶ δὲν ξέρομε τί ἔχουνε μέσα, εἶναι ἀραδιασμένα ξύλινα μαῦρα ράφια καὶ ἀπάνω στὰ ράφια πάλι, ἀραδιασμένα κανονικά, παπούτσια ὅλων τῶν εἰδῶν. Εἶναι ταχτοποιημένα ζευγάρια-ζευγάρια καὶ ταξινομημένα καὶ κάθε λεπτομέρεια.

Τὰ μαῦρα.

Ἀπ' αὐτὰ ἄλλοι τὰ δίσολα, ἄλλοι τὰ τρίσολα καὶ ἄλλοι τὰ μονόσολα.

Ἄλλοι αὐτὰ μὲ τὸ κρέπ καὶ ἄλλοι μὲ λάστιχο.

Χωρισμένα στὰ δίσολα τὰ ἀπλά ἀπὸ κεῖνα ποὺ χύνουνε σχέδια πάνω τοὺς.

Στὰ τρίσολα τὸ ἴδιο.

Καὶ στὰ μονόσολα.

Καὶ στὰ κρέπ.

Καὶ στὰ λάστιχα.

Καὶ στὸν ἀμίαντο.

Τὰ καφετιά.

Κι αὐτὰ σὺν τὰ μαῦρα χωρισμένα.

Ἐδῶ καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόχρωσι.

Τὰ γκριζα.

Τὸ ἴδιο.

Τὰ ἄσπρα.

Τὰ δίχρωμα.

Μετὰ οἱ μπότες καὶ τ' ἄρβυλα.

Ἄλλου γκριζέ, ἄλλου πιδ ψηλές.

Ἄλλου μὲ κορδόνια, ἄλλου μὲ φερμουάρ, ἢ χωρὶς τίποτ' ἀπ' αὐτά.

Ὅπως καὶ στὰ ἀπλά παπούτσια, τὸ ξέχασα.

Ἄλλου τὰ μοκασίνια, ἄλλου τὰ κορδόνια.

Κι ἀκόμη πιδ πέρα τὰ μποτίνια.

Μὲ κορδόνια, χωρὶς, καὶ κατὶ καινούργια ποὺ ἄλλου τὰ λένε «chelsea boots»
κι' ἄλλου στιβάλια.

Μόνο γυναικεῖα παπούτσια δὲν ἔχει, ἴσως βάλουν ἀργότερα, ὅταν μεγαλώσει
τὸ μαγαζί.

Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι παρ' ὅλο ποὺ μπαίνοβγαίνει πολὺς κόσμος ὅλη τὴν ἡμέρα,
κινένας δὲν σκέφτηκε ποτὲ νὰ κλέψει (βέβαια εἶναι κακρωμένα στὰ ράφια) κι
ἔτσι δὲν ἔχει λείψει ποτὲ ζευγάρι ἀπὸ τὴ θέσι του.

Σημειῶνω ἐπίσης ὅτι ὑπάλληλος δὲν ὑπάρχει, ἀν καὶ σύμφωνα μὲ τὴ νομοθεσία,
θᾶπρεπε νὰ ὑπάρχει τουλάχιστον ἓνας.

Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ πέθανε ὁ νέος ποὺ εἶχε ἀναλάβει νὰ ταχτοποιήσει καὶ νὰ
ταξινομήσει στὰ ράφια τὰ παπούτσια, δὲν ἔχουνε βρεῖ κανέναν ἱκανὸ νὰ πάρει τὴ
θέσι ποὺ ἄφησε.

II

Αὐτὸς ὁ νέος ποὺ πέθανε ἦταν ἓνα παιδί γύρω στὰ 28 του χρόνια. Ψῆλὸς ἴσαμ' 1,83 καὶ ἀρκετὰ τριγωντός, ἔκανε ἀμέσως ἐντύπωση. Ἦτανε καστανὸς μὲ κατσαρὰ
μαλλιά κι ἓνα παχύ μουστάκι. Στὸ σύνολό του λαϊκὸς βέβαια, ἀλλὰ στὴ δουλειὰ
πρώτος.

Γεννήθηκε ἀπὸ γονεῖς μᾶλλον εὐποροῦς. Λίγ' ὅμως μετὰ τὴ γέννησή του,
χάσανε τὰ λεφτά τους (εἶχαν ἓνα χασάπικο μεγάλο ποὺ γιρομίστηκε) κι ἔτσι,
μπαλῆχτη καὶ αὐτός, μωρὸ παιδί ἀκόμα, μὲ τὸν ἱππόδρομο. Ἐκεῖ ἔμαθε τὰ διάφορα
κόλπα, νὰ ντοπάρει ἄλογα καὶ διάφορα τέτοια. Ἀπάτες.

Ὅταν πέθαν' ὁ πατέρας του, τὸν ἀνάλαβ' ἓνας θεῖος του.

Τὸ σπίτι αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἦτανε παμπάλαιο. Ἕνας πύργος. Τρία πατώματα
μὲ τρεῖς πυργίσκους στὴ κορυφή. Στὸ μεσαῖο εἶχ' ἓνα κοντάρι καὶ πάντα μιὰ σημαία
ποῦχε κατὶ γραμμένο πάνω της. Μέσα σκοτάδι καὶ μόνο ἀπὸ χρωματιστὰ τζάμια
ἐμπαιναν ποὺ καὶ ποὺ λίγες ἀγτιδες φῶς. Ἐμπαινες ἀπὸ μιὰ καγκελόπορτα ποῦχε
μιὰ παράξενη ἐπιγραφή : «ARKADAN». Στὸν πύργο ἐμπαινες ἀπὸ μιὰ βαρεῖά
ξύλινη πόρτα μὲ πολλὰ χοντρά σκαλισματα, κατὶ παιδάκια ποὺ χαϊδεύονταν. Μέσα
παληροὶ πίνακες καὶ παληὰ χαλιὰ στοὺς τοίχους, ποὺ δείχνουνε κυνήγια ἀλεπούς καὶ
γυναῖκες τοῦ δωδεκάτου καὶ δεκάτου τρίτου αἰῶνα. Στους διαδρόμους ἀραδιασμένες,
σκουριασμένες πανοπλίες καὶ προθήκες μὲ παληὰ μπιστόλια, τσεκούρια, σπαθιά,
τρομπόνια κι ἄρμεβούζια.

Στὸ δεύτερο πάτωμα οἱ κρεββατοκάμαρες. Τὰ κρεβάτια φαριδιὰ μὲ χρυσοκέν-
τητα σκεπάσματα καὶ οὐρανό. Ἀπ' τὸν οὐρανὸ κρέμονται κρόσσια.

Κάπου στὸ βάθος ἐνὸς ἀπ' τοὺς διαδρόμους ὑπάρχει μιὰ σιάλα. Χρόνια τώρα,
κανεὶς δὲν ἔχει πάει πρὸς τὸ μέρος της. Δὲν ἔχει γυρίσει ποτὲ κανεὶς, οὔτε νὰ τὴν
κυτάξει.

«Η ΣΚΑΛΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΟΔΗΓΟΥΣΕ ΑΛΛΑ ΤΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ ΠΑΝΤΑ ΓΕΡΑ».

Ήταν πού προσπάθησε ό νέος ν' ανέβει τή σκάλα γιά νά δει τί έγγραφ' ή σημαία. "Αρχισε νά εμφανίζει τά πρῶτα συμπτώματα. Στήν ἀρχή πονέσανε τά δάχτυλά του, σέ λίγες μέρες όλο του τό χέρι. Κατόπι τά παράτησε όλα — 18 χρονῶν πιά — καί μπάρκαρε γιά τήν Ἀφρική. Στό πλοῖο μέσα, ὅταν βρεθῆκαν στόν Ἀτλαντικό, ἔπασσε μιὰ ἐπιδημία παράξενη.

Ἀπό τ' ἀμπάρια μέσα, βγαίνουν κάτω μυρουδιές ἀπαίσιες. Κι ὅσοι πλησίαζαν ἔβγαζαν λέπια στά χέρια τους. Μετά ἀπό ἐφτάμιση ὥρες τά λέπια πέφτανε καί στά χέρια ἔμεινε μιὰ πρασινίλα μαλακιά σά μοῦχλα, πού βρώμαγε ὅπως καί τ' ἀμπάρια. Σέ τρεῖς ὥρες μέσα, τρέχανε σάν τρελλοί καί πέταγαν, μέ φοβερές βρισιές, τά χέρια τους στή θάλασσα. Κι ἐνεῖ πούπεφταν, ἀνοιγαν ρουφήχτρες καί τά τραβοῦσαν μέσα στά σκοτάδια τ' ἀπάτητα. Λίγοι τό γλυτώσανε αὐτό τό κακό. Ὁ νέος ξεμπάρκαρε μυστικά στό πράσινο ἀκρωτήρι κι ἀφοῦ προχώρησε μέσ' ἀπ' τήν ἔρημο, ἔφτασε βραδύα στό Τζιμπουτί.

Ἐκεῖ, παίρνοντας όλα τ' ἀναγκαῖα μέτρα προφύλαξης, ἔμεινε μόνο μιὰ βραδυά. Τήν ἄλλη μέρα, πρῶτ-πρῶτ, ἔφυγε μέ τό τραῖνο καί πέρασε στό Κογκό. Ἀφοῦ ἔμεινε γιά δύομισι ὥρες στό Λεοπολντβίλ, ξανάφυγε, μέ τό ἴδιο τραῖνο, γιά τήν Ἀγκόλα.

Ἐγκαταστάθηκε σέ μιὰ ἀπ' τίς δύο-τρεῖς μεγάλες πόλεις (μοῦ ξεφεύγει τὸνὸνὰ τῆς αὐτῆς τῆ στιγμῆς) σ' ἕνα φτηνὸ ξενοδοχεῖο. Τίς πρῶτες μέρες τίς πέρασε τριγυρνώντας καί χαζεύοντας τήν πόλη. Ὁ κόσμος παρᾶξενεύοτανε στήν παρουσία του. «Τί θέλει καί χαρμαίζει τά νειάτα του σέ τοῦτο τὸν καταραμένο τόπο».

Μετά ἀπὸ δέκα μέρες, σὸ βάθος ἐνὸς στενοῦ ἀδιέξοδου, γνώρισ' ἕναν κοντοῦλη γεράκο πούχε ἕνα καπνοπωλεῖο. Τὸν συμπάθησε πολὺ. Παρνοῦσε ὥρες ὀλόκληρες σὸ μαγαζί του, ἀκούγοντάς του νὰ διηγεῖται ἱστορίες, σὰν ἦτανε νέος κι αὐτός καὶ ταξίδεψε, ναυτικός, σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Μὰ περισσότερο σόναζε σὸ μαγαζί τοῦ γέρου γι' ἄλλο λόγο.

Ὁ γέρος εἶχε μιὰ κόρη, μιὰ κατὰξανθὴ ὥραια κόρη. Ὁ νέος τὴν ἐρωτεύτηκε σχεδὸν μόλις τὴν εἶδε. Αὐτὴ ποτὲ δὲ μιλοῦσε. Ἐμεινε ὅλη τὴν ἡμέρα κλεισμένη σὸ δωμάτιό τῆς, καὶ μόνο τὸ βραδύκι, σὰν ἔρχιζε ὁ γεράκος τίς ἱστορίες, κατέβαινε κι ἀκούγε μ' ἕνα ἐλαφρὸ, μόνιμο χαμόγελο.

Ναί, τὴν ἐρωτεύτηκε.

III

Τώρα, ἕνα βράδυ, καθότανε ὁ νέος σ' ἕνα κέντρο κοντὰ σὸ λιμάνι. Ήταν ἕνα τυπικὸ καμπαρέ τοῦ λιμανιοῦ, μέ στρίπ-τήζ κι ἄλλα τέτοια, καὶ τιμὲς φτηνὲς καὶ γιὰ τὰ ποτὰ καὶ γιὰ τίς πουτάνες.

Κατὰ τίς δύο μετὰ τὰ μεσάνυχτα, γεμᾶτο τὸ κέντρο, ἀναψε μιὰ παρεξήγησι. Δυὸ ἄντρες σηκώθηκαν ὄρθιοι. Ἡ μονομαχία θὰ γινόταν τὴν ἄλλη μέρα, τρία χιλιόμετρα ἔξω ἀπ' τὴν πόλη, μέ πιστόλι. Οἱ δυὸ ἄντρες ἦταν ὁ Ράϊκο κι ὁ Τζιχαρντίν. Ὁ Τζιχαρντίν προκάλεσε τὸ Ράϊκο. Ἀκόμα ὁ Ράϊκο δὲν εἶχε δεχτεῖ. Σκεφτόταν.

Ἡσυχία.

Σκεφτόταν ὁ Ράϊκο. Ὁ Ράϊκο ἦταν τὸ καλλίτερο.....

Ἡσυχία.

Σκεφτόταν. Ὁ Ράϊκο σκεφτόταν.

Ἡσυχία.

Ὁ Ράϊκο ἦταν τὸ καλλίτερο πιστόλι στὴ χώρα λέγαν.

Ἡσυχία.

Σκεφτόταν. 'Ο Τζιανριντν συνήθως ήτανε φιλήσυχος.

'Ησυχία.

'Ο Ράικο σκεφτόταν. Γιατί τόν προκάλεσε; Σκεφτόταν ό Ράικο.

'Ησυχία.

..... ή κόρη του γέρου ..... τó καράβι .....
ή άρρώστια .....
«ARKADAN» .....
ό νέος .....
σκεφτόταν .....
τό καπνοπωλείο .....
Θέ μου τά δάχτυλά μου .....

'Ησυχία.

Δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν : "Η νά δεχτεί ό Ράικο, ή νά μή δεχτεί. Κι' άν μὲν δέ δεχτεί έχει καλώς. "Αν όμως δεχτεί δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν : "Η νά παρουσιαστεί στήν ώρισμένη τοποθεσία για νά μονομαχήσει, ή νά μήν παρουσιαστεί. Κι' άν μὲν δέν παρουσιαστεί έχει καλώς. "Αν όμως παρουσιαστεί δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν : "Η νά παρουσιαστούν οι μάρτυρες, ή νά μήν παρουσιαστούν. Κι' άν μὲν δέν παρουσιαστούν οι μάρτυρες έχει καλώς (;) "Αν όμως παρουσιαστούν, δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν :

..... .Οι γυάλινες προθήκες .....
..... .οι πανοπλίες .....

..... .τά μπιστόλια .....

..... .Κι' άν μὲν δέν πυροβολήσει, έχει καλώς. "Αν όμως πυροβολήσει, δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν : "Η ν' άστοχήσει ή νά τόν πετύχει. Κι' άν μὲν άστοχήσει, έχει καλώς. "Αν όμως τόν πετύχει, δύο πράγματα μπορεί νά συμβούν. "Η νά τόν πληγώσει άπλώς, ή νά τόν σκοτώσει. Κι' άν μὲν τόν πληγώσει άπλώς, έχει καλώς. "Αν όμως :

Δέχτηκε. 'Ο Ράικο σκέφτηκε καλά. Καί δέχτηκε.

Δέχτηκε.

Τό άλλο πρωί θάψανε τόν Τζιανριντν.

Τό άλλο πρωί χάθηκε κι ό Ράικο. Κανείς δέν τόν ξανᾶδε.

Τήν άλλη μέρα βού'ζε όλ' ή πόλη σά μαθεύτηκε πώς ό νέος (άλήθεια, ούτε τ' όνομά του δέν είχαν μάθει ποτέ) έφυγε κι αυτός ξαφνικά, παίρνοντας μαζί του τήν όμορφη ξανθιά κόρη του γεράκου. Κι' αυτόν κανείς δέν τόν ξανᾶδε. Κάποτε μαθεύτηκε πώς στο Κέηπ-τάουν παράτησε τήν κόρη του γεράκου κι ένα βράδυ πού τσακώθηκε με κάποιον σ' ένα μπάρ, μιὰ άπ' τίς πουτάνες του μαγαζιού του βγαλε τώνά μάτι.

"Ιστερα είπαν πώς άποτραβήχτηκε σέ μιὰ ίεραποστολή στή ζούγκλα, όπου μένει μόνος του σέ μιὰ καλύβα πούναι χτισμένη άπάνω σ' ένα μικρό λόφο.

Μά όλ' αυτά ήταν ψέμματα, διαδόσεις. 'Εξ άλλου οι έπικαιρωνίες σ' αυτά τά μέρη είναι δύσκολες. Κανείς δέν μπορεί νάναι ποτέ σίγουρος.

IV

Δέν ξαναφάνηκε παρά τρία χρόνια πριν πεθάνει. "Ένας χωρικός τόν είδε νά βγαίνει ένα πρωί άπ' τή σπηλιά.

'Από κείνη τή μέρα, πές-πές-πές, έμαθε ό κόσμος τó μαγαζί κι αυτό έγινε ένας λόγος παραπάνω για νά τόν προσλάβουν σάν ταχτικό υπάλληλο.

Τρείς βδομάδες είχε πού δούλευε, ταχτικός πιά, όταν του άνάθεσαν τήν ταχτοποίηση καί ταξινόμηση των παπουτσιών.

Αυτό, όπως άποδείχτηκε, ήταν φοβερά δύσκολο νά γίνει, γιατί τά παπούτσια,

συνηθισμένα στήν τειμελιά και στήν άκαταστασία, δημιουργούσαν διαρκώς επιπόδια προσπάθωντας νά ξεφύγουν, δέν έδιναν σωστά στοιχεΐα. Τό άποτέλεσμα ήταν ν' άρχει ό νέος, πολλές φορές γιά τό δείπνο. Τό φαγητό του συνήθως ήταν λιτό. Λίγα χόρτα, καμιά πατάτα, δυό φορές τή βδομάδα κρέας και σπάνια, πέντε - δέκα μαρινάκια πού τά μάλυνε ό ίδιος και τά μαγείρευε ή γυναικά του.

Ύέμματα είχε διαδοθεί πώς τήν παράτησε, γιατί' ήταν ή ίδια, ή κόρη του γεράκου.

“Επειτα τό άλλο : τά παπούτσια τόν πονούσαν πολύ.

Στό τέλος συμβουλευτήκε έναν ορθοπαιδικό, πού τοΰπε νά τοΰς βάλε πέλματα. Τά πέλματα άποδείχτηκαν άποτελεσματικώτατα. Τά παπούτσια δέν τοΰφεραν πιό καμιά αντίστασι και τοΰ φερνόντουσαν μάλιστα φιλικά. Τό έργο του έτσι συνεχίστηκε ήρεμα και όμως γιά τόια χρόνια.

Τήν ήμέρα πού τέλειωσε, ειδοποίησε τόν τμηματάρχη του. “Ο τμηματάρχης τό άνακοίνωσε στό διευθυντή, ό διευθυντής στόν κλαδάρχη, ό κλαδάρχης στόν ύποδιευθυντή, ό ύποδιευθυντής στό Γενικό Διευθυντή. “Ο Γενικός Διευθυντής έδωσ' έντολή στόν ύποδιευθυντή νά τοΰ παρουσιάσουν τό νέο. “Ο ύποδιευθυντής έδωσ' έντολή στόν κλαδάρχη, ό κλαδάρχης στό διευθυντή, ό διευθυντής στό τμηματάρχη. “Ο τμηματάρχης ειδοποίησε τό νέο νά ντυθεί καλά τήν άλλη μέρα γιά τήν παρουσίαση.

Καλοντυμένο τόν πήρε ό τμηματάρχης και τόν παρουσίασε στό διευθυντή. Μπροστά ό διευθυντής με τό νέο, πίσω ό τμηματάρχης, παρουσιάστηκαν στόν κλαδάρχη. Μπροστά ό κλαδάρχης με τό νέο, πίσω ό διευθυντής, πιό πίσω ό τμηματάρχης, παρουσιάστηκαν στόν ύποδιευθυντή. Μπροστά ό ύποδιευθυντής με τό νέο, πίσω ό κλαδάρχης, πιό πίσω ό διευθυντής κι ακόμα πιό πίσω ό τμηματάρχης παρουσιάστηκαν στό Γενικό Διευθυντή.

“Ο Γενικός Διευθυντής επαινέσε τις άρετές του νέου και τόν συγχάρηκε γιά τήν καλή δουλειά του. “Εκείνος τόν θερμοευχαρίστησε και τοΰσφιξε τό χέρι. Στή συνέχεια, έσφιξε τό χέρι τοΰ ύποδιευθυντή, τοΰ κλαδάρχη, τοΰ διευθυντή και τοΰ τμηματάρχη. Συγκινημένος γύρισε στό μικρό του γραφείο κι ετοιμάστηκε γιά νά γυρίσει σπίτι του. “Η κόρη τοΰ γεράκου έχει έτοιμα σαλιγκάρια σήμερα.

Στό δεξί του χέρι αισθάνθηκε ένα άπότομο μούδιασμα. Χωρίς νά προλάβει νά σκεφτεί τίποτ' άλλο, μαύρισαν όλα γύρω του κι έπεσε χάμω.

“Ο Γενικός Διευθυντής τώμαθε άμέσως κι έξοργίστηκε.

« Πετάζτε τον άμέσως έξω ».

“Αργότερα ήρέμηση.

« Φώναξέ μου τόν ύποδιευθυντή ».

« Νά γίνει κανονικά ή διαδικασία. »

Τό σώμα του νέου τυλίχτηκε σ' ένα καφετί ύφασμα και τοποθετήθηκε σ' ένα μεταλικό δωμάτιο. Σάν κλίβανος ή σάν ψυγείο. Στό ίδιο δωμάτιο ήτανε βαλμένοι και μερικοί σάκκοι σέ χρώμα κόκκινο φανταχτερό, πού φαίνονταν γεμάτοι. Σέ λίγο άνοιξε ξανά ή πόρτα και πέταξαν μέσα άλλον έναν άδειον.

Σέ λίγο μπήκαν δυό μαυροφορεμένοι άπ' τήν κορφή ως τά νύχια. Εστύλιξαν τό καφετί ύφασμα και πιάνοντας με πολλή προσοχή τό σώμα του νέου, τό άκούμπησαν χάμω. Τοΰ έβγαλαν τά παπούτσια. Μετά τις κάλτσες. Τό σακκάκι, τό παντελόνι, τή γραββάτα, τόν ποικάμισο, τά εσώρουχα, με άργχες κινήσεις. Γυμνό, τόν σήκωσαν και τόν έβγαλαν μέσα στόν άδειο κόκκινο σάκκο. “Εδεσαν τό στόμιο και τόν άκούμπησαν πάνω στους άλλους άκίνητους κόκκινους σάκκους. Μετά άνοιξαν τήν πόρτα.

Μετά έφυγαν.

Μετά έγινε ήσυχία.

“Η ώρα ήταν περασμένη.

Στις γειτονιές .....

..... τά παντζούρια κλειστά.....

*Ησυχία

*Ησυχία

..... οἱ προσευχές.....
 ..... τὰ μάτια..... TA MATIA.....
 ..... κλαίνει.....
 ..... ἡ ὥρα περασμένη..... αὔριο νωρίς..... ἡ ἴδια.....
 ὥρα..... ἡ διαδικασία κανο...νικά..... τὸ ὄργωμα.....
 οἱ κόκκινοι σάκκοι..... ἡ κόρη..... τοῦ... γεράκου..... ἡ πόρτα ἐκλείσει.....
 ..... ἡ συρία..... 'Hσυρία
 ..... σκεφτόταν.....
 ..... τὰ σκληγκάρια.....
 ..... ἀ π ὅ λ υ τ η ..... 'Hσυρία
 'Hσυρία καὶ τὴν ἄλλη μέρα σὰν ἦρθαν νὰ πάρουν τοὺς σάκκους.
 Τώρα τοὺς φορτώνουν.
 Τώρα ταξιδεύουν.
 Μιὰ μέρα.
 Τώρα τοὺς ξεφορτώνουν.
 Δὲν ἔχει δέντρα ἐδῶ γύρω-γύρω. Δὲν ἔχει σπίτια. Δὲν ἔχει ἀνθρώπους. Δὲν ἔχει
 βλάστηση καμιά. Οὔτε λόφους. Οὔτε ποτάμια. Οὔτε δρόμους. ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ.
 ΤΙΠΟΤΑ.
 Τὸ ἔδαφος εἶναι ἀπέραντο, τελείως λεῖο. 'Απ' τὴ ζέστη ἀχνίζει.
 'Απέραντο. Κι' ἀχνίζει.
 Κάτι ὑπάρχει ὅμως.
 "Ἐξί σειρὸς κερκίδες. Μῆκος 80m. Ὑψος 3m. Πλάτος 4m.
 Κι' ἀπ' τὸ βάθος φάνηκε μιὰ κουκίδα. Ποὺ πλησίαζε.
 Καὶ ψηλά στὸν οὐρανό, κάτι σὰ νὰ μαυρίζει. "Οχι σύννεφα. Ποὺ πλησίαζε.
 Κι' ἡ κουκίδα πλησίαζε. Μακρόστενη.
 Κι' ἡ μαυρίλα πλησίαζε. Σὲ σχῆμα τρίγωνο...
 Κι' ἡ κουκίδα πλησίασε. Καὶ φάνηκε τί ἦταν.
 Κι' εἶχε μιὰ σακκούλα δεμένη στὴ μέση του καὶ σκόρπαγε σπόρους. Κι' ἡ
 μαυρίλα πλησίασε. Καὶ φάνηκε τί ἦταν.
 Κι' εἶχανε κάτι αὐτάκια μυτερά, ἴσαμε τὸ σῶμα τους. Καὶ τσιμπούσανε τοὺς
 σπόρους.
 'Ανοίξανε τοὺς σάκκους.
 Καὶ ξεμάκρυνε ἡ κουκίδα.
 Κι' ἡ μαυρίλα.
 'Αδειάσανε τοὺς σάκκους.
 Κι' ἀπλωσαν ὅλα τὰ σώματα σὲ κα νο νι κα δια στή μα τα.
 Καὶ περίμεναν στὶς κερκίδες. ΟΡΘΙΟΙ. Σὲ κα νο νι κα δια στή μα τα.
 Τώρα τὰ σώματ' ἀνασάλεψαν. 'Η ζέστη.
 'Η ζέστη.
 Τώρα τὰ χέρια. TA ΧΕΡΙΑ.
 Σχημάτισαν τώρα ἓναν κύκλο. Ψ'ηλά. Ζευγάρια-ζευγάρια.
 'Η ζέστη.
 Τὸ μάτι δὲ βλέπει πουθενά.
 Κι' ἡ ζέστη. 'Αφόρητη.
 Καὶ τὰ χέρια. 'Αφόρητα.
 Καὶ TA MATIA. 'Αφόρητα ὅταν σηκώθηκαν ψηλά.
 Τώρα κυτοῦσαν στὴν ἐξέδρα.
 Τώρα κοκκίνησαν τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τοῦ ἀσπαραδιοῦ..... 'Hσυρία
 ..... στὶς γειτονιές.....
 ..... κλειστά.....
 ..... προσευχές.....
 ..... τὰ μάτια.....
 ..... τώρα.....

ή ζέστη.

•Ηουχία

..... κλαῖνε.....

.....βούρκωσαν..... κι ή ώρα περασμένη.

Βουρκώσαν και στάζουν τὰ δάκρυα στο ζεστό απέραντο, λείο έδαφος.

Κάθε δάκρυ κι ένα λουλούδι. Κάθε δάκρυ μιὰ μετουσίωση.

Κάθε δάκρυ, ένας κάκτος. Περίεργα λουλούδια, περίεργοι κάκτοι, περίεργα φυτὰ γύρω απ' τ' άραδιασμένα σώματα.

Κάθε σώμα κι ένα λουλούδι. Κάθε σώμα κι ένας κάκτος.

Μιὰ μετουσίωση. Στο ζεστό Καντό. Στο απέραντο, λείο έδαφος.

..... ή ώρα περασμένη..... •Ηουχία.

..... στίς γειτονιές..... ή εξέδρα..... 80m. μήκος.....

..... κι ή ζέστη.....

ή ζέστη

.....πίσω, πίσω..... ΠΙΣΩ ..... 3m. ύψος .....

στο Γενικό Διευθυντή..... πίσω.....μετουσιώθηκαν.....

στη ζέστη

..... ΚΑΚΤΟΙ..... τὰ παντζούρια..... ΚΛΕΙΣΤΑ.....

.....κι οί νοικοκυρές.....

•Ηουχία

..... απόλυτη.....

•Ηουχία

ΖΕΣΤΗ.....

.....στη ζέστη..... στη Ζέστ.....

..... στη ζέΣ .....σΤή ζέ..... Στή ζ.....

..... στη ..... στ ..... σ ..... σ .....

..... σ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΜΑΝΤΩ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ

ΑΠΟ ΤΗ ΓΡΑΦΗ Β'.

Πλανῶμαι στους δρόμους τοῦ Νότου.

Καλύπτω τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀντικειμένων ἐν γένει· στίλπνῃ, ὁμαλή, στίλβουσα. Γνωρίζω τὴν ἐπιφάνεια ἀντικειμένων στὴν ἀβέβαιη πορεία τοῦ Νότου. Ὑπεσχέθην τὴν καταγραφή συμφωνιῶν ἐγγαράκτων στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἀντικειμένων τὴν μεταγραφή τῶν πλαγίων τοῦ ὄνειρου στὸ σχέδιο τῆς μνήμης, τὴν καταγραφή τῶν ἀντικειμένων ἐντός μου.

Πλανῶμαι στους δρόμους τοῦ Νότου.

Συγκεκριμένη πρωΐα Μαΐου· αἰθρία Μαΐου· στὶς αἰχμές τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως τοῦ Νότου, στὰ πλαίσια ἀνεκπληρώτων συμφωνιῶν ἐν ἐκκρεμότητι. Στὰ πλαίσια τοῦ Νότου κινούμαι. Στὸ αἶθριο Σέλας πόλεως ἀγνώστου, γνωστῶν ἐπικλινῶν ἐπιπέδων, ἀγνωστων ὑπογείων διαβάσεων. Στὸ ἀχανές τοῦ ὄνειρου, στὶς ἀρνήσεις τῆς μνήμης κινούμαι. Στὸ σημεῖο ληφθείσης ἐρήμης ἐμοῦ ἀποφάσεως.

Αἰθρία Μαΐου. Ροδίνη πρωΐα τοῦ Νότου. Ἐνδεδυμένη ξεφτυσμένα ἐνδύματα εὐτυχοῦς παρελθόντος. Ἡμέρα ἀφίξεως. Ἡμέρα Μαΐου συγκεκριμένη ἀπαίτησις μνήμης. Ἡ μνήμη ἀρνεῖται ἐπίμονα συμμετοχὴ στὴν πορεία. Μνήμη πόλεως ἀγνώστου, ἐνδεδυμένη ἐνδύματα εὐτελοῦς παρελθόντος, ψηλαφίζω τὴν οὐσία αἰθέρος καὶ ἀντικειμένων ἐντός μου.

Καταγράφω τὶς πτήσεις πουλιῶν τὴν μυρουδιά τῶν ἐντόμων, τὴν γεύση διαφανῶν ἄρωμάτων ποικίλων, φωτὸς καὶ αἰθρίας ἐντός μου. Ἡ μνήμη ἀρνεῖται συμμετοχὴ στὴν πορεία. Παραβιάζω τὶς πλάγιες ὄνειρου. Ἐκβιάζω τὴν μνήμη χρόνου - παρόντος. Στὸ κέντρον

τῆς πόλεως σὸ σημεῖο ἀφετηριῶν καὶ ἀνθέων Μαΐου, σὸ κέντρον μαρμαρίνης πλατείας πόλεως ἀγνώστου. Ἀρωμάτων ποικίλων, στὶς ἐγκάρσιες λεωφόρους τοῦ Νότου· ὑποσχομένης ἡμέρα λαμπρά. Ἡμέρα θανάτου. Ἡμέρα Μαΐου.

Στὰ μαρμάρινα πλαίσια πλατείας ἀνθούσης ὑπὸ πλῆθος ἀρωμάτων ποικίλων ὑπὸ τὰς ῥυπὰς Νοτίου ἀνέμου. Ἐντείνεται ἡ γεύση πουλιῶν καὶ αἰθρίας ἐντός μου. Ἀποκρυπτογραφῶ τὴν πορεία τοῦ Νότου τὰ σημεῖα διαβάσεως. Ὁμολογῶ τὴν προέλευση ἐνδυμάτων πορείας καὶ φόβου. Στὸ κέντρο ἀκινδύνου μαρμαρίνης πλατείας ἀναμένω τὴν γεύση καὶ γινῶσι ἀντικειμένων ἐντός μου.

Πέραν τῶν λόφων ὑπὸ τὰς ἰσχὰς ἐφήβων χλωμῶν στὴν αἰθρία πρωϊνοῦ καὶ Μαΐου στὰς παρυφὰς τῆς πόλεως τοῦ Νότου παρακολουθῶ τὴν πομπὴν φορτηγῶν ἀσκεπῶν ὁδηγουμένων ὑπὸ ὥραϊων ἐφήβων. Ἡ σειρὰ φορτηγῶν κορυφοῦται ὁδηγεῖται ἐκεῖθεν τῶν λόφων στὰ σημεῖα ἐπαφῆς τῶν λεωφόρων τοῦ Νότου καὶ τῆς ἀνθούσης πλατείας σὲ πλήρη σιωπὴ ἀντικειμένων ἐντός μου. Στὴν πομπὴ ἀκεφάλων σωμάτων ἐπὶ ἀσκεπῶν φορτηγῶν, ὑπὸ τὰς ὠδὰς ἐφήβων ἱσταμένων στὰς παρυφὰς τῶν ὁδῶν. Στὰ πλαίσια αἰθρίας πρωϊνοῦ καὶ Μαΐου στὴν ἐγγράρακτῃ ὑπόσχεσι ποῦ φέρει μόνον τὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἀντικειμένων, σὲ πλήρη σιωπὴ ἀντικειμένων καὶ χώρου, στὴν εὐθεία γραφὴ ἀκεφάλων σωμάτων.

Στὴ σκιὰ τῶν πλαγίων καλύπτομαι. Στὶς διαθλάσεις τοῦ ὀνείρου πλανῶμαι. Κινητοποιῶ τὸ ἀσαφὲς τῆς αἰθρίας, τὰ ἀχανῆ τέρατα λεωφόρων, προσόψεις οἰκιῶν καὶ ὀμίχλης σὲ πλήρη αἰθρία Μαΐου. Ἀβλύνω τὶς ὀξεῖες τῶν ἀντικειμένων καὶ συμφωνιῶν ἀχαράκτων. Ἀντικαθιστῶ τοὺς σφαγιασθέντας λαιμοὺς ἀκεφάλων σωμάτων, μὲ τὴν ῥοὴ διαφάνεια τῆς αἰθρίας Μαΐου.

Παρακολουθῶ τὴν πομπὴν φορτηγῶν καὶ ἀκεφάλων σωμάτων ποῦ πληροῦν τὴν πλατεῖα καὶ τὰς παρόδους ἐντός μου. Σιωπῶ σὸ κέντρον τῆς ἀνθούσης πλατείας. Σιωποῦν οἱ φωνές ἐρημώσεως ἐντός μου.

Ἐκτὸς τοῦ ὀνείρου ἀγοῦμαι. Τὶς διαθλασμένες πλάγιες τοῦ ὀνείρου ἀγοῦμαι. Μὲ αἰφνυδιασμένη συνείδησι καὶ πάθος ἀγοῦμαι τὶς κραυγές

τῶν πουλιῶν τὴν σειρὰ φορτηγῶν, τὴν συμμετοχὴν στὴν αἰθρία Μαῖου. Ἄρνούμαι τὴν πρωτὰ τοῦ Νότου τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν. Ἀποσπῶμαι ἀπ' τὴς ἐπαφῆς τῶν ἐφήβων.

Παροξύτονα ἐπεμβαίνουν οἱ ἥχοι ἢ μόνο ψιθύροι τῆς ἀναφερθείσης πρωίας γιὰ χρόνο μέγα καὶ ἄγνωστο. Μνηῆμες τῶν ἤχων, ἱαχῶν καὶ ὠδῶν στὴν ἀπαίτησι τοῦ ἀδηφάγου παρόντος ἢ ὑπολείματα μόνον ψιθύρων καὶ φωνῶν μακρυνῶν στοὺς ἀχαράκτους δρόμους τοῦ Νότου, στάς παρυφᾶς τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν. Ἀπεκόπησαν σφαγιασμένες οἱ πλάγιες. Ἐνεκλείσθησαν στὰ πλαίσια ἀδιαβρόχων μικρῶν κιβωτίων. Διεγράφησαν οἱ ὑποσχέσεις στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἀντικειμένων καὶ οἱ φεύγουσες σκιῆς τοῦ ὀνείρου.

Ἀνεγνώρισα τὴν πόλιν τοῦ Νότου. Ψιθυρίζω τὸ ὄνομα τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν στὴν διακεκομμένη πορεία παρόντος καὶ μέλλοντος-στὴ μακρὰ σιωπῇ τῆς οὐσίας ἐντός μου. Οὐδέποτε. οὐδόλως, ἐγνώρισα ἄλλη αἰθρία Μαῖου, ῥόδινη πρωτὰ τοῦ Νότου, στὰ πλαίσια ὀνείρου ἢ αἰφνυδιαστικῆς ἀπαιτήσεως τῆς μνήμης.

Πλανῶμαι μὲ ἀκρωτηριασμένες τὴς πλάγιες τοῦ ὀνείρου στὴς ὑπόγειες διαβάσεις τοῦ Νότου. Ἐντοπίζω τὴν τοπογραφία τοῦ Νότου στὴς διαστάσεις οἰκιῶν ποὺ κινεῖται, οἰκισμῶν πρὸ πολλοῦ οἰκοδομηθέντων ἐκτὸς τοῦ σχεδίου, καὶ πέραν τῶν λόφων. Κινεῖται στὴς παρυφᾶς τῆς πόλεως τοῦ Νότου, πέραν τῶν ὑπογείων διαβάσεων στὴν ἱλαρότητα δειλινῶν παρατεινομένης ἀργῆς ἀφυπνήσεως χειμερίας νάρκης συντελεσθείσης σὲ ἄγνωστα σημεῖα τοῦ χρόνου μὲ πρόσφατες κηλίδες ἡλίου χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, καὶ ἀδιάφευστες φωνῆς ἐρημώσεως ἐντός μου.

Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν οἰκιῶν πέραν τῶν λόφων, ὑπὸ τὸ φῶς, δυτικῶν ἀκτίνων ἡλίου στὴς διαστάσεις χώρων μικρῶν, μὲ ἀπαγχονισμένα τὰ πρόσωπα τοῦ παρελθόντος μου ὅλα, καὶ ἐλάχιστες στιγμὲς ἐγρηγόρεως.

Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν οἰκιῶν φέρω τὴς ἱαχῆς τῶν ἐφήβων πρώτων ὠρῶν ἀπογευμάτων ἀργίας, συγκεντρώσεως πλήθους στὸ Στάδιο, ἀνδρῶν καὶ στρατιωτῶν ἰκατὰ τριάδας, ὑπὸ τὰς ὠδὰς ἐφήβων χλωμῶν γιὰ μιὰ ἀμφίβολη νίκη. Δειλινὰ ἐρημώσεως καὶ γεύσεως

μετάλλου άγνώστου, πιθανώς ψευδαργύρου. Στὰ περιθώρια τῶν λεωφόρων, πού ἄφησα μόλις δεξιά μου. Στὰ πλαίσια θυρῶν ἡμικλείστων καί διαφανειῶν ἀφυλάκτων μέ περιμένει ἀκέραιος ὁ χρόνος καί μνήμη θανάτου. Διότι μνήμη καί χρόνος ἐντάσσονται, ἀκολουθοῦν τήν δική μου πορεία. Θά ἐκπληρωθῇ ἡ ἀναληφθεῖσα ὑπόσχεσις ἡμερῶν μαρτυρίου καί ἀνέπαφου χρόνου ὑπὸ τὸν κρότον δεσμίδος κροττάλλων ἐπαναληπτικῶν βεβαίας πορείας θανάτου, στίς οἰκείες κινήσεις ἐφήβων καί εὐτελῶν φορεμάτων ἀνυπάρκτων πτυχώσεων.

Ἐν ἀναμονῇ παραμένω στὸ ἐσωτερικὸ τῶν οἰκιῶν, τὴν οὐδέποτε ἐκπληρωθεῖσα ὑπόσχεσι. Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν οἰκιῶν πέραν τῶν λόφων· σὲ ἰδρωμένες προσπάθειες ἐρώτων, ὑπὸ τοὺς ἥχους κροττάλλων ἐπαναληπτικῶν. Ἐν ἀναμονῇ παραμένω.

Ἀνεγνώρισα τὰ σημεῖα κροτάλων πού διακόπτουν εὐρεία γραφὴ ἐρωτικῆς ἐπικλήσεως στὰ ἀσφαλῇ σημεῖα συναντήσεως τῶν ὁδῶν Ὁριγένους καί Κοσμᾶ Μελωδοῦ. Πρόκειται προφανῶς περὶ λάθους.

Στὴν διασταύρωσι τῶν ὁδῶν Ὁριγένους καί Κοσμᾶ Μελωδοῦ ἀνεγνώρισα τίς κινήσεις καί τοὺς ὥμους ἐφήβων, στίς ὑπωρίες τῶν λόφων, στίς ἀργεῖς κινήσεις γλουτῶν γυναικῶν στὸ σχέδιο τῆς μνήμης χωρὶς τίς πλάγιες τοῦ ὄνειρου. Ἀνεγνώρισα τὸ ψεῦδος τῶν εἰρηνικῶν συναντήσεων ἀνδρῶν κατὰ τριάδας, ἀργοπορημένα δειλινὰ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου καί φωνῶν ἐρημώσεως.

Ἀνεγνώρισα τίς διαστάσεις τῶν ὑπογείων διαβάσεων καί ὅλους τοὺς σταθμοὺς τῆς πορείας. Ἀνεγνώρισα τὴν τοπογραφία τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν. ψιθυρίζω ἡμερομηνία χειμῶνος.

Σημείωσα τὸ τέλος τῶν ὑπογείων διαβάσεων, τὸν ρυθμὸ τῶν ἐπικλινῶν ἐπιπέδων στὴν διαφανῇ αἴθουσα τυχαίων συμπτωματικῶν συναντήσεων, πού ἐνσυνειδήτως ἐπέστρεφα συγκεκριμένες ὥρες νυχτός. Σὲ χρόνο ἐπαναλαμβανόμενο καί οὐδέποτε λανθάνοντα. Στὰ συγκεκριμένα σημεῖα συναντήσεως τῶν ὁδῶν Ὁριγένους καί

Κοσμά Μελωδοῦ. Ἀριστερά τῶν σημείων ἐξόδου, στὰ μὴ ἀσφαλῆ τέρματα τῶν ὑπογείων διαβάσεων στήν αἶθουσα μὴ τυχαίων, οὐδέποτε συμπτωματικῶν συναντήσεων. Ἐκεῖ βρῆκα τὴν πομπὴ φορτηγῶν.

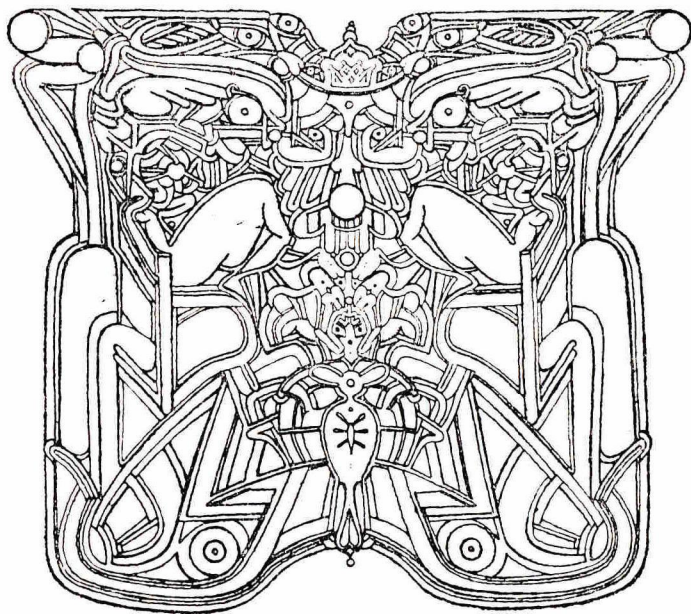
Συγκεκριμένες ὥρες νυχτός. Τοὺς σφαγιασθέντας ἐφήβους γυμνούς· μὲ ἄδεια καὶ τὰ δύο τους χέρια.

Γνωρίζω τὴν ἡμερομηνία χειμῶνος καὶ τίς φαιές κηλίδες ἡλίου. Γνωρίζω τίς ὑπόγειες διαβάσεις καὶ τὰ τέρματα τῶν Νοτιοδυτικῶν συνοικιῶν.

Ἀγνοοῦσα τὸν χρόνο μακρᾶς σιωπῆς.

Ἐπλανήθην στὶς διαβάσεις τοῦ Νότου.

Ὅριστικῶς ἀπεκλείσθην στὶς ὑπόγειες προσβάσεις τῆς πόλεως αἰθρία πρωϊνοῦ καὶ Μαΐου.

ΤΑ ΠΕΣΤΑ

Στὸ Βασίλει Βόγλη

- « Έφτυσα ! 'Αλοίμονό σου ἂν χαζέψεις πάλι στὸ δρόμο ! »

Δὲν ἔφτανε ποτὲ στ' ἀλήθεια, μόνο μὲ λόγια, μὰ τὸ νόημα τῆς ἀπειλῆς ἦταν καθαρό: Ἐπρεπε νῶχθαι γυρίσει πίσω πρὶν στεγνώσει τὸ σάλιο.

Τὸ πόσο γρήγορα στεγνώνει τὸ σάλιο τὸ καθορίζει ἐκείνη σύμφωνα μὲ τὴς περιστάσεις, σύμφωνα μὲ τὸ κέφι τῆς. Καμμιά φορά στεγνώανε ὥσπου νὰ πῆς κρεμμύδι, σάν πουλὶ πῆγανες καὶ σάν πουλὶ γυρίζες, μὰ τὸ σάλιο εἶχε στεγνώσει κιόλας, κι' ἐκείνη σὲ περίμενε στὴν πόρτα μὲ τὸ λουρί στὸ χέρι.

“Άλλοτε, γυρίζεις απ’ τὸ θέλημα πού σ’ εἶχε στείλει νὰ τῆς κάνεις καί, στ’ ἀντίκρουσμα τοῦ σπιτιοῦ ἀπ’ τῇ γυναικί τοῦ δρόμου, σ’ ἔπιανε τρεμοῦλα, κάτι ἔσπαγε μέσα σου, λυγνόντουσαν τὰ γόνατά σου, ἀντί νὰ πᾶν μπροστά, τὰ πόδια σου πήγαιναν πλάγια, πίσω, μπροστά, πλάγια, πίσω... Ἐναρωτιώσουνα γεμάτος ἀγανάκτηση μέ τὸν ἐκνότη σου τί σ’ εἶχε κάνει νὰ ξεχαστεῖς τόσο πολὺ, ποῖος ξεροξβούλης σ’ εἶχε βάλει νὰ σταθεῖς καὶ νὰ χαζέψεις τὰ παιδιὰ ποῦσερναν τὴν κάργα ἀπ’ τὸ ποδάρι, ἀν’ ἀξίζε τὸν κόπο νὰ φᾶς τόσο ξύλο γιὰ μὴ διασκέδαση ποῦχε τὸ χεῖρ στὸ δρόμο σου, στὴν ὁποία δὲν εἶχες κἂν λάβει μέρος, καὶ πού, τὸ χειρότερο ἀπ’ ὅλα, ἀνῆκε κιόλας στὸ παρελθόν, ἐνῶ ἡ ὥρα τῆς Κρίσεως, ἡ στιγμή τῆς πληρωμῆς τοῦ λογαριασμοῦ πλησιάζε ἀμείλικτα μέ κάθε βῆμα ποὺκάνεις πρὸς τὴν πόρτα.

Κι' όμως, συχνά, οι φόβοι σου ήταν άδικαιολόγητοι. "Εμπαινες στο σπίτι τρέμοντας σαν κατάδικους που πάει για εκτέλεση και, ξαφνικά, από την έκφραση του προσώπου της καταλάβαινες πώς το σάλιο δεν είχε στεγνώσει ακόμα, και το στήθος σου φούσκωνε μ' ανακούφιση, και, γεμάτος αγάπη κι' ευγνωμοσύνη, γεμάτος έκσταση μπροστά σ' αυτό το θαύμα, την κυτούσες, θάβελες να τρέξεις να τη φιλήσεις, οι τύψεις σου για τ' αχάρισμα γινώνονταν καπνός, και ξαφνικά λυπόσυνα που δεν είχες χαζέψει λίγο περισσότερο, τολμούσες μάλιστα και της έλεγες πώς τὰ παιδιά στον άπάνω δρόμο είχαν πιάσει μια κάργα και την έσεσαν απ' τὸ ποδάρι μ' έναν σπάγγο και την κλωτσούσαν σαν τόπι, ήταν σά να όμολογούσες καθαρά πώς είχες χαζέψει, σά να την προκαλούσες να σου δείξει τὰ χαρτιά της, αν είχε σκοπό να σέ δειρεί, να σέ δειρεί μια ώρ' άρχήτερα να τελειώνουμε. Μά εκείνη ή δε σουδινε καθόλου σημασία, ή σουλεγε κάτι έντελώς άσχετο με τὸ χαζέμα και την κάργα, σουλεγε : - « Άς τὸ μπουκάλι στην κουζίνα, και πετάξου άπέναντι στην κυρά-Χρυσή να της πείς νάθρει δυό λεπτά που θέλω να της μιλήσω ».

Καμιά φορά μάλιστα —άλλα σπάνια— ήταν ήταν στα κέφια της, όταν είχε έρθει από βραδύς ο κύριος που τής είχε αγοράσει το μικροσκοπικό γραμμόφωνο απ' την Έκθεση, ή ο κύριος που φέρνε πάντα τὰ μύδια και τὸ κόκκινο χαβιέρι, τότε ξεγνοῦσε ἀκόμα και νὰ φτύσει, κι' ήταν γύριζες απ' τὸ φουρνο ἀγκομαχῶντας απ' τὸ βάρος τῆς φραντζόλας που σούχε πέσει τρεῖς φορές στὸ δρόμο, ὅχι μόνο δὲ σὲ μάλωνε, μὰ σ' ἐπιμυρνε στὴν ἀγκαλιά της και σουλεγε : —« Ἀχ, νὰ χαρῶ ἐγὼ παιδί, που μεγάλωσε και μοῦ κάνει δουλειές, τ' αγοράκι μου τὸ καλὸ, που ήταν γεράσω, θὰ μὲ πιάρνει απ' τὸν ἴσκιο και θὰ μὲ βάζει στὸν ἥλιο ! », και γελοῦσε μὲ τὴν καρδιά της.

Τὶ ὥραϊα που ἦταν ἡ ζωὴ τέτοιες μέρες ! Τὸ γραμμόφωνο ἔπαιζε συνεχῶς, κι' ἐκεῖνη τραγουδοῦσε μαζὶ του :

Σ' ἕνα ταγκὸ σφιγτῆκαν
κι' ἀγκαλιαστῆκαν
μ' αὐτὴ στὸν κάθε γύρο
κυτᾶι τριγύρω...

Τὰ πρῶτὰ ἐρχόταν ἡ κυρὰ-Ρωζάνη απ' τὴν Τοῦμπα κι' ἔπλενε τὰ ρούχα γιατί ἐκεῖνη συχαινόνταν τὸ πλύσιμο, ἡ σφουγγάριζε, τὸ πάτωμα, ἔκανε τὸ σπῆτι λαμπρὸ, χαιρώσουσα νὰ τὸ βλέπεις, ἡ ἐρχόταν μόνο και μόνο γιὰ νὰ σοῦ κάνει παρέα, νὰ σοῦ πεῖ παραμύθια, ἐπειδὴ ἐκεῖνη ἔπρεπε νὰ βγεῖ ἔξω, νὰ πάει πρῶτα στὸ δικηγόρο γιὰ τὸ διαζύγιο, και μετὰ στὸν ὀδοντογιατῆρ, κι' ἀπὸ καὶ στοῦ Μοδιάνου νὰ ψωνίσει. Μ' ἂν ἔμεινε στὸ σπῆτι, ἔβγαине τ' ἀπόγεμα στὸ παράθυρο και φώναζε τὸν παγωτατζῆ : — « Κύρ-Πρόδρομε, δός μου δυὸ παγωτὰ καϊμάκι, κι' ὅχι κούφιο τὸ χωνὶ ἀπὸ μέσα, τί ἔγινες βρὲ Χριστιανέ μου, σὲ χάσαμε τόσες μέρες ».

Ἐπαιρνε δυὸ παγωτὰ, ἕνα γιὰ τὴν κυρὰ-Ρωζάνη κι' ἕνα γιὰ σένα, ἐκεῖνη δὲν ἔτρωγε παγωτὸ γιατί πήγαινε στὸν ὀδοντογιατῆρ, ἂν και καμμιὰ φορὰ δὲν ἄντεχε νὰ σὲ βλέπει νὰ τὸ γλύφεις κι' ἐκεῖνη νὰ μὴν τρώει, και σουλεγε : — « Δὲ θὰ δώσεις λιγούτσ'ιο τῆς μαμμάκας που σ' ἀγόρασε ; » Κι' ἔβριζε τίς παλάμες μπροστὰ στὸ πρόσωπο κι' ἔκλαιγε, « ἄ, ἄ, ἄ ! »

Κι' ἀμέσως ἔτρεχε κοντὰ της, και σήκωνες ψῆλὰ τὸ χέρι μὲ τὸ χωνί. κι' ἄς ἤξερες πὼς ἔκλαιγε στὰ ψέμματα, περήφανος που μποροῦσε νὰ κάνει και σὺ κάτι γιὰ κείνην, ἀλλά, ἔλα, ὁμολόγησέ το, προσέχοντας μὲ κομμένη ἀνάσα πόσο θὰ δαγκώσει, γιατί στὸ κάτω τῆς γραφῆς τὸ παγωτὸ ἦταν δικό σου, νὰ φάει κι' ἐκεῖνη, ἀλλὰ νὰ μὴν τὸ φάει ὅλο.

Τὰ βράδια ἦταν ἀκόμα πιὸ ὥραϊα ὅταν ἦταν στὶς καλές της. Ὁ τόπος μοσκοβολοῦσε απ' τίς μυρωδιές πουφταναν απ' τὴν αὐλὴ τοῦ ἀντικρινοῦ σπιτιοῦ, γιασεμί κι' αἰγόκλημα, κι' ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχε κάτι τὸ ἐορταστικὸ, ἦταν Πρωτομαγιά, σοῦ φοροῦσε τὴ λουλουδένια ποδιὰ μὲ τὸ λάστιχο στὰ μπατζάκια και σ' ἔστελνε στὸ δρόμο νὰ παίξεις ὅσο ἤθελες ἀλλὰ νὰ μὴ γυρίσεις πίσω μοντζούρης. Ὅστερα ἔβγαζε τίς γλάστρες στὴν ἐξόπορτα, τὴ μπαγιόνια, τὴν ὀρτανσία και τοὺς δύο φύκους, και τίς πότιζε, κι' ἔχυνε και κῆνα-δυὸ κουβάδες νερὸ στὸ πεζοδρόμιο γιὰ νὰ δροσίσει ὁ τόπος, κι' ὕστερα καθόταν κι' ἐκεῖνη στὸ σκαλί, πλάι στὶς γλάστρες, κι' ἔπιανε κουβέντα μὲ τὴν κυρὰ-Χρυσή, ἡ μάζευε τὰ μεγάλα κορίτσια και τὰ μεγάλ' ἀγόρια που πήγαιναν στὴν τρίτη Γυμνασίου, και τοὺς μάθαινε τὴ μεπερίνα και τὴν κολοκυθιά — πινακωτή, πινακωτή, ἀπὸ τ' ἄλλο μου τ' αὐτὶ, ἔμαθα πὼς ἔχεις μιὰ κολο-

κυθιά που κάνει δέκα κολοκύθια... Μια φορά μάλιστα σηκώθηκε κι' έπαιξε σκονάκι, για να δείξει στα κορίτσια πώς ηηδώνε, και δέ βγήκε απ' τὸ παιχνίδι έπειδι έχασε, μὰ μόνο όταν φούσκωσε, και τήν έπιασαν τὰ γέλοια, κι' εἶπε : « "Αστε με ήσυχη βρε σατανάδες, δέν ειμ' εγὼ πιὰ για τέτοια πράμματα, έχω κοτζάμ γυιό ! ».

Μὰ ήταν άλλες μέρες, όλες χειμωνιάτικες, όλες γεμάτες σύννεφα, που είχε τὰ μπουρίνια της, που κάπνιζε συνεχῶς σὰ φουγάρο, κι' έτρωγε τὰ νύχια της, και τέτοιες μέρες, όχι μόνο δέν έπρεπε νὰ χαζέψεις στο δρόμο, μὰ ούτε στο σπίτι νὰ παίζεις με τὰ χρυσά απ' τὰ τσιγάρα, ούτε νὰ μιλήσεις. Γιατί σουλεγε : - « Πιρόσεξε καλά, μη βγάλεις άχνα σήμερ' απ' τὸ στόμα σου, γιατί θα σε σκίσω σὰ σαρδέλα ! ».

Τέτοιες μέρες τὸ καλύτερο ήταν νὰ μη σε στείλει έξω για θέλημα, γιατί ήξερες πὼς όσο γρήγορα κι' αν γύριζες πίσω, τὸ σάλιο είχε κιόλας στεγνώσει, κι' αν δέν είχε στεγνώσει τὸ σάλιο, είχε ξεχάσει νὰ πάρεις αλάτι, « Τί άλλο σουπε ή μαμμά σου νὰ πάρεις », σουλεγε ὁ μπακάλης, μὰ όσο κι' αν βασάνιζες τὸ μυαλό σου, ήταν αδύνατο νὰ θυμηθεῖς, ή χάζευες στο δρόμο, ξεχνοῦσες έντελῶς πὼς σήμερα είχε τὰ μπουρίνια της και στεκόσουν και χάζευες τὰ παιδιὰ ποῦδιναν μιὰ δεκάρα κι' έβλεπαν τὸ Πανόραμα, ή σ' έβλεπαν νὰ κρατᾶς κάτι σφιχτὰ μέσα στη φούχτα σου, και σουλεγαν : - « "Ελα νὰ παλαίψουμε και θα σ' αφήσω νὰ με νικήσεις », και σουκλεβαν τὰ ρέστα χωρίς νὰ πάρεις χαμπάρι, κι' εκείνη, αντί νὰ βγει νὰ δείρει τὰ παιδιὰ, έδερν' έσένα. - « "Ημαρτον μανοῦλα μου », φώναζες μέσ' απ' τούς λυγμούς σου, « ήμαρτον, δέ θα τὸ ξανακάνω ! », και προσπαθοῦσες νὰ κρυφτεῖς πίσω απ' τή φούστα της, μὰ όσο τῆς ξεφουγες, κι' όσο περισσότερο έκλαιγες, τόσο περισσό-τερο σκυλίσαιε, δέν τῆς άρεσε νὰ κλαῖς, ούτε νὰ παρακαλᾶς, έννοοῦσε νὰ δέχεται τήν τιμωρία σάν άντρας. - « "Η θα γίνεις άντρας και θα μάθεις νὰ μην κλαῖς », σουλεγε άφρίζοντας και χτυπώντας ὅπου έβρισκε, « ή θα σε σκοτώσω από τώρα μιὰ και καλή, νὰ σε κλάψω και νὰ σε ξεχάσω, άναντρους σάν τὸν προκομμένο τὸν πατέρα σου δέ χρειάζεται άλλους ή κοινωνία - πές μου, θα γίνεις άντρας ; Πές : Θα γίνω άντρας ! Πές το γιατί δέ θα βγεῖς ζωντανός απ' τὰ χέρια μου, σήμερα θ' αν' τὸ τέλος σου ! » Κι' έλεγες : - « Ναί μανοῦλα μου, θα γίνω » - « Και δέ θα ξαναχαζέψω στο δρόμο. » - « Και δέ θα ξαναχαζέψω ! » - « Ούτε θα με πιάνουν κορόϊδο οἱ άλλῆς νὰ μοῦ κλέβουν τὰ ρέστα μου ! » - « "Οχι μανοῦλα μου, όχι !... » - « "Αντε τώρα, ξεκουμπίσου από μπροστά μου πρίν μετανιώσω, τράβα νὰ πλύνεις τὰ μοῦτρα σου, και νὰ μην άκούσω τσιμουδιά ! - που νὰ μην έσωνα και νὰ μην έφτανα νὰ σ' είχα γεννήσει !.. »

Τέτοιες μέρες τὸ γραμμόφωνο ή δέν έπαιζε καθόλου ή έπαιζε συνεχῶς τήν ίδια πλάκα :

Φτώχεια, μέσα στην πλάση έτούτη

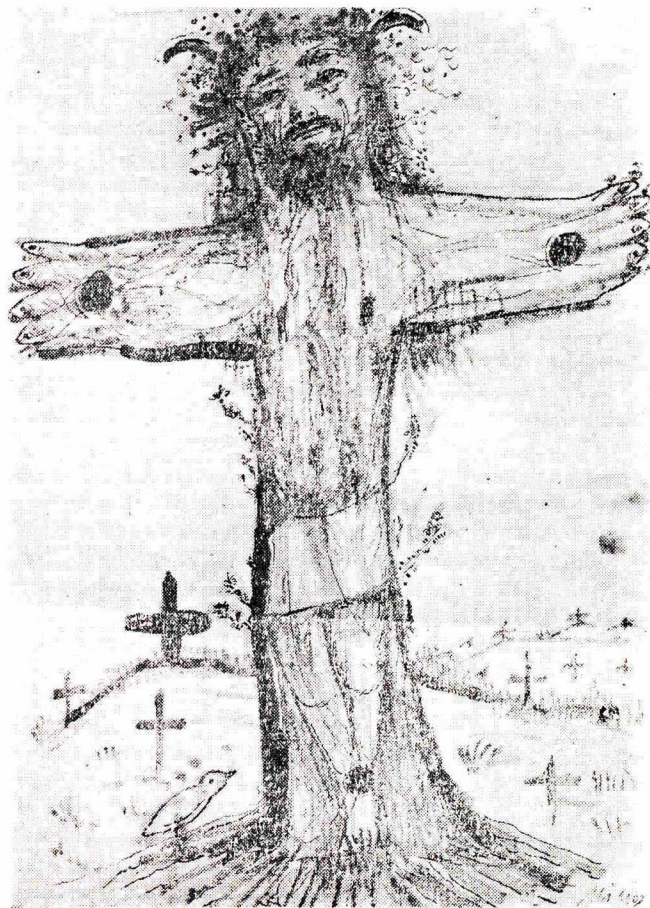
έχεις τὰ πιὸ πολλὰ παιδιὰ...

Κι' εκείνη έβγαине τὸ βράδυ έξω χωρίς νὰ εἰδοποιήσει τήν κυρά-Ρωζάνη νάρθει νὰ σου κάνει παρέα, σ' έβαζε στο κρεβάτι κι' έβγαине, και γύριζε άργά, πόσο άργά δέν ήξερες, πολλές φορές δέν ήξερες καν ότι έλειπε, μὰ θάσουνα στὸν τρίτο ή στὸν τέταρτο ὕπνο όταν άκουγες κουβέντες σάν από πολὺ μακριά, κι' άνοιγες για μόνο μιὰ στιγμή τὰ μάτια σου κι' έβλεπες τὸν άγγελό σου ὀλόγυμνο, χωρίς φτερά, μπροστά στο κρεβάτι της, κι' ύστερα έσβυν' ή λάμπα τοῦ πετρελαίου, έσβυναν

οἱ κουβέντες, καὶ τὸ σιστάδι ἦταν σὰ βαρεῖα κουβέρτα στὰ μάτια σου, κι' ἔπεφτες
σὰ μολῦβι στὸν πέμπτον ὕπνο...

"Αχ, βρὲ μάνα ! Ἔχουν περάσει - πόσα ; Τριάντα χρόνια ἀπὸ τότε, κι' ἀκόμα
δὲν ἔμαθα τὸ μάθημά μου. Ἀκόμα δὲν ἔγινα ἄντρας, ἀκόμα χαζεύω στὸ δρόμο
κυττάζοντας τὰ παιδιὰ, ἀκόμα μοῦ κλέβουν οἱ ἀλλήτες τὰ ρέστα. Κι' αὐτὸ εἶναι ἡ
μεγαλύτερη τιμωρία σου. Καὶ δική μου τιμωρία - πού δὲν κατὰλαβα, ὅσο ἦταν
ἀκόμα καιρός, τί ὑπέφερες τότε, καὶ θέλησα νὰ σ' ἐκδικηθῶ. Μὰ πού νὰ πάρει ὁ
διάβολος, ἔπρεπε νὰ τὰ βάζεις μαζύ μου γιὰ νὰ ξεσπᾷς ; Δὲ μπορούσες δηλαδὴ νὰ
κάνεις τὰ στραβά μάτια ὅταν ἀργοῦσα δέκα λεπτὰ ἢ ὅταν ξεχνοῦσα ν' ἀγοράσω
τ' ἄλατι ; Κι' ἂν θυμᾶμαι καλὰ, τὰ ρέστα πού μοῦχαν κλέψει τὰ παιδιὰ τοῦ ἀπάνω
δρόμου ἦταν, στὸ Θεό σου βρὲ μάνα, ἡ ἑξὶ ἢ ἑφτά δεκάρες !

HAROLD NORSE

Τ Ω Ρ Α

Τὸ μπουκάλι μὲ τὸ μεταλλικὸ νερὸ ἀποκεφαλίζει τὰ δέντρα
δένω σφιχτότερα τὸ κασκόλ μου

"Ὡς λέει: Ζεστό καὶ Κρύο

αὐτὸ τὸ μηχανήμα ποτὲ δὲ λειτουργεῖ

ΓΥΡΙΣΤΕ ΤΟ ΔΙΑΚΟΠΤΗ ΑΔΙΑΦΟΡΟ ΔΕΞΙΑ ἢ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Παράθυρα φῶτα σταθμοὶ σκιᾶς

"Ανταύγεια/ὁ ὑπάλληλος τοῦ ὁράριου μὲ τὸ μισό του πρόσωπο
μαθὶ

Φορώντας κασκέτο καὶ γυαλιὰ μὲ κοκκάλινο σκελετὸ

Εἶμε ἀποτυπωμένους πάνω στὴν Ἰταλία

"Ἄλλο κεφάλαιο

Ὁρμᾶμε πρὸς τὸν Βορρᾶ

μεσ' τῇ βροχῇ καὶ τὸν χειμῶνα

Ποῦ εἶπα πῶς θὰ πῆγαινα;

Μιὰ νύχτα

στὸ Μιλάνο δὲ θᾶναι καὶ τόσο ἄσχημο

"Ὅταν ἔφτασα μὲ φταρνίσματα

μὲ τὰ πόδια μου παγωμένα

καὶ μὲ παραπάνω ἀποσκευές

Εἶχα τὴν αἴσθησι

πῶς δὲν ἦταν ἡ ἀρχὴ

ἀλλὰ τὸ τέλος

τοῦ ταξιδιοῦ μου

εἶνε πάντοτε καὶ τὰ δυὸ ἀληθινὰ
9 χρόνια στὴν Εὐρώπη—εἶνε
πολὺς καιρὸς
ἀποφεύγοντας τὴ μανιὰ
τῆς καθαριότητος

τὴν κατάρα τῶν ἐρυθροδέρμων τὸν ἀέρα τῶν μεθυσμένων
τὶς φυλετικὲς συγκρούσεις
καὶ τὴ μοναξιά ποὺ πληγώνει

Ποῦ πάω
πηλαλώνοντας ἀπὸ τῶνα μέρος στ' ἄλλο
στὴ Μεσόγειο ;

Γρήγορα θάμαι πίσω στὸ Παρίσι, μαῦρος
χειμῶνας πικρὸς καὶ ὑγρὸς
χειμῶνας μὲ τοὺς Ἀλγερινοὺς
τὸ ντουφεκίδι μὲ τοὺς ἀστυνομικοὺς
ὅλοι κρυώνουν καὶ εἶνε νευρικοὶ

Τὰ πολυβόλα δὲν εἶνε ὥραϊα

Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε μόνο πορσελάνη σαποῦνι καὶ ἀποχωρητήρια
μὲ τρεχούμενο νερὸ

Ἐξω
γίνεται ἡ Ἑλβετία
γεμάτη χιόνι καὶ σοκολάτα
Τὸ σκοτάδι καθαρὸ σχεδὸν ἄσπρο
πιέζει πάνω στὸ παράθυρο
καὶ τὸ ἀχνίζει

Ὅλοι κοιμοῦνται
μόνον ἐγὼ μόνος στὸ διάδρομο ποὺ ὀρμάει
ἀκούγωντας νὰ πεθαίνει τὸ συριχτὸ
ὅλων τῶν τόπων ὅπου ἤμουν

πόλεις καὶ ἄνθρωποι
    στροβιλιζονται γίνονται λέξεις
Κανείς—πυθηνά—νύχτα

ΤΩΡΑ ΤΩΡΑ ΤΩΡΑ

ΔΕΝ ΕΧΩ ΔΙΕΓΘΥΝΣΗ ΟΥΤΕ ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ
ΑΣ ΕΡΘΟΥΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ
ΔΕΝ ΕΧΩ ΤΙΠΟΤΑ ΝΑ ΔΗΛΩΣΩ

    μόνο ἓνα κρυολόγημα
καὶ τὸ δῶρο τοῦ παρόντος
ποὺ κανείς δὲν τὸ θέλει

Τὸ καταπληχτικὸ τώρα
Τὸ ἡλίθιο τώρα

Τώρα μὲ τὴν ἀνάγκη νὰ οὐρήσω
Τὸ τώρα μὲ τὶς κρίσεις καὶ τοὺς πολέμους
Τὸ τώρα ποὺ εἶνε πάντοτε καὶ ποτὲ
Κουρασμένο παράλογο τώρα
Τώρα λυπημένο τώρα τρελλό
Τώρα μὲ τοὺς ἀθάνατους τώρα μὲ τὸ γαργάλημα
Ὡ πεινασμένο νυσταγμένο σέξυ τώρα
εἶσε ὅ,τι μοῦ ἀπομένει καὶ τί νὰ σὲ κάνω
Νὰ σὲ γεμίσω εἰκόνες ;

Ναὶ

Νὰ σὲ γεμίσω μὲ χρώμα
Νὰ σὲ κεντήσω μὲ ὀράματα
Νὰ νοιώσω τοὺς μῦς σου νὰ σὲ μυρίσω
Νὰ σὲ ρουφήξω νὰ σὲ σκοτώσω νὰ σὲ πιῶ
Νὰ χύσω λέξεις ἀπάνω σου
Ὡσπου νὰ τρέξουν ἢ μιὰ μέσα στὴν ἄλλη
σὰν μπογιά
Νὰ σ' ἀνακατέψω καὶ νὰ σὲ τινάξω
Νὰ σπάσω τὸν πάγο τῆς ἀνίας

Τῶν δολλαρίων τὰ πένθιμα ἐμβλήματα
Βγάλε τὰ ροῦχα σου καὶ χόρεψε.

Ὡ τώρα, σοῦ ξύνω τὸ κεφάλι
Σὲ καπνίζω τρώω τ' ἀράπικα φουστίκια σου
Διαδάζω τὰ μυθιστορήματά σου γράφω τὰ ποιήματά σου
Ρεμβάζω πάνω στὶς βρώμικες κάλτσες σου
Συζητάω μὲ τοὺς μενεξέδες σου καὶ μ' ἓναν ζητιάνο
Κυττάζω ἐπίμονα, ἀπορροφημένος, τὶς μάνταλές σου
ἀπὸ τὴν Κίνα κι' ἀπὸ τὶς Ἰνδίες
Εἶσε μνήμη
Γῆ
Ἐξέλιξη
Ἱστορία
Κεῖνο τὸ "Ἐνα ποὺ πάντα τὸ γυρεύω"

Κύττα!
Τὸ τραῖνο βγαίνει ἀπὸ τὶς Ἀλπεῖς
καὶ μπαίνει μέσα στὴ Νόηση...!

Τώρα τὸ τραῖνο ξεπερνάει τὴ νύχτα
Τὸ τραῖνο ὅπως ἡ σκέψη
Πλέει ἔξω ἀπ' τὶς χαλύβδινες αἰχμάλωτες
Γραμμὲς τοῦ χρόνου
Παντοῦ καὶ πάντοτε

ἐπειδὴ ἔχει ρόδες γιατί γρήγορα πάνω στὴ ρόδα
καταλαβαίνει πῶς ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς γῆς
ἐλευθερώνεται ἀπὸ τ' ἀέρια ἀπὸ τὸν ἀέρα ἀπὸ τὸ μέταλλο καὶ
τὰ ὀρυκτὰ
νοιώθει πῶς εἶνε πέρα ἀπὸ τὴν ἀεροφωτιά
ὅπου τὸ σπέρμα ἀρχίζει
εἶνε ἓνα τραῖνο σοφὸ

δὲν τὸ ξεγελοῦν τὰ διαστημόπλοια
ἔχει μιὰ νόηση δική του

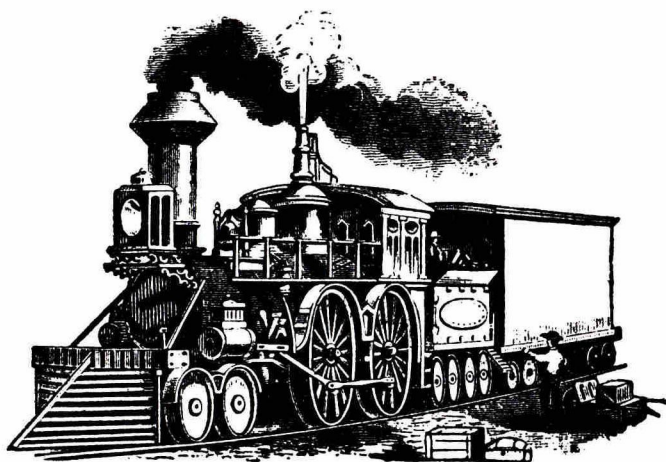
Πάει πέρα ἀπ' τοὺς λειμῶνες μὲ τὸν ὕπνο τῆς σοκολάτας ὅπου
φυτρώνουν τὰ ρολόγια
Καμμιὰ Ἑλβετία δὲν μπορεῖ νὰ τὸ συγκρατήσῃ πολλή ὥρα
ἐπειδὴ εἶνε πάνω σὲ ρόδες ἐπειδὴ ἔχει τὴ φόρα του

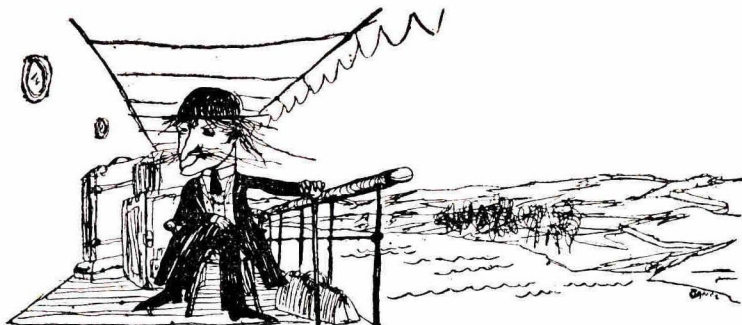
Ὡ ρόδα
τί εἶνε ὁ Θάνατος; τί εἶνε ὁ Ὑπνος;
Εἴσαστε ἐνσαρκώσεις;
εἴσαστε τοῦ φυσικοῦ κόσμου ὑπάρξεις
πὸ πίσω τους τὸ ΠΑΡΩΝ ἐκδηλώνει
τὸ κρυμμένο του Πνεῦμα;

Περνάτε καίγοντας μεσ' ἀπ' τὸ νοῦ μου ὅπως τὸ τραῖνο περνάει
καίγοντας μέσ' ἀπ' τὸ δέρμα τῆς νύχτας.

Μετάφρ. NANOY ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

Ρώμη—Μιλᾶνο—Παρίσι—Ἀθήνα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΟΥΣΗΣ

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΜΠΕΝΝΕΤΤ

(έφεδρικός τίτλος ασφαλείας : 'Η Σφίγξ Προστατεύει την Μοναξιά).

‘Ο ταξιδιώτης ό όποϊός εκάθητο εις πολυθρόνα της γεφύρας της πρώτης θέσεως του άτμοπλοϊου ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΟΥΦΩΤΟΣ, επέστρεφε εις την γενέτειράν του, την Σεβανήν, γνωστήν εκ της έθνικης παραδόσεως και υπό την όνομασίαν Η ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΛΥΚΟΦΩΤΟΣ διότι εκει συνήθως παρουσιάζεται ό είδωλολατρικός άνεμος, ό "Άγγελος εκεινός της Στειρότητος, ό όνομαστός Σερίμασης που καθαρός και παγωμένος παρασύρει και παρασύρεται διατρέχων τους νεροσυρμούς, εισερχόμενος εις τας άγροικίας, στροβιλιζόμενος με κουτρουβαλητά επί της από έρυθρίζον μάγμαρον μοναδικής πλατείας της πολίχνης και τελικώς, μετά πολλών βασάνων, διανύων τά τελευταία 12 χιλίόμετρα που τον χωρίζουν από του σκοπού του, προσπίπτει επί της στιλπνης ύάλινου επιφανείας της εκτεινομένης μέχρι του πρώτου όρίζοντος, όπου και έξουδετερώνεται απορροφώμενος από τους συμμετρικά τοποθετημένους εκ καουτσούκ πόρους της ύάλου.

‘Ο τόπος ξαναβρίσκει τη γαλήνη του. ‘Η ζωή ξαναρχίζει για μάς και χαρούμενη τώρα. Τό θέρος κι οι λειμώνες ταιριάζουν άπόλυτα μεταξύ τους.

Τό άτμόπλοιο πλέει τώρα πλησιέστατα και παραλλήλως της ακτής όπου και διακρίνονται τά καταφανή όρόσημα της επικρατείας της γενέτειρός του, ήτοι, ή εκτεταμένη άμμόδης παραλία, καθ' όλον τό μήκος της όποίας παλαιότερον έστήθησαν τά 'Αγάλματα, εις άπόστασιν πέντε μέτρων μεταξύ των, τοποθετημένα κατά τοιούτον τρόπον ώστε οι πορτοκαλεόχρωμες προσπίπτουσες ακτίνες των δύο διδύμων ήλιων αιώνια νά χρωματίζουν την δεξιάν των πλευράν ενώ συγχρόνως οι κισσοί και τά άλλα άναρριχητικά καλύπτουν πλήρως την άριστεράν. ‘Η θέα είναι λίαν ήδονιστική (με την έννοιαν που δίδεται εις την λέξιν υπό της όμωνύμου Φιλοσοφικής Σχολής της άρχαιότητος).

Κατά τά τελευταία έτη ή περιοχή περιέπεσε εις την ιδιοκτησίαν θεραπευτού τινός της Πρωτευούσης, όστις έχει εγκαταλείψει αύτην εις την τύχην της λόγω τών άσχολιών του. Πολλάκις όμως, εις τον θεραπευτήν αύτον συμβαίνει, ενώ εύρίσκεται περιπατών και συζητών μετ' άσθενών κατά μήκος της αίθούσης τών κοινών ούρη-

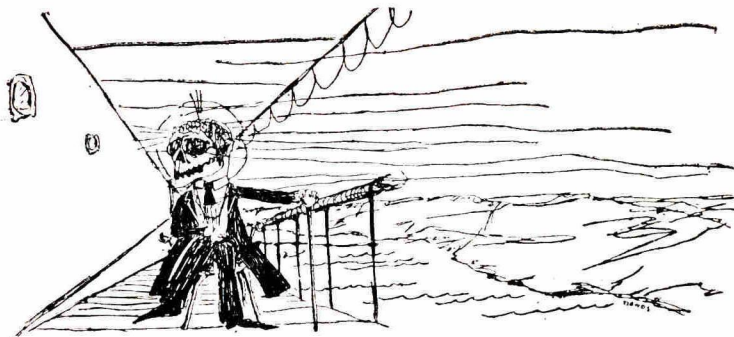

τηρίων τοῦ θεραπευτηρίου του καὶ ἀνεμίζουν οἱ γενειάδες καὶ οἱ μύστακες τῶν παρευρισκομένων, νὰ προσπέσῃ τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἐκεῖ νὰ ἰδῇ « ΑΝΘΡΩΠΟΝ ΚΟΝΤΟΝ ΜΑΥΡΟΝΤΥΜΕΝΟΝ ΜΕ ΜΠΑΣΤΟΥΝΙ, ΑΠΟΦΕΥΓΟΝΤΑ ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΤΟ ΦΡΙΚΩΔΕΣ ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΕΡΑΣΤΙΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΟΥ ΓΕΛΟΝ-ΜΕ ΑΝΕΜΙΖΟΥΣΑΝ ΚΕΛΕΜΠΙΑΝ : ΕΚΦΥΣΟΝ ΜΑΖΕΣ ΛΑΣΠΟΜΕΝΩΝ ΗΧΩΝ ΠΗΛΟΥ ΠΟΥ ΜΕΝΟΥΝ ΠΙΣΩ » ἢ « ΑΣΤΡΟΝΑΥΤΗΝ ΣΕ ΣΤΕΙΡΟ ΚΑΦΕΤΙ-ΠΡΑΣΙΝΟΝ ΕΠΗΠΕΔΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗΝ, ΣΤΑ ΓΟΝΑΤΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΝΟΝ, ΚΟΙΤΩΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΠΙΣΩ ΕΝΩ... ΠΙΤΑΜΕΝΕΣ ΠΤΗΝΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΙΘΑΓΕΝΕΙΣ ΤΩ ΠΛΑΝΗΤΗ, ΔΙΑΣΧΙΖΟΥΝ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟ ». Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν θόρυβον καὶ τὴν πολυκοσμίαν καταφεύγει, νοσταλγὸς περιπατητῆς, εἰς τὰ ἐνδότερον εὐρισκόμενα ξέφωτα καὶ δενδροφυτείας τῶν γαιῶν του. Ἀμέσως, τὰ μικρὰ μεταλλικὰ πουλιὰ ὅπου γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο διατρίβουν καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὰ χαμόκλαδα τῶν γιγαντιαίων πεύκων, ἐγείρονται ἐκ τοῦ συνεχοῦς ληθάργου καί, ἱπτάμενα ἐδῶ-θε-κεῖθε, γεμίζουν δι' ἐξαισιῶν συμμετρικῶν καὶ πολυχρῶμων σχημάτων τὸν μεταξὺ τῶν δένδρων ὑποφωτισμένον χώρον καθὼς ἀντανακλοῦν ἐπὶ τῶν πτερύγων των αἱ εἰσδύουσαι ἀκτῖνες τῶν ἡλίων. Ὑπέροχαι τὸ κάλλος παραστάσεις ἀναπτύσσονται τότε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ καταπονημένου θεραπευτοῦ. Καθ' ὅλον τὸν χρόνον ὅπου διαρκεῖ ἡ γενετήσιος αὐτῇ πτῆσις, οἱ λύκοι τῶν ποταμῶν παύουν τὰ ὕγρά τους παιγνίδια στὶς λασπώδεις ὄχθεις καὶ ἀποσύρονται εἰς τὰς φωλεὰς των, εἰδικῶς ἀναστυλωθείσας καὶ διακοσμηθείσας ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ἰδιοκτῆτου ἐντὸς τῶν ἐκ σχιστολίθου ὑπωρειῶν τοῦ μοναδικοῦ λόφου τῆς περιμανδρωμένης αὐτῆς περιοχῆς.

Ὁ ταξιδιώτης τοῦ ἀτμοπλοίου εἶναι ἀκριβῶς αὐτός, ὁ προηγούμενος ἰδιοκτῆτης, ὁ πιλότος Μπέννεττ, ὁ ἐφευρέτης τοῦ Ὠμεοστατικού Κρυπτοτοποσκοπικογράφου ΔΗ ΤΖΟΥΛΙΑ, ὁ ὁποῖος ἀτυχῆσας εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐπιστρέφει εἰς τὴν γενέτειραν ἵνα γαλήνιος διέλθῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ συντόμου βίου του, καταναλίσκων τὰς τελευταίας τῶν οἰκονομιῶν του, ἐλπίζων, οὐχὶ εἰς τὴν παλαιὰν αἰγλὴν ὅτε ἦτο ὁ ἄρχων τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐξαισίας περιμανδρωμένης περιοχῆς, ἀλλὰ εἰς ἥρεμον καὶ ἀτάραχον συμβίωσιν μετὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς ταύτης τῆς πολίχνης Σεβανῆς ἐνοικιάζων πρὸς τοῦτο μικρὸν οἰκίσκον εἰς τὰ προάστεια.

Ὡς ἀτενίζει κατευθεῖαν ἐμπρός του, ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς πολυθρόνας τῆς γεφύρας καὶ καθὼς τὸ ἐκ χρυσοῦ ἱριδίζον φῶς τῶν ἡλίων διαπερνᾷ τὴν ἡμιδιαφανή

ἐκ καναβάτσου τέντα τὴν προστατεύουσιν τοὺς ἐπιβάτας, ὁ ταξιδιώτης φαίνεται ὡς διάγων τὸ τριακιστὸν πρῶτον ἔτος τοῦ βίου του καὶ ὡς φέρων, παρὰ τὸν ἐπικρατοῦντα καύσωνα, συντηρητικὸν σκουρὸν ἔνδυμα, μαῦρο παλετὸν καὶ πῖλον, ἀνὰ χεῖρας δέ, βακτηρίαν μαύρην περατουμένην εἰς κεφαλὴν ἐξ ἐλεφαντοστοῦ χρώματος βιολέ. Πλησίον τῆς θέσεώς του ἔχει ἀποθέσει τὰς ἀποσκευὰς του αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται : ἀπὸ βαλιτσάκι τύπου Γκλάντστοουν, ὅπου ἐνυπάρχουν τὰ ἀπαραίτητα καὶ ἀναπόσπαστα σῦνεργα μεταμφιέσεως καὶ ἀπὸ ὀγκώδεις ἱματιοθήκας, ἀμερικανικῆς κατασκευῆς, τέσσαρας τὸν ἀριθμὸν. Ἐμφανῆς ἐπὶ τοῦ γιλέκου τοῦ ταξιδιώτου εἶναι ἡ χρυσὴ ἄλυσος τοῦ ὥρολογίου του. Τελείως τυχαίως τρέφει μύστακα ἱκανοῦ μεγέθους, χρώματος ὡσαύτως βιολέ.

Ἐλαφρὰ πνοὴ ἀνέμου ἀνακουφίζει τοὺς βασιανιζομένους ἐκ τοῦ καύσωνος. Ὁ ταξιδιώτης γνωρίζει πλέον τὸ τί τὸν περιμένει ἀλλὰ οὐδὲν ἀντιδρᾷ. Τὸ ἀτμόπλοιο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΟΥΦΩΤΟΣ ἔχει μόλις πρὸ ὀλίγου ἀφήσει ὀπίσω τὴν ἀτέρμωνα ἀμμόδω ἔκτασιν καὶ διακρίνονται αἱ πρῶται ἐπαύλεις τῶν περικύρων τῆς πολίχνης. Ἀόριστος βοή, ὡς κραυγὴ ἀπὸ ἑκατομμύρια στόματα καὶ διακεχυμένη παντοῦ ἀκούγεται : «...Περασμένα...Ἐχασμένα... ». Ὁ ἄνεμος, ἄνευ οὐδεμίας προειδοποιήσεως, ἐπέρχεται δριμύτατος. Τὸ ἀτμόπλοιο σκαμπανεθάζει ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν κυμάτων. Ἐγκεφαλικά διαταραχαὶ καὶ δονήσεις διασχίζουν τὸ στερέωμα. Ὁ σίφονας παρασύρει τὸν πῆλον τοῦ ταξιδιώτου ὁ ὁποῖος παραμένει πάντοτε ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς πολυθρόνας ἀτενίζων κατευθεῖαν ἔμπρός. Πάραυτα, τμήματα ἀπὸ τὴν πλουσίαν καὶ ἐλευθέραν πλέον κόμην του ἀποσπῶνται καὶ χάνονται παρασυρόμενα ὑπὸ τοῦ ὀλοφυρομένου ἀνέμου, συναποκομίζοντα τμήματα τοῦ δέρματος τοῦ κρανίου, πολλὰκις δὲ καὶ τμήματα αὐτοῦ τοῦ κρανίου. Ὁ ὥραιος τοῦ μύσταξ ἐκριζοῦται θορυβωδῶς καὶ ἀφανίζεται. Τὸ τμήμα τοῦ κρανίου τὸ καλύπτον τὸν ἐγκέφαλον ἔχει πλέον τελείως ἀποσπασθεῖ καὶ παρουσιάζονται φωσφορίζουσαι καὶ γυμναὶ αἱ παλλόμεναι πτυχαὶ τοῦ μυελοῦ. Ἐκβάλλεται ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς καὶ δύο ἐκ τῶν κοπτῆρων τοῦ ταξιδιώτου. Ἀμέσως κατόπιν ἀναπτάσσονται ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς καταιγίδος καὶ παρασύρονται πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ἀδοχοικῶς, τὰ ὦτα, οἱ ρώθωνες, ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀδοντοστοιχίας καὶ αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ ταξιδιώτου.

Ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ καὶ ὑψηλοτέρου ἱστίου τοῦ ἀτμοπλοίου ἐπικάθεται ὁ Πελαργὸς τοῦ Λυκάφωτος.

ALDOUS HUXLEY

ΟΙ ΘΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΝΟΡΑΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

*«Αν οἱ θῦρες τῆς ἐνοράσεως
καθαρίζονταν ὅλα θὰ παρου-
σιάζονταν στὸν ἄνθρωπο ὅπως
εἶναι : ἄπειρα».*

WILLIAM BLAKE

Ήταν στὰ 1886 πού ὁ Γερμανὸς φαρμακολόγος Λούντβιχ Λέβιν δημοσίεψε τὴν πρώτη συστηματικὴ μελέτη πάνω στὸν κάκτο πού στὴ συνέχεια πῆρε τ' ὄνομά του. Ὁ κάκτος *Anhalonium Lewinii* ἦταν κάτι καινούργιο στὴν ἐπιστήμη. Στὶς πρωτόγονες θρησκείες ὅπως καὶ στοὺς Ἰνδιάνους τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Νοτιοδυτικῆς Ἀμερικῆς ἦταν γνώριμος ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Στὴν πραγματικότητα ἦταν κάτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ γνώριμος. Σύμφωνα μὲ τὰ λόγια ἐνὸς ἀπ' τοὺς πρώτους Ἰσπανοὺς ἐπισκέπτες τοῦ Νέου Κόσμου «τρῶνε μιὰ ρίζα πού τὴν ὀνομάζουν Πεγιότλ καὶ πού τὴ λατρεύουν σὰ νὰ εἶναι θεότητα»¹.

Τὸ γιατί τὴ λάτρευαν σὰ θεότητα ἔγινε φανερό, ὅταν περίφημοι ψυχολόγοι ὅπως ὁ Γιένς, ὁ Χάβελок ἢ Ἐλλις καὶ ὁ Οὐέϊρ Μίτσελ ἄρχισαν τὰ πειράματά τους μὲ τὴ μεσκαλίνη, πού εἶναι τὸ ἐνεργὸ στοιχεῖο τοῦ Πεγιότλ. Βέβαια σταμάτησαν γρήγορα, σ' ἓνα σημεῖο μακριὰ ἀπ' τὸ ὀρόσημο τῆς εἰδωλολατρείας. Ἀλλὰ ὅλα συνέτειναν ὥστε νὰ δοθεῖ στὴ μεσκαλίνη μιὰ θέση ἀνάμεσα στὰ πιὸ διακεκριμένα ναρκωτικά. Λαμβανόμενὴ σὲ κατάλληλες δόσεις, ἀλλάζει τὴν ποιότητα τῆς συνειδήσεως πρὸς τὸ βαθύτερο καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ εἶναι λιγώτερο τοξικὴ, ἀπ' ὅποιαδήποτε ἄλλη οὐσία στὸ ρεπερτόριο τῶν φαρμακολόγων.

.....

Μετὰ ἀπὸ πολλές, γιὰ μένα, ὑπερβολικὰ τυχερὲς συμπτώσεις, βρέθηκα κι' ἐγώ, τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1953 ν' ἀκολουθῶ αὐτὰ τὰ ἴχνη. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς εἰδικοὺς εἶχε ἔρθει γιὰ δουλειὲς στὴν Καλιφόρνια. Παρ'

¹ Σ.τ.μ.: Βλέπε: A. ARTAUD: «Au Pays des Tarahumaras».

δλο πού οί Ξρευνες γιά τή μεσκαλίνη είχαν άρχίσει έβδομήντα χρόνια πρίν, τó ψυχολογικό ύλικό πού είχε στη διάθεσή του, ήταν άδικαιολόγητα έλλειπές καί άγωνιούσε νά προσθέσει περισσότερο. "Ημουν ακριβώς στο σημείο καί πράγματι είχα μιá δυνατή έπιθυμία νά παίξω τó ρόλο τού πειραματόζωου. "Ετσι ήρθαν τά πράγματα κι ένα ώραίο Μαγιατίκο πρωινό, κατάπια τά τέσσερα δέκατα ενός γραμμαρίου μεσκαλίνης διαλυμένα σ' ένα ποτήρι νερό καί κάθησα κάτω περιμένοντας τ' άποτελέσματα.

Ζούμε μαζί, ένεργούμε κι άντιδρούμε ό ένας στόν άλλο· άλλα πάντα καί σέ όλες τής περιστάσεις είμαστε μόνοι μέ τόν έαυτό μας. Οί μάρτυρες μπαίνουν στήν άρένα πιασμένοι άπ' τó χέρι· σταυρώνονται ό καθένας χωριστά. 'Αγκαλιασμένοι οί έραστές προσπαθούν μέ άπόγνωση νά συγχωνέψουν τίς άπομονωμένες έκστάσεις σέ μιá μοναδική αύτούπεροχή· μάταια. 'Από τή φύση του, κάθε ένσωματωμένο πνεύμα είναι καταδικασμένο νά ύποφέρει καί νά χαίρεται άπόλυτα μόνο του. Αίσθήσεις, αίσθήματα, διοράσεις, φαντασίες—όλ' αύτά είναι άπόλυτα ίδιωτικά καί, έκτός άπό περιπτώσεις συμβολισμού ή άπό δεύτερο χέρι, άμετάδοτα. Μπορούμε νά συγκεντρώνουμε πληροφορίες γιά τήν πείρα, άλλα όχι καί τήν ίδια τήν πείρα. 'Από τήν οίκογένεια ως τó έθνος, κάθε ανθρώπινη όμάδα είναι μιá κοινωνία ξεχωριστών κόσμων.

Οί περισσότεροι ξεχωριστοί κόσμοι είναι αρκετά όμοιοι μεταξύ τους ώστε νά έπιτρέπουν τήν συμπερασματική κατανόηση, ή άκόμη τήν άμοιβαία έμπάθεια ή τó έσωτερικό αίσθημα. "Ετσι, όταν θυμόμαστε τίς δικές μας στερήσεις καί ταπεινώσεις, μπορούμε νά μπορούμε (πάντα βέβαια μέ τήν Πικγουϊκική έννοια) στήν θέση τών άλλων. 'Αλλά σέ ώρισμένες περιπτώσεις ή έπικοινωνία μεταξύ τών κόσμων είναι άτελής καί άνύπαρκτη. Τό πνεύμα είναι ή ίδια του ή θέση, καί οί θέσεις πού κατοικούνται άπό τόν παράφρονα καί τόν μεγαλοφυή είναι τόσο διαφορετικές άπό τίς θέσεις πού ζοϋν οί κοινοί άνθρωποι, ώστε νά ύπάρχει πολύ λίγο ή καθόλου κοινό έδαφος μνήμης πού νά χρησιμοποιηθεί γιά βάση στήν κατανόηση ή στο πνεύμα συναδελφωσύνης. Λόγια προφέρονται άλλ' άποτυχάνουν νά διαφωτίσουν. Τά πράγματα καί τά περιστατικά στά όποία αναφέρονται τά σύμβολα, άνήκουν σέ βασιλεία τής έμπειρίας, άποκλειστικά άμοιβαία.

Τό νά μπορεί κανείς νά δει τόν έαυτό του όπως τόν βλέπουν οί άλλοι, είναι ένα πολύ εύπρόσδεκτο πλεονέκτημα. 'Εξ Ίσου σπουδαία είναι ή Ικανότης τού νά μπορούμε νά δοϋμε τούς άλλους, όπως βλέπουν εκείνοι τόν έαυτό τους. 'Αλλά τί γίνεται όταν αύτοί οί άλλοι άνήκουν σέ διαφορετικό είδος (ή σέ διαφορετική κατηγορία) καί κατοικοϋν έναν κόσμο ριζικά ξένο; Π.χ. πώς μπορεί ένας κανονικός άνθρωπος νά καταλάβει πώς αισθάνεται κανείς όταν είναι τρελλός; "Η, όταν δέν έχει γεννηθεί κανείς δραματιστής, μέντιουμ ή μουσική μεγαλοφυΐα, πώς μπορεί νά έπισκεφθεί τούς χώρους πού ήταν σχεδόν μόνιμες κατοικίες γιά τόν Μπλέικ, τόν Σβέντεμποργκ, τόν Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπάχ; Καί πώς

μπορεί ένας άνθρωπος που βρίσκεται στα έσχατα όρια της έκτομορφίας και έγκεφαλοτονίας να μπει στη θέση ενός που είναι στα όρια της ένδομορφίας και σπλαγχνοτονίας, ή εκτός σε μερικές καθωρισμένες περιοχές, να μοιραστεί τα αισθήματα ενός που είναι στα όρια της μεσομορφίας και σωματοτονίας; Σ' αυτόν που συμπεριφέρεται χωρίς να μετριάζεται, αυτές οι έρωτήσεις είναι, υποθέτω, χωρίς νόημα. 'Αλλά γι' αυτούς που πιστεύουν θεωρητικά, ό,τι ξέρουν, ότι αληθεύει στην πράξη—δηλαδή ότι, όπως υπάρχει το «έξωτερικό», έτσι υπάρχει και το «έσωτερικό» στην έμπειρία—τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι αληθινά προβλήματα, όλα σοβαρώτατα για την ύπαρξη, μερικά τελείως αδύνατο να λυθούν, μερικά δυνατόν να λυθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με μεθόδους που δεν είναι προσιτές στον καθένα. "Ετσι μου φαίνεται πράγματι βέβαιο, ότι ποτέ δε θα μάθω πώς αισθάνεται κανείς όταν είναι ο Σέρ Τζών Φάλσταφ, ή ο Τζόε Λούις. 'Από την άλλη πλευρά, πάντα μου φαινόταν δυνατό ότι με μέσο τον ύπνωτισμό, ή το παράδειγμα, ή τον αυτο-ύπνωτισμό, ή μετά από συστηματική συγκέντρωση, ή άλλως παίρνοντας το κατάλληλο ναρκωτικό, θα μπορούσα ν' αλλάξω τόσο το συνηθισμένο ρυθμό της συνειδήσεώς μου, ώστε να φτάσω στο σημείο να ξέρω, από τα μέσα, για το τι μιλάει ο δραματιστής, το μέντιουμ, ακόμη κι' ο μουσικιστής.

'Απ' ό,τι είχα διαβάσει για τη μεσκαλίνη, είχα πεισθει έκ των προτέρων ότι το ναρκωτικό θα μ' έφερνε, τουλάχιστο για μερικές ώρες σ' ένα είδος καταστάσεως του έσωτερικού κόσμου που περιέγραψε ο Μπλέικ και ο Α.Ε. 'Αλλά δεν έγινε αυτό που περίμενα. Περίμενα να δώ με κλειστά τα μάτια, όράματα από γεωμετρικές διαφόρων χρωμάτων, κινούμενες αρχιτεκτονικές μυθικές ωράιες και πλούσιες σε πολύτιμους λίθους, τοπία με ήρωικές μορφές, συμβολικά δράματα να τρέμουν άστα-μάτητα στο χείλος της ύστατης αποκαλύψεως. 'Αλλά, όπως ήταν φανερό, δεν είχα ύπολογίσει την ιδιοσυγκρασία της διανοητικής μου κατασκευής, τα δεδομένα σύμφωνα με το ταμπεραμέντο μου, την εκπαίδευση (ή δια-παιδαγώγηση) και τις συνήθειές μου.

Είμαι, και όσο θυμάμαι πάντα ήμουν, ένας μάλλον φτωχός όραματιστής. Οί λέξεις, ακόμη και οι πλούσιες λέξεις των ποιητών, σπα-νίως δημιουργούν εικόνες στο μυαλό μου. Κανένα υπναγωγικό δράμα δε συναντώ την ώρα που είμαι έτοιμος ν' αποκοιμηθώ. "Όταν θυμάμαι κάτι, ή μνήμη δε μου το εμφανίζει σαν ένα ζωηρό περιστατικό, ούτε καν σαν άντικείμενο. Με προσπάθεια της θελήσεως μπορώ να δημιουργήσω μιá δχι και πολύ ζωηρή εικόνα για το τι έγινε χθές το απόγευμα, για το πώς ήταν το Λουγκάρνο πριν καταστραφούν οι γέφυρες, για το πώς ήταν ή όδός Μπέϋγουότερ όταν τα λεωφορεία ήταν μικρά και πράσινα και τα έσερναν άλογα με τρία ή τρισήμισι μίλια την ώρα. 'Αλλά τέτοιες εικόνες έχουν πολύ λίγη ουσία και καμιά δικιά τους αυτονομία. 'Αντιπροσωπεύουν αληθινά, αντιληπτά αντικείμενα, στην ίδια σχέση με

τὰ φαντάσματα τοῦ Ὅμηρου ποὺ ἀντιπροσωπεύουν ἀνθρώπους ἀπὸ σάρκα καὶ ὀστέα ποὺ ἦρθαν νὰ τοὺς ἐπισκεφθοῦν στὸν κόσμον τῶν σκιῶν. Μόνο ὅταν ἔχω πυρετὸ οἱ διανοητικὲς αὐτὲς εἰκόνες ἀποκτοῦν μιὰν ἀνεξάρτητη δικιά τους ζωὴ. Σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν μιὰν ἰσχυρὴ ἱκανότητα δραματισμοῦ, ὁ ἐσωτερικὸς μου κόσμος πρέπει νὰ φαίνεται παράξενα θαμπός, περιορισμένος καὶ χωρὶς ἐνδιαφέρον. Αὐτὸς ἦταν ὁ κόσμος μου—φτωχὸς ἀλλὰ δικός μου—ποὺ περίμενα νὰ μεταμορφωθεῖ σὲ κάτι τελείως διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἦταν.

. . . . .

Πῆρα τὸ χάπι μου κατὰ τίς ἑντεκα. Μιάμιση ὥρα ἀργότερα καθόμουν στὸ γραφεῖο μου, κυττάζοντας ἐπίμονα ἓνα μικρὸ γυάλινο βάζο. Μέσα στὸ βάζο ἦταν μόνο τρία λουλούδια—ἓνα μεγάλο ἀνοιχτὸ τριαντάφυλλο *belle of portugal*, ρόζ μ' ἓνα σημεῖο πιδ ζωηρῆς ἀπόχρωσης στὴ βάση κάθε πετάλου· ἓνα μεγάλο κρέμ γαρύφαλο· καὶ στὴν ἄκρῃ τοῦ σπασμένου μίσχου του ἓνας τολμηρὰ ἀνθισμένος κρῖνος. Τυχαῖο καὶ προσωρινό, τὸ μικρὸ μπουκέτο, ἔσπαγε ὅλους τοὺς κανόνες τῶν παραδόσεων τοῦ καλοῦ γούστου. Τὸ πρωί, τὴν ὥρα ποὺ ἔτρωγα, μοῦ εἶχε κάνει ἐντύπωση ἡ ζωερὴ παραφωνία τῶν χρωμάτων του. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶχε σημασία. Τώρα πιά δὲν ἔβλεπα ἓνα ἀσυνήθιστο συνδυασμὸ λουλουδιῶν. Ἐβλεπα πιά ὅτι εἶχε δεῖ ὁ Ἀδάμ τὴν πρώτη μέρα τῆς δημιουργίας του—τὸ θαῦμα τῆς γυνῆς ὑπάρξεως δευτερόλεπτο πρὸς δευτερόλεπτο.

«Συμφωνοῦν;»¹ ρώτησε κάποιος. (Ὅλο αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ πειράματος μαγνητοφωνήθηκε κι' ἔτσι μπόρεσα ἀργότερα πιδ εὐκόλα νὰ βοηθήσω τὴν μνήμη μου γιὰ ὅσα εἰπώθηκαν.)

«Οὐτε συμφωνοῦν, οὔτε δὲ συμφωνοῦν», ἀπάντησα. «Ἀπλῶς εἶναι».

Istigkeit—αὐτὴ δὲν ἦταν ἡ λέξη ποὺ τοῦ ἄρεσε νὰ χρησιμοποιεῖ ὁ Μάϊστερ Ἐκχαρτ; «Εἶναι—οὐνη.» Τὸ ὄν τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας—μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι ὁ Πλάτων φαίνεται νὰ ἔχει κάνει τὸ τεράστιο, τραγελαφικὸ λάθος νὰ ξεχωρήσει τὸ ὄν ἀπὸ τὸ γίγνεσθαι καὶ νὰ τὸ ταυτίσει μὲ τὴ μαθηματικὴ ἀφαίρεση τῆς Ἰδέας. Δὲν μπόρεσε ποτέ, ὁ φουκαρὰς, νὰ δεῖ ἓνα μπουκέτο λουλούδια νὰ λάμπουν μὲ τὸ δικό τους ἐσωτερικὸ φῶς καὶ τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τρέμουν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς σημασίας ποὺ τοὺς εἶχε ἐπιφορτισθεῖ. Δὲν μπόρεσε ποτέ ν' ἀντιληφθεῖ ὅτι αὐτὸ ποὺ τὸ τριαντάφυλλο, ὁ κρῖνος καὶ τὸ γαρύφαλο δηλώνουν μὲ τόση ἔνταση δὲν ἦταν τίποτα περισσότερο καὶ τίποτα λιγώτερο ἀπ' ὅ,τι ἦταν—ἓνα πέρασμα ποὺ ὅμως ἦταν αἰώνια ζωὴ, μιὰ διαρκὴς φθορὰ ποὺ συγχρόνως ἦταν ἀγνὸ ὄν, ἓνα μπουκέτο ἀπὸ ἐλάχιστες, μοναδικὲς λεπτομέρειες μεσ' ἀπὸ τίς ὁποῖες, ἀπὸ ἓνα ἀκατανόμαστο κι ὅμως αὐτονόητο παράδοξο, ἐπρόκειτο νὰ διαφανεῖ ἡ θεϊκὴ πηγὴ τῆς ὑπάρξεως.

¹ Σ.τ.μ. Ἡ ἐρώτηση ἀναφέρεται στὰ χρώματα τῶν λουλουδιῶν.

Συνέχισα νά κυττάζω τὰ λουλούδια καὶ στοὺς ζωντανὸ φῶς τοὺς μοῦ φάνηκε σὰ νὰ ἀνακάλυπτα τὸ ποιοτικὸ ἰσοδύναμο τῆς ἀναπνοῆς—ἀλλὰ μιᾶς ἀναπνοῆς χωρὶς ἐπιστροφή στοὺς σημεῖο ἐκκινήσεως, χωρὶς περιοδικὲς ἀμπώτιδες, παρὰ μόνον μιὰ ἐπαναλαμβανόμενη ροὴ ἀπὸ ὠραιότητα σὲ περισσότερη ὠραιότητα, ἀπὸ βαθειὰ σὲ πάνταν βαθύτερη ἔννοια. Λέξεις ὅπως Χάρη καὶ Μεταμόρφωση ἦρθαν στοὺς μυαλό μου κι' αὐτὸ ἦταν ἕνα ἀνάμεσα σὲ ἄλλα πράγματα ποὺ ἀντιπροσώπευαν. Τὰ μάτια μου ταξίδεψαν ἀπ' τὸ τριαντάφυλλο στοὺς γαρόφαλο κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ φερωτὴ φωτιά, στὶς ἀπαλὲς δίπλες ἀπὸ αἰσθησιακὸ ἀμέθυστο, ποὺ ἦταν ὁ κρίνος. Τὸ Μακαριστικὸ "Ὁραμα, Sat Chit Ananda, "Ὀν—'Ενημερότης—Μακαριότης—κατάλαβα γιὰ πρώτη φορά, ὅχι στοὺς λεκτικὸς ἐπίπεδο, ὅχι ἀπὸ ἀτελεῖς ὑπαινιγμοὺς ἢ ἀπὸ ἀπόσταση, ἀλλὰ μὲ ἀκρίβεια καὶ τελειότητα, σὲ τί ἀναφέρονται αὐτὲς οἱ θαυμαστὲς συλλαβές. Καὶ τότε θυμήθηκα μιὰ παράγραφο ποὺ εἶχα διαβάσει σ' ἕνα ἀπὸ τὰ δοκίμια τοῦ Σουζούκι. «Τί εἶναι τὸ Σῶμα—Ντάρμα τοῦ Βούδα;» (Τὸ Σῶμα—Ντάρμα τοῦ Βούδα εἶναι ἕνας ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ πεῖ κανεὶς Πνεῦμα, «Τετοιοσύνη», τὸ Κενό, τὸ Θεϊκὸ Κεφάλι). Ἡ ἐρώτηση τίθεται σ' ἕνα μοναστήρι Ζέν ἀπὸ ἕνα σοβαρὸ ἀρχάριο σὲ κατάσταση ἀμυχανίας. Καὶ μὲ τὴν ἀπροφάσιστη ἀσχετότητα ἑνὸς ἀπ' τοὺς ἀδελφοὺς Μάρξ, ὁ Δάσκαλος ἀπαντᾷ, «ὁ φράχτης στοὺς βάθος ἑνὸς κήπου». «Καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀντιλαμβάνεται αὐτὴ τὴν ἀλήθεια», ρωτᾷ πάλι μὲ ἀμφιβολία ὁ ἀρχάριος, «αὐτός, ἂν μπορῶ νὰ ρωτήσω, τί εἶναι;» Ὁ Γκρουῦτσο τὸν χτυπάει ἐλαφρὰ στὸν ὦμο μὲ τὸ ραβδί του καὶ ἀπαντᾷ, «ἕνα χρυσόμαλλο λιοντάρη».

(συνεχίζεται)

Μετάφραση ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΥ

ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΗΝΙΠΕΡ ΣΟΛΟΜΩΝ ΕΤΕΚΤΗΝΑΤΟ

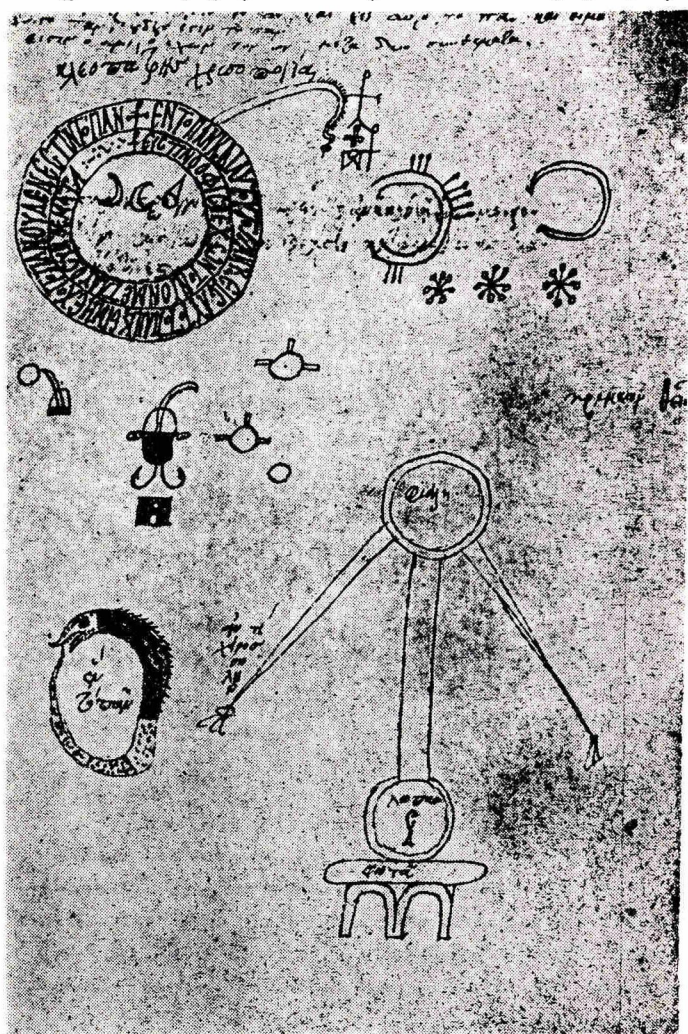
Ἐξ τινὰ λαβύρινθον ἀκούεις, ξένε
 ἦνπερ Σολομὼν ἐκ νοδὸς ἐκτυπώσας
 λίθους ἐτεκτόνησε τορνοσυνθέτους
 τούτου θέσιν σχῆμα τε καὶ ποικιλίαν
 γραμμῆς ἀμυδρῶς εἰκονίζων πρὸς λόγον
 ὁρῶν τὸ λοιπὸν τὰς ἐξελίξεις μυρίας
 ἔσωθεν ἔξω, σφαιρικοὺς ἀναδρόμους
 ἐκεῖθεν ἔνθεν κυκλικῶς ἐστραμμένους
 τὸν τοῦ θείου μάνθανε κυκλικὸν δρόμον
 ὄλισθεν ἐμφαίνοντα τῶν συντριμμάτων
 ἐκ τῶν κυκλικῶν σφαιρικῶν κυλισμάτων
 ἐλίσσεται καὶ ἰσχνὸς συνθέτοις στροφαῖς
 ὥσπερ πονηρὸς ταῖς ἔλξεισι δράττων
 ἔρπων παρέρπων ἐμφανῶν κεκρυμμένως
 ἔχων δὲ λοξήν καὶ δυσέκβατον θύραν
 ὅσον τρέχεις ἔξωθεν καὶ δραμεῖν θέλων
 τοσοῦτον αὐτὸς ταῖς ἀγχιστρόφοις πλάναις
 ἔνδον συνάγει πρὸς βάθος τῆς ἐξόδου
 ταῖς ἐκδρομαῖς θέλγων σε ταῖς καθ' ἡμέραν
 παίζων γελῶν σε ταῖς στροφαῖς τῆς ἐλπίδος
 δίκην ὀνείρου ταῖς κεναῖς θεωρίαις
 ἕως χρόνος ρεύσειη ὁ σκηνεργάτης
 καὶ θάνατος δέξαιτο φεῦ σκοτεργάτης
 μηδὲν διδοῦς πρᾶσσειν σε τῶν τῆς ἐξόδου.

Ὁ Λαβύρινθος ποὺ ἔχτισε ὁ Σολομώντας

Θᾶχαις ἀκούσει, ξένε, γιὰ ἕναν λαβύρινθο ποὺ ὁ Σολομώντας μὲ τὸ
 νοῦ του πρῶτα τὸν στοχάστηκε κι' ὕστερα μὲ λιθάκια λαξεμένα τονὲ

στέριωσε ένα γύρω—και τὰ κατὰτόπια και τὸ σχῆμα και τὶς λεπτὲς
περίπλοκες γραμμὲς τὶς εἰκόνισε μ' ἀκρίβεια— και βλέποντας ἐσὺ
λοιπὸν τὰ χίλια του γυρίσματα στὰ μέσα και στὰ ἔξω, τὶς σφαιρικὲς

ἐπιστροφὲς δῶθε και κείθε πὺν ξαναρχίζουν πάλι, μάθε τῆς ζωῆς τὸ
πέρασμα πὺν εἶναι κύκλος και γυρνάει στὰ ἴδια μὲ τὶς ὀλισθηρὲς γω-
γιᾶς τῶν δρόμων πὺν γυρίζουν στὸν ἑαυτὸ τους και μὲ τοὺς ἐλιγμοὺς

τοὺς στρογγυλοὺς καὶ καμπυλωτοὺς, μὲ λεπτὲς περίπλοκες στροφές
σὰν φίδι· πονηρὸ πὺν ἀνακνυκλώνεται γλυστράει καὶ σέρονται ἄλλοιτες
φανερὰ κι' ἄλλοιτες κρυμμένο κι' εἶνε ἡ πόρτα τοῦ λοξῇ κι' ἀνεύρεται—
ὅσο πασκίζεις καὶ θέλεις νὰ μπεῖς ἀπόξω μὲ ὄρμη, τόσο ἐκεῖνο μὲ
τὰ διπλόστροφα γυροίσματα τοῦ σέ ὁδηγáει σιὰ ἔγκατα, σὲ φέρνει πρὸς
τὴν ἔξοδό του καὶ σὲ πλανεύει καθημερινὰ μὲ ἀναζητήσεις, σὲ περι-
παίζει καὶ σὲ κοροϊδεύει μὲ μίαν ἐλπίδα πὺν ξανάρχεται ὅπως μέσα
σιὰ ὄνειρα καὶ μέσα σι' ἄδεια ὁράματα, ἴσαμε νὰ περάσει ὁ καιρὸς
πὺν γεννάει τὰ ὁρατὰ καὶ νὰ σὲ πάρει ἀλοῖμονο ὁ θάνατος πὺν φέρνει
τὸ σκοτάδι χωρὶς νὰ σὲ ἀφήσει νὰ φτάσεις σιὸ σκοπὸ σου καὶ νὰ
βρεῖς τὴν ἔξοδο.

* Ἀπελθε πρὸς τὰ ρεύματα τοῦ Νεῖλου καὶ εὐρήσεις ἐνταῦθα
λίθον ἔχοντα πνεῦμα. Τοῦτον λαβὼν διχοτόμησον καὶ βαλλῶν
τὴν χεῖρα σου εἰς τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, ἐξάγαγε τὴν καρδίαν αὐτοῦ
ἢ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐστίν.

Πήγαινε κοντὰ σις ὄχτες τοῦ Νεῖλου καὶ κεῖ θὰ βρεῖς μιὰ
πέτρα πὺν ἔχει πνεῦμα. Πάρτηνε καὶ κόψε τὴν σιὰ δυὸ κι' ἀφοῦ βά-
λεις τὸ χεῖμά της, βγάλε τὴν καρδιά της γιατί ἡ ψυχὴ της βροῖσκε-
ται μεσ' τὴν καρδιά της.

* Ἐκ δὲ τοῦ δώματος ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ οἴκου ἐφ' ἴσα τὰ μέρη,
πανταχόθεν λίμναι καὶ κῆποι παρκαίεσθωσαν ἵνα μὴ ὁ ζέφυρος
πνέων καὶ κόνιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπισύρεται κατὰ τῆς θυεῖας.
Ἰδοὺ τὸν τόπον τῆς τελειώσεως εἶπεν μυστικῶς. Καὶ αὐτοὶ ὡς
συνετοὶ κρίνατε τὸ μέσον τοῦ δώματος, καὶ τὸ «λίμναι καὶ
κῆποι» τί ἐστίν.

Κι' ἀπὸ τὸ μέγαρο ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ σπιτιοῦ, σὲ ἴση ἀπόσταση ἀπ'
ὅλες τὶς μεριὲς εἶναι λίμνες καὶ κῆποι γειτονικοὶ γιὰ νὰ μὴ φέ-
ρνε ὁ ζέφυρος πού θὰ φουήξει, σκόνη ἀπὸ τὰ γύρω μεσ' τὸ γονδὶ.
Καὶ νὰ ὁ τόπος τῆς ὁλοκλήρωσης, εἶπε μὲ τρόπο ἀλληγορικόν. Καὶ
ἐσεῖς οἱ φρόνιμοι ἄς στοχαστεῖτε τί εἶνε τὸ κέντρο τοῦ μεγάρου καὶ
τὸ «λίμνες καὶ κῆποι» τί παριστάνει.

Μετάφραση NANOY ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ

"Ενας Βασιλιᾶς

‘Ο Βασιλιᾶς ἦταν πολὺ νέος. Φοροῦσε μιὰ κορῶνα ἀπὸ πάγο χρώμα πράσινο Veronese. Ζοῦσε στὸ βῆθος μιᾶς λίμνης τοῦ Βορρᾶ. Ἡ λίμνη αὐτὴ εἶναι χειμῶνα-καλοκαίρι σκεπασμένη ἀπὸ πάγους ἔτσι πού κανεὶς δὲν ἔχει βρέξει ποτὲ τὰ δάχτυλά του στὸ νερὸ τῆς.

‘Ο Βασιλιᾶς εἶχε πολλοὺς αὐλικούς ἕνα παλάτι ἀπὸ σφιχτοπλεγμένες ἀγριο-μέντες κι’ ἔχαν ἀγαπημένο φίλο.

Ἦ-ταν ἀχώριστοι.

Εἶχαν τὰ μαλλιά τὸ ἴδιο ξανθὰ, τὰ μάτια τους ἀλλάζαν τὰ ἴδια χρώματα, εἶχαν τὰ ἴδια σωθικά ἀπὸ γαλάζια ὀργκαντίν.

Τὰ πρῶτὰ ἔβγαιναν στὸ παράθυρο καὶ ὁ λαὸς ἐπευφημοῦσε μὲ παράφορες κρυγές, ξεχώριζαν τὸ βασιλιᾶ ἀπὸ τὴν διάφανη πράσινη κορῶνα του. Τὰ βράδνα κολιμποῦσαν μαζί παίζοντας γυάλινα χρωματιστὰ μουσικὰ ὄργανα.

Παρακολουθοῦσαν τίς τελετὰς καὶ τίς θανατικὰς καταδίκας ἀπὸ τὸ στολισμένο βασιλικὸ θεωρεῖο πιασμένοι χέρι-χέρι.

‘Ο βασιλιᾶς λάτρευε τὸ φίλο του. “Ἐνα πρῶτὸ πού εἶχαν βγῆ μαζί στὸ παράθυρο, ὁ βασιλιᾶς χαιρετῶντας ἔσκυβε πολὺ, ἡ πράσινη κορῶνα ἔπεσε ἀπ’ τὸ κεφάλι του.

‘Ο λαὸς δὲν ξεχώριζε πιά τὸ βασιλιᾶ ἀπὸ τὸν εὐνοοῦμενο. Οὕτε ὁ ἴδιος ξεχώριζε πιά τὸν ἐκπότη του.

Ἔνοιωθε ρευστὸς καὶ μαλακός. Στὸ παράθυρο ἔλαμπαν δυὸ πρόσωπα μὲ τὴν ἴδια κρυστάλλινη ἁμωμιά.

Τὸ πλῆθος χειροκροτοῦσε πότε τὸ ἓνα πότε τὸ ἄλλο παραχαλισμένο.

‘Ο Βασιλιᾶς ἔνοιωσε τώρα καθαρά ὅτι δὲν εἶχε πιά δικό του πρόσωπο.

Μιὰ κάθετη φλέβα στὸ μέτωπό του, ἄρχισε νὰ τρέμει ἐπικίνδυνα· μιὰ ὀργή καψτὴ, μεταλλικὴ, πλημμύρισε τὰ δροσερὰ σπλάχνα του· ἄπλωσε τὰ χέρια του στὸ λαϊκὸ τοῦ φίλου· ἔσφιξε . . . . .
τοῦ ἔκανε μιὰ μεγάλῃ-πρεπὴ κηδεία.

‘Ο ἴδιος ἀκολούθησε τὸ φέρετρο παίζοντας ἓνα λυπητερὸ σκοπὸ στὸ χρωματιστὸ γυάλινο μουσικὸ ὄργανο.

Τὸ ἀπὸγεματὸ κάλεσε τοὺς αὐλικούς του.

“Ἐνας, ἓνας πλησίαζαν τὸ θρόνο μὲ μιὰ βαθεῖα ὑπόκλιση. ‘Ο βασιλιᾶς εἶχε μπροστά του σ’ ἓνα μακρόστενο δίσκο, μιὰ σειρὰ ἀστραφτερά στυλέτα.

Μεθοδικά, μὲ προσοχὴ κάρφωσε ἓνα-ἓνα στυλέτο στὶς σκυφτὰς ράχες τῶν αὐλικῶν, πού ἔπεφταν σπαράζοντας.

“Ὅταν τελείωσε, ἀναστένανε.

Κι' ὁ βασιλιᾶς δὲν ξαναπῆρε ἄλλους αὐλικούς, κι' ἔκλεισε τὸ παράθυρό του.

Τὸ κεφάλι

Εἶναι μιὰ πλατεῖα σὲ μιὰ μικροαστική γειτονιά, μιὰ μικρὴ ἀπρόσωπη πλατεῖα σὲ σχῆμα παραλληλόγραμμο.

Δύο, τρία σκονισμένα δέντρα (ἴσως πιπεριές), ἓνα κακοφτιαγμένο ἄγαλμα κάποιου ἀγνώστου, τριγυρισμένο ἀπὸ κίτρινα λουλούδια.

Μερικοὶ πάγκοι. Στὸν ἓνα δυὸ παιδιὰ παίζουν ἥσυχα ἓνα παιγνίδι μὲ σπάγγους, μιὰ χοντρή παραμμένα κρατᾷ ἓνα μωρό, τοῦ μιλᾷ χαμηλόφωνα. Ἀπέναντι κάθετα μιὰ μαυροφορεμένη γυναῖκα μ' ἓνα πλεκτό· ἂν καὶ τὸ ἀπόγευμα εἶναι χειμωνιάτικο φέγγει ἄκόμα. Κάθονται σ' ἓνα πάγκο μὲ τὰ χέρια κολλητὰ στὰ πλευρά μου. Εἶμαι δεμένη ἀπ' τοὺς ἀγκῶνες στὴ ράχη τοῦ πάγκου. Τὸ γεγονὸς δὲν μὲ παραξενεύει διόλου. Εἶμαι ἥσυχη καὶ ἔχω μιὰν ἐλαφριά ὑπνηλία. Εἶμαι εὐχαριστημένη πού τὰ παιδιὰ δὲν κάνουν θόρυβο. Τόσο πού τοὺς ρίχνω ἀφηρημένες ματιές μὲ κάποια εὐγνωμοσύνη. Τὰ ξεβαμμένα χρώματα τοῦ περιβάλλοντος μέσα στὸ λιγοστὸ χειμωνιάτικο φῶς μου ξεκουράζουν τὰ μάτια. "Ἐνα ζεῦγος ἡλικιωμένων περπατᾷ ἀργὰ γύρω-γύρω ἀπ' τ' ἄγαλμα. Εἶναι πιασμένοι ἀπ' τὸ χέρι ὅπως τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου. Ὁ δρόμος μπροστὰ ἀπ' τὴν πλατεῖα εἶναι γεμάτος κόσμο, θὰ πρέπει νὰ σχολοῦν ἀπὸ τίς δουλειές τους αὐτὴ τὴν ὥρα. Κλείνω τὰ μάτια. Κοντεύω ν' ἀποκοιμηθῶ ἀλλὰ ἓνα σούρσιμο ποδιῶν καὶ κάτι σὰν ψιθύρισμα μου τὰ ξανανοίγει. Ἡ πλατεῖα ἔχει τώρα τὴν ὅψη συγκεντρώσεως. "Ἐνα πλῆθος, ὅλα τὰ ἀναστήματα ὅλες οἱ ἡλικίες στέκεται σὰ νὰ περιμένει κάτι. Τοὺς κυτῶ λίγο ἐκπληκτῇ, ἀπορῶ πὼς χῶρεσαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ, αὐτοὶ μὲ κυττοῦν μὲ μεγάλη ἄνεση. Τώρα ἔχουν σηκωθεῖ καὶ τὰ παιδιὰ μὲ τὴν παραμμένα καὶ ἡ μαυροφορεμένη γυναῖκα. Εἶμαι φανερὰ τὸ ἀντικείμενο τῆς προσοχῆς τους.

Ὁ συνωστισμὸς εἶναι τόσος, πού μερικοὶ πού στέκουν ὀρθοὶ μπροστὰ μου σχεδὸν μ' ἀγγίζουν. Ἀρχίζω νὰ δυσανασχετῶ μ' ἐνοχλοῦν αὐτὰ τὰ ξένα πόδια πού ἀγγίζουν τὰ γόνατά μου. Κλωτσᾶμι μιὰ δυὸ φορὲς στὴν τύχη μὲ δύναμη· ὀπισθοχωροῦν, χωρὶς κανένα δεῖγμα πόνου ἢ θυμοῦ καὶ σὲ μιὰ στιγμή ξαναπαίρνουν τίς θέσεις τους.

Τὸ μέτωπό μου ἰδρώνει.

Δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω αὐτὴ τὴν ἐπαφή. Ξαφνικὰ γίνεται μιὰ ἀναταραχὴ· μερικά κεφάλια γυρίζουν πίσω. Κάποιος προσπαθεῖ ν' ἀνοίξει δρόμο.

"Ἐνα μικρὸ κορίτσι κατὰξανθο, κρατῶντας ἓνα κόκκινο μπαλόνι προβάλλει σπρώχνοντας μὲ τοὺς ἀγκῶνες.

Τὸ δέρμα του εἶναι καθαρὸ καὶ τὸ ἄσπρο φουστάνι του κτυπᾷ στὸ μάτι ἀνάμεσα στὰ τριμμένα καὶ ἀμφιβόλου καθαριότητος ρούχα τῶν ἄλλων. Μὲ δείχνει μὲ τὸ δάχτυλο χαμογελώντας στοὺς πλαϊνούς της πού παραμερίζουν ἀμέσως, ἀνεβαίνει ὀρθία στὸν πάγκο μου καὶ ἀγνοώντας με, κουνᾷ τὰ χέρια ἀνεμίζοντας τὸ κόκκινο μπαλόνι της.

Κυττάζω πρὸς τὸ μέρος πού γνέφει. "Ἐνας ἄνθρωπος κάθετα σκυμμένος στὸ σκαλοπατάκι κάτω ἀπ' τ' ἄγαλμα.

Ήταν ἐκεῖ ἀπ' τὴν ἀρχή, πῶς δὲν τὸν εἶχα προσέξει·

Σηκώνεται μὲ μιὰ κίνηση κούρασης καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ μέρος μου. Τὸ πρόσωπό του εἶναι σκαμμένο μὲ χρῶμα σταχτί. Βαστᾷ ἓνα καλάθι.

Στέκεται μπροστά μου καὶ σκύβοντας βγάζει ἀπ' τὸ καλάθι του ἓνα μαχαίρι καὶ τὸ ἀκουμπᾷ στὸ λαιμό μου μὲ τὸ πλάϊ. "Ὅλοι σωμαίνουιν κυττώντας.

Δὲν αἰσθάνομαι φόβο. Περιμένω μὲ περιέργεια καὶ δυσπιστία.

Τὸ κορίτσι ρίχνει πίσω τὸ κεφάλι καὶ γελᾷ προκλητικὰ μ' ἓνα τρόπο ψεύτικο· τὰ ξανθὰ μαλλιά της τῆς πέφτουν στὰ μάτια. Χτυπᾷ τὰ χέρια χαρούμενα. Προφταίνω νὰ δῶ τὸ κόκκινο μπαλόνι της ποὺ τοῦ ἄφησε τὸ σπάγγο καὶ ἀνεβαίνει.

Εἶναι λοιπὸν ἓνα μπαλόνι μὲ γκάζι.

Ὁ ἥχος ἦταν ἀνώδυνος.

(ὁ ἥχος ἐνὸς ψαλλιδιοῦ ποὺ κόβει κρέπ μεταξωτό).

Ἐπίσης τὸ κεφάλι χωρίσε εὐκολα ἀπὸ τὸ σῶμα ὅπως μιὰ φέτα ἀπὸ ἓνα πεπόνι.

Θὰ τὸ τοποθέτησαν ἀσφαλῶς στὸ καλάθι. Δὲν ξέρω ποιά στιγμή ἀκριβῶς ἄρχισε ἐκεῖνο τὸ δυνατὸ δαιμονισμένο γέλιο. Ήταν διαπεραστικὸ καὶ ὑπερβολικὰ δυσάρεστο,

Τὸ κοιμένο κεφάλι μου γελᾷ, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ ὡς τ' αὐτιά, ὅλο τὸ πρόσωπο εἶναι μιὰ σύσπαση.

Παρ' ὅλο τὸ αἷμα ποὺ τρέχει τὸ χρῶμα του εἶναι ζωντανὸ καὶ φρέσκο.

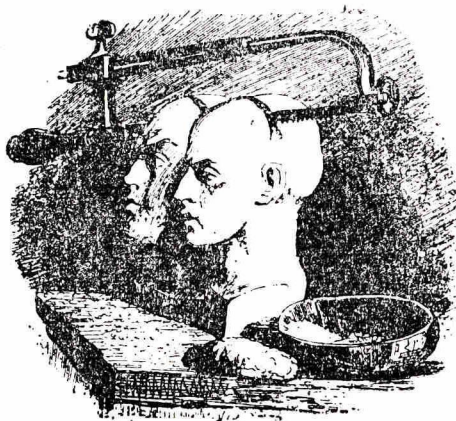
Τὸ πλῆθος ἀνατριχιάζει· ἀπομακρύνεται μὲ σταθερὸ βῆμα.

Δὲν τολμοῦν νὰ τρέξουν.

Ἡ πλατεῖα ἀδειάζει,

τὸ φῶς ἔπεσε πιά,

τὸ κεφάλι γελᾷ ἀκόμα.

« ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΛΑΝΤΟΡΟΡ »

ΤΡΑΓΟΥΔΙ II

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Ἦφαχνα μιὰ ψυχὴ πὸν νὰ μοῦ μοιάζει καὶ δὲν μποροῦσα νὰ τῇ βοῶ. Ἦφαχνα ὅλες τὶς ἀπόκορφες γωνιὲς τῆς γῆς· ἡ ἐπιμονή μου δὲν ἔφευγε κανένα ἀποτελέσμα. Παρ' ὅλ' αὐτὰ δὲν μποροῦσα νὰ μείνω μόνος. Χρειαζόταν κάποιος πὸν νὰ συμφωνοῦσε μὲ τὸ χαρακτηριστῆρα μου· χρειαζόταν κάποιος πὸν νᾶχε τὶς ἴδιες ἰδέες μὲ μένα.

Ἦταν πρῶτ' ὁ ἥλιος σηκώθηκε στὸν ὁρίζοντα σὲ ὅλην του τὴ λαμπρότητα καὶ νὰ πὸν προστὰ στὰ μάτια μου σηκώνεται ἓνας νέος πὸν στὴν παρουσία του θὰ φύτρωναν λουλούδια. Μὲ πλησίασε καί, ἀπλώνοντας τὸ χέρι του : « Ἦρθα σὲ σένα, ἐσένα πὸν μὲ ψάχνεις. Ἄς ἐδλογίσουμε αὐτὴ τὴν εὐτυχισμένη μέρα. ». Ἀλλὰ ἐγώ : « Φύγε· δὲ σὲ κάλεσα· δὲν ἔχω ἀνάγκη τῇ φιλίας σου... ».

Ἦταν δειλινὸ· ἡ νύχτα ἄρχιζε ν' ἀπλώνει τὴ σκοτεινιά τοῦ πέπλου της πάνω στὴ φύση. Μιὰ ὥραϊα γυναῖκα, πὸν μόλις μποροῦσα νὰ διακοίνω, ἄπλωνε κι αὐτὴ ἐπάνω μου μιὰ μαγικὴ ἐπιρροή καὶ μὲ κυττοῦσε μὲ συγκίνηση· ὅμως δὲν ἀποφάσιζε νὰ μοῦ μιλήσει. Εἶπα : « Πλησίασε, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ δῶ καθαρὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου σου· γιὰτὶ τὸ φῶς τῶν ἀστεριῶν δὲν εἶναι ἄρκετὰ δυνατὸ γιὰ νὰ τὰ φωτίζει σ' αὐτὴ τὴν ἀπόσταση ». Τότε, μ' ἓνα βάδισμα μετριοφροσύνης καὶ μὲ χαμηλωμένα μάτια, πάτησε ἀπαλὰ τὸ χορτάρι κι ἤρθε κοντὰ μου. Μόλις τὴν εἶδα : « Βλέπω ὅτι ἡ καλωσύνη κι ἡ δικαιοσύνη κυριάρχησαν στὴν καρδιά σου· δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε μαζί. Πρὸς τὸ παρὸν θανμάξεις τὴν ὁμορφιά μου πὸν ἔχει ἀναστατώσει περισσότερες ἀπὸ μιὰ· ἀλλὰ, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ μετάνιωνες πὸν μοῦ εἶχες ἀφιερῶσει τὴν ἀγάπη σου. Δὲν ξέρεις τὴν ψυχὴ μου. Ὅχι πὼς θὰ σοῦ ἤμουνα ποτὲ ἀπιστος : αὐτὴ πὸν μοῦ δίνεται μὲ τόση αὐταπάδηση κι ἐμπιστοσύνη, μὲ τόση ἐμπιστοσύνη κι αὐταπάδηση τῆς δίνουμι κι ἐγώ· ἀλλὰ βᾶλ' το καλὰ μέσ' τὸ μυαλό σου γιὰ νὰ μὴν τὸ ξεχάσεις ποτέ : οἱ λῆκοι καὶ τὰ πρόβατα δὲν κυττιοῦνται μὲ καλωσύνη ».

Τί μοῦ χρειαζόταν λοιπὸν ἐμένα, πὸν ἔδιωχνα μακριὰ μὲ τόση

ἀποστροφῇ ὅ,τι ὠραιότερο ὑπῆρχε στὴν ἀνθρωπότητα! αὐτὸ ποὺ μοῦ
χρειαζόταν δὲ θὰ μπορούσα νὰ τὸ πῶ. Δὲν εἶχα ἀκόμη συνηθίσει νὰ
ἀντιλαμβάνομαι ἀκριβῶς τὰ φαινόμενα τοῦ πνεύματός μου μὲ τὰ μέ-
σα καὶ τὶς μεθόδους ποὺ συνιστᾷ ἡ φιλοσοφία. Κάθισα σ' ἕνα βράχο
κοντὰ στὴ θάλασσα. Ἐνα καράβι εἶχε σηκώσει ὅλα τὰ πανιά του γιὰ
ν' ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' τὴν παραλία· μιὰ κουκίδα ποὺ μόλις διακρινόταν,
φάνηκε στὸν ὁρίζοντα καὶ ὅλο πλησίαζε, σπρωγμένη ἀπ' τὸν ἄνεμο,
παίονοντας μέγεθος μὲ ταχύτητα. Ἡ θύελλα σὲ λίγο θ' ἄρχιζε τὴν
ἐπίθεσή της καὶ ὁ οὐρανὸς σκοτείνιαζε κιόλας, παίονοντας ἕνα μαῦρο
χρῶμα, σχεδὸν τόσο ἀπαίσιον ὅσο καὶ ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πλε-
ούμενο, ποὺ ἦταν ἕνα μεγάλο πολεμικὸ καράβι, εἶχε ρίξει ὅλες του τὶς
ἄγκυρες γιὰ ν' ἀποφύγει τὴ σύγκρουση μὲ τὰ βράχια τῆς ἀκτῆς. Ὁ
ἄνεμος σφύριζε μὲ λύσσα ἀπὸ τὰ τέσσερα κύρια σημεία καὶ ξέσκιζε
τὰ πανιά. Οἱ κεραινοὶ σκάζανε ἀνάμεσα στὶς ἀστραπὲς μὰ δὲν μπορούσαν
νὰ σκεπάσουν τοὺς θοῖρους ποὺ ἀκούγονταν ἀπάνω στὸ ἀθιμέλιωτο
χτίσμα, κινούμενο φέρετρο. Τὸ σκαμπανέβασμα τοῦ καραβιοῦ ἀπ' τοὺς
ὕδατινους ὄγκους, δὲν εἶχε μπορέσει νὰ σπάσει τὶς ἀλυσίδες ποὺ κρα-
τοῦσαν τὶς ἄγκυρες· ἀλλὰ τὰ χτυπήματά τους εἶχαν ἀνοίξει ἕνα χάσμα
στὰ πλευρὰ τοῦ καραβιοῦ. Κακὸ μεγάλο· οἱ ἀντλίες δὲν ἄρκοῦν γιὰ
ν' ἀδειάσουν τὶς ποσότητες τῆς θάλασσας ποὺ χτυπάει καὶ γεμίζει
μὲ μανία, ἀφρίζοντας, τ' ἀμπάρια καὶ τὴ γέφυρα. Ἀπελπισμένοι, πυρο-
βολοῦν τρεῖς φορὲς μὲ τὸ κανόνι τοῦ συναγερομοῦ· ἀλλὰ βυθίζεται ἀργά...
μὲ μεγαλοπρέπεια. Οἱ ἀντλίες δούλευαν ὅλη τὴν ἡμέρα. Μάταιες προ-
σπάθειες. Ἡ νύχτα ἔφτασε, πηχτή, ἀδυσώπητη, γιὰ νὰ δώσει τὸν κο-
λοφῶνα στὸ θαυμάσιον αὐτὸ θέαμα. Σκέφτονται πὼς μέσα στὸ νερό,
δὲ θὰ μπορούν πιά ν' ἀνασάνουν· κι' αὐτὸ γιὰτὶ ὅσο κι' ἂν προσπαθοῦν
νὰ γυρίσουν στοὺς αἰῶνες μὲ τὴ μνήμη τους δὲ θυμοῦνται κανένα ψάρι
γιὰ πρόγονο· ἀλλὰ παλεύουν νὰ κρατήσουν τὴν ἀνάσα τους ὅσο περισσό-
τερο μπορούν, γιὰ νὰ παρατείνουν τὴ ζωὴ τους κατὰ δύο ἢ τρία δευτε-
ρόλεπτα· εἶναι ἡ ἐκδικητικὴ εἰρωνία ποὺ θέλουν νὰ δείξουν στὸ θάνατο.

Τὸ καράβι, ἀπελπισμένο, πυροβολεῖ μὲ τὸ κανόνι τοῦ συναγερομοῦ·
ἀλλὰ βυθίζεται ἀργά... μὲ μεγαλοπρέπεια. Δὲν ξέρει ὅτι ὅταν τὸ σκάφος
βυθίζεται δημιουργεῖ μιὰ δίνη. Μιὰ δύναμη, ἀντίθετη ἀπὸ τὴν καται-
γίδα ποὺ καταστρέφει πάνω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια, παρασέρονει τὰ πάντα
στὴν ἄβυσσον. Ἔτσι, παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες νὰ κρατηθεῖ ψύχραιμος,
αὐτὸς ποὺ μέλλει νὰ πνιγεῖ, μετὰ ἀπὸ νεώτερη σκέψη, θὰ πρέπει νὰ
αἰσθάνεται εὐτυχής, ἂν παρατείνει τὴ ζωὴ του μέσα στὶς δίνες τῆς ἀβύσσου
ὥς τὴ μισὴ μιᾶς κανονικῆς ἀνάσας, ἂν θέλουμε νὰ ὑπολογίσουμε σωστά.
Θὰ τοῦ σταθεῖ λοιπὸν ἀδύνατον ν' ἀντιμετωπίσει μ' ἐπιτυχία τὸ θάνατο,
τὴν ἐπέρτατη ἐσχάτη του.

Τὸ καράβι ἀπελπισμένο πυροβολεῖ μὲ τὸ κανόνι τοῦ συναγερομοῦ·
ἀλλὰ βυθίζεται ἀργά... μὲ μεγαλοπρέπεια. Λάθος. Δὲν πυροβολεῖ πιά,
δὲ βυθίζεται πιά. Καταβαρῶθηκε τελείως.

ὦ οὐρανοί ! πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ ζεῖ ἀφοῦ δοκιμάσει τόσες
 ἡδονές ! Μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ εἶμαι μάγιστρος τῆς ἐπιθανάτιας
 ἀγωνίας πολλῶν ὁμοίων μου. Δευτερόλεπτο μὲ δευτερόλεπτο παρακο-
 λούθησα τὶς φάσεις τῆς ἀγωνίας τους. Πότε τὸ μοναχρητὸ κάποιας
 γοῆς ποὺ εἶχε τρολλαθεῖ ἀπὸ φόβο ἐρχότανε σὲ πρῶτο ἀκουσμα. Πότε
 τὸ κλάμμα ἐνὸς βυζαντιοῦ ἐμπόδιζε στὸ ἀκουσμα τῶν διαταγῶν
 γιὰ τὶς μαρτυρίες. Τὸ καρὰβι ἦταν πολὺ μακρὸν γιὰ ν' ἀντιληφθεῖ
 τὶς κραυγές ποὺ μοῦφερον ἡ καταγίδα· ἀλλὰ τοὺς πλησίαζα μὲ τὴ
 θέληση καὶ ἡ ὀπτικὴ πλάνη ὀλοκληρωνόταν. Κάθε τέταρτο τῆς ὥρας
 ὅταν ἓνα χτύπημα τοῦ ἀνέμου, δυνατότερο ἀπὸ τ' ἄλλα, κόνοντας τὸν
 τόνο του πρὸ πένθιμο μέσα ἀπ' τὶς φωνές τῶν τρομοκρατημένων θα-
 λασσοπόρων, ἐξάρθρωνε τὸ πλοῖο μέσα σ' ἓνα τριξίμο, ἀπ' τὴ μιὰ ἄκρη
 στὴν ἄλλη καὶ τότε αὐξάνονταν οἱ θρῆνοι αὐτῶν ποὺ ἔμελλε νὰ προσ-
 φεροῦν σὰν ὀλοκαύτωμα στὸ θάνατο, βύθιζα στὸ μάγουλό μου τὴν ἄκρη
 ἐνὸς μυτεροῦ σίδερου καὶ μυστικὰ σκεπτόμουν : « Ὑποφέρουν περισσό-
 τερο ! » Ἔτσι, εἶχα τουλάχιστο ἓνα ὄριο συγκρίσεως. Ἀπὸ τὴν ἀκτὴ
 τοὺς ἀποστρεφόμεν, ἐκτοξεύοντάς τους κατάρες καὶ ἀπειλές. Μοῦ φαι-
 νόταν σὰ νὰ μὲ ἀκούγαν ! Μοῦ φαινόταν πὼς τὸ μῖσος καὶ τὰ λόγια μου,
 διασχίζοντας τὴν ἀπόσταση, ἐκμηδενίζαν τοὺς φυσικοὺς νόμους τοῦ
 ἥχου καὶ ἔφταναν καθαρὰ στ' αὐτιά τους, κοντὰ ἀπὸ τὰ μοναχρητὰ
 τοῦ ἀγαναχτισμένου ὠκεανοῦ. Μοῦ φαινόταν ὅτι μὲ σκεπτόντουσαν κι
 ὅτι ξεροῦσαν τὴν ἐκδίκησίν τους μὲ ἀνίσχυρη λύσσα ! Πότε-πότε, γύ-
 ριζα τὰ μάτια μου στὶς κοιμισμένες πολυτεῖες τῆς στερεῆς καὶ βλέ-
 ποντας πὼς κανένας δὲν ὑποψιαζόταν ὅτι ἓνα καρὰβι βυθίζεται σὲ μικρὴ
 ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἀκτὴ, μ' ἓνα στέμμα ἀπὸ ὄρνια γύρω του καὶ μ' ἓνα
 βάθος ἀπὸ θαλασσινοὺς γίγαντες μὲ τὴν κοιλιὰ ἄδεια, ξανάπαινα
 κουράγιο καὶ ἡ ἐλπίδα ξαναρχόταν : ἤμουνα λοιπὸν σίγουρος γιὰ τὸ
 χαμό τους ! Δὲν μπορούσαν νὰ ξεφύγουν ! Γιὰ κάθε προφύλαξη εἶχα
 μαζὶ τὸ δίκροτο ντουφέκι μου, ἔτσι ὥστε, ἂν κανένας ναυαγὸς ἐπιχει-
 ροῦσε νὰ φτάσει στὰ βράχια κολυμπώντας γιὰ ν' ἀποφύγει τὸ θάνατο,
 μιὰ σφαῖρα στὸν ὦμο θὰ τοῦ ἀχρήστευε τὸ χέρι καὶ θὰ τὸν ἐμπόδιζε
 ν' ἀποτελειώσῃ τὸ σχέδιό του. Τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ θύελλα ἦταν στὸ ἀπο-
 κορύφωμά της, εἶδα νὰ πλέει στὰ νερὰ μὲ ἀπελπισμένες προσπάθειες,
 ἓνα ἐνεργητικὸ κεφάλι μὲ τὰ μαλλιά σηκωμένα. Κατάπινε λίτρα νερὸ
 καὶ βυθιζόταν στὴν ἄβυσσο, παραδαρμένος σὰ φελλός. Ἀλλὰ σὲ λίγο
 ξαναεμφανιζόταν μὲ μουνσκεμένα τὰ μαλλιά καὶ καρφώνοντας τὸ βλέμμα
 στὴν ἀκτὴ, φαινόταν νὰ προκαλεῖ τὸ θάνατο. Ἡ ψυχραιμία του ἦταν
 ἀξιοθαύμαστη. Μιὰ μεγάλῃ ἀνοιχτὴ πληγὴ, ἔργο τῆς κορυφῆς κάποιου
 ὀφάλου, σπάθιζε τὸ ἀτρόμητο κι εὐγενικὸ του πρόσωπο. Δὲν πρέπει
 νὰ ἦταν πάνω ἀπὸ δεκάξι χρονῶν, γιατί ἀνάμεσα στὶς ἀστραπὲς ποὺ
 φώτιζαν τὴ νύχτα, μόλις διακρινόταν τὸ χροῦδι στὸ πάνω χεῖλι του.
 Καὶ τώρα βρισκόταν μόνο διακόσια μέτρα ἀπ' τὴν ἀκτὴ καὶ τὸν παρα-
 κολουθοῦσα εὐκολα. Τί κουράγιο ! Τί πνεῦμα ἀδάμαστο ! Πὼς φαινόταν

ὅτι ἡ σταθερότητα τοῦ κεφαλιοῦ του περιφρονοῦσε τὴ μοῖρα, ἐνῶ συγχρό-
 νως ἐσκίζε με δύναμη τὸ κῦμα, πὺν παραμέριζε δύσκολα μπροστά του!...
 Τῶχα ἀποφασίσει ἀπὸ πρῶν. Εἶχε ὑποχρέωση στὸν ἑαυτό μου, νὰ κρα-
 τήσω τὴν ὑπόσχεσή μου : Εἶχε σημάνει ἡ τελευταία ὥρα γιὰ ὅλους,
 κανένας δὲν ἔπρεπε νὰ γλυτώσει. Ἰδοῦ ἡ ἀπόφασί μου τίποτα δὲ θὰ
 τὴν ἀλλάξει... Ἀκούστηκε ἓνας ξερός κρότος καὶ ἀμέσως τὸ κεφάλι
 βυθίστηκε γιὰ νὰ μὴ ξαναεμφανιστεῖ ποτὲ πιά. Ὁ θόνος αὐτὸς δὲ
 μ' εὐχαρίστησε τόσο, ὅσο θὰ φανταζόταν κανεὶς· καὶ ἦταν ἀκριβῶς
 γιατί εἶχα χορτάσει σκοτώνοντας, ὥστε τὸ ἔκανα πιά ἀπὸ ἀπλή συνή-
 θεια, πὺν δὲν μπορούσα νὰ ξεφύγω ἀλλὰ πὺν μοῦ προκαλοῦσε μιὰ
 μέτρια ἀπόλαυση. Ἡ αἴσθησις ἔχει ἐξασθενήσει, σκληρύνει. Τί ἡδονὴ
 νὰ μοῦ προσφέρει ὁ θάνατος αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ ὑπῆρχαν ἄλλοι
 ἑκατὸ πὺν θὰ μοῦ προσφέρονταν σὰν θέαμα, στὴν τελευταία τους πάλη
 με τὰ κύματα σὰν καταστρεφόταν τὸ πλεούμενο ; Σ' αὐτὸ τὸ θάνατο, δὲν
 εἶχα οὔτε κὰν τὸ θέλητρο τοῦ κινδύνου γιατί, παρασυρμένη μέσα στὴ
 θύελλα αὐτῆς τῆς φοιχτῆς νύχτας, ἡ ἀνθρώπινη δικαιοσύνη κοιμόταν
 μέσα στὰ σπῆτια, μερικὰ βήματα μακρὰ μου. Σήμερα πὺν τὰ χρόνια
 βαρύνουν πάνω στὸ κορμί μου, τὸ λέω με ἐλικορῖνεια, σὰ μιὰ ὑπέρτα-
 τη καὶ πανηγυρικὴ ἀλήθεια : δὲν ἤμωνα τόσο σκληρὸς ὅσο διηγίθηκαν
 ἀργότερα οἱ ἄνθρωποι· ἀλλὰ, ἦταν φορὲς πὺν ἡ κακία τους ἐξασκοῦσε
 τίς ἐπίμονες καταστροφές της γιὰ χρόνια ὀλόκληρα. Τότε, δὲν ἀναγνώ-
 ριζα ὅρια στὴν ὁργή μου· με συνάρπαζε μιὰ σκληρότητα καὶ γινόμενα
 τρομερὸς γι' αὐτὸν πὺν πλησίαζε τ' ἄγρια μάτια μου, ἂν ἐν πάσει περιπτώ-
 σει ἦνκε στὴ ράτσα μου. Ἄν ἦταν ἓνα ἄλλο ἢ ἓνας σκύλος, τὸ ἄφη-
 να νὰ περάσει : ἀκούσατε τί εἶπα τώρα ; Ἀντιτυχῶς τὴ νύχτα ἐκείνης
 τῆς καταιγίδας, ἤμωνα σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση, ἡ λογικὴ μου εἶχε
 πετάξει (γιατί κανονικὰ ἤμωνα τὸ ἴδιο σκληρὸς, ἀλλὰ πὺν προσεχτι-
 κός)· κι' αὐτὴ τὴ φορὰ ὅ,τι ἔπεφτε στὰ χέρια μου, ἔπρεπε νὰ πεθάνει·
 δὲν προσπαθῶ νὰ δικαιολογηθῶ γιὰ τὰ κρίματά μου. Τὸ φταίξιμο δὲ
 βαρύνει ὅλο τοὺς ὁμοίους μου. Δὲν κάνω τίποτα παρὰ διαπιστώσεις,
 περιμένοντας τὴν τελευταία κρίσις πὺν με κάνει ἀπὸ τώρα νὰ ξύνω τὸ
 σβέρο μου... Καὶ τί μ' ἐνδιαφέρει ἡ τελευταία κρίσις ! Ἡ λογικὴ μου
 δὲν πετάει ποτέ, ὅπως ἔλεγα γιὰ νὰ σᾶς μπερδέψω. Κι' ὅταν κάνω ἓνα
 ἔγκλημα, ξέρω τί κάνω : δὲν ἤθελα νὰ κάνω τίποτ' ἄλλο. Ὁρθίος πάνω
 στὸ βράχο, κι ἐνόσω ἡ θύελλα μαστίγωνε τὰ μαλλιά μου καὶ τὸ πανω-
 φόρι μου, παρακολουθοῦσα με ἔκσταση τὴ δύναμη τῆς καταιγίδας, νὰ
 λυσσομανάει πάνω στὸ καράβι, κάτω ἀπὸ ἓναν οὐρανὸ δίχως ἄστρα.
 Ἡμωνα ἀπὸ κοντά, με μιὰ ἔκφρασις θριάμβου σ' ὅλα τὰ ἐπεισόδια αὐτοῦ
 τοῦ δράματος, ἀπὸ τὴ στιγμή πὺν τὸ πλεούμενο ἔτριξε τίς ἄγκυρες,
 μέχρι τὴ στιγμή πὺν καταβαρυνώθηκε, μοιραῖο ροῦχο πὺν παρᾶσσε
 βαθειὰ μέσ' στοὺς λαβύρινθους τῆς θάλασσας, αὐτοὺς πὺν τὸ φόρεσαν
 γιὰ κάλυμμα. Ἀλλὰ, πλησίαζε ἡ στιγμή πὺν ἐγὼ ὁ ἴδιος θάπαιρνα μέρος
 σὰ δράστης σ' αὐτὲς τίς σκηνὲς τῆς τρικυμισμένης φύσης. Ὅταν τὸ ση-

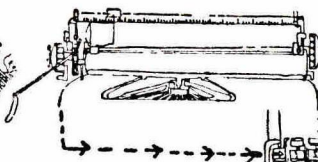
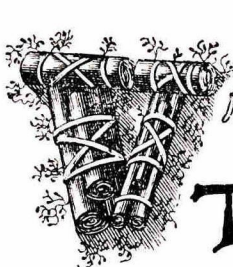
μεῖο, πὸν τὸ καράβι ἔδωσε τὴν τελευταία μάχη, ἔδειξε καθαρὰ ὅτι τοῦ-
 το θὰ περνοῦσε τὶς ὑπόλοιπες μέρες του στὰ ἰσόγεια τῆς θάλασσας,
 τότε μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς πὸν εἶχαν παρασυρθεῖ ἀπὸ τὰ κύματα ξαναφά-
 νηκαν στὴν ἐπιφάνεια. Πιάστηκαν ἀπ' τὰ χέρια δυὸ-δυὸ, τρεῖς-τρεῖς·
 ἦταν ὁ τρόπος γιὰ νὰ μὴ σώσουν τὴ ζωὴ τους· ἡ κίνησή τους ἦταν βια-
 σμένη καὶ βούλιαζαν βαθιὰ καὶ γρήγορα σὰν τρύπιες στάμνες... Τί
 στρατιὰ ἀπὸ θαλάσσια τέρατα εἶναι αὐτὴ πὸν σκίζει τὰ κύματα μὲ
 ταχύτητα; Εἶναι ἔξη· οἱ οὐρές τους εἶναι πανίσχυρες καὶ ἀνοίγουν εὐκόλα
 δρόμο ἀνάμεσα στοὺς ὑδάτινους ὄγκους. Ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀνθρώπινα
 ὄντα πὸν κουνᾶνε τὰ τέσσερα ἄκρα τους μέσα στὸ ἀβέβαιο περιβάλλο-
 ν, τὰ σκυλόψαρα θὰ κάνουν σὲ λίγο μιὰ ὁμελέτα χωρὶς αὐγὰ καὶ θὰ
 τὴ μοιραστοῦν σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τοῦ πιὸ δυνατοῦ. Τὸ αἷμα ἀνακα-
 τεύεται μὲ τὰ νερὰ καὶ τὰ νερὰ ἀνακατεύονται μὲ τὸ αἷμα. Τ' ἄγρια
 μάτια τους φωτίζουν ἀρκετὰ τὸ θέαμα τῆς σφαγῆς. Ἀλλὰ τί εἶναι πάλι
 αὐτὴ ἡ ταραχὴ, πέρα στον ὁρίζοντα; Θάλεγε κανεὶς ἕνας σίφουνας πὸν
 πλησιάζει. Τί κουνιέει! Διακρίνω τί εἶναι. Ἕνα τεράστιο θηλυκὸ σκυ-
 λόψαρο ἔρχεται νὰ πάρει μέρος στὸ τιμιπούσι καὶ νὰ δοκιμάσει τὸ
 κορὸ ψαγρό. Εἶναι ἀγοριεμένο γιατί φτάνει πεινασμένο. Μιὰ ἄγρια πάλη
 ἀρχίζει ἀνάμεσα σ' αὐτὸ καὶ τὰ ὑπόλοιπα σκυλόψαρα, γιὰ λίγα μέλη
 πὸν πλέουν ἐδῶ κι ἐκεῖ, χωρὶς νὰ λένε τίποτα, στὴν ἐπιφάνεια τοῦ
 κόκκινου πολτοῦ. Δεξιὰ, ξερβὰ, σκορπᾶει δαγκωματιὲς πὸν προκαλοῦν
 θανάσιμες πληγές. Ἀλλὰ τρεῖς σκυλόψαρα πὸν εἶν' ἀκόμα ζωντανά, τὴν
 κυκλώνουν, καὶ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ στριφογυρᾷ σὲ κάθε διεύθυνση
 γιὰ ν' ἀποφεύγει τὶς ἐπιθέσεις τους. Μὲ μιὰ, ἄγνωστη ὥς τώρα, αἰθα-
 νόμενη συγκίνηση, ὁ θεατὴς ἀπὸ τὴν ἀκτὴ, παρακολοῦθεῖ αὐτὸ τὸ και-
 νόγειο εἶδος θαλάσσιας μάχης. Ἔχει ἀκίνητα τὰ μάτια του ἐπάνω
 σ' αὐτὸ τὸ θηλυκὸ σκυλόψαρο μὲ τὰ τόσο δυνατὰ δόντια. Δὲ διστάζει
 πιά, σηκώνει τὸ ὅπλο του καί, μὲ τὴ συνηθισμένη του ἀκριβεία, στέλ-
 νει τὴ σφαῖρα του στὸ θώρακα ἐνὸς ἀπ' τὰ σκυλόψαρα, τὴ στιγμὴ πὸν
 πρόβαλε πάνω ἀπὸ ἕνα κύμα. Μένουν δύο σκυλόψαρα πὸν μάχονται ἀκό-
 μα πιὸ λυσσασμένα. Ψηλά ἀπ' τὸ βράχο, ὁ ἄντρας ἀφορίζοντας, ρίχνεται
 στὴ θάλασσα καὶ βιάζεται νὰ φτάσει στὸ χαλὶ ἐκεῖνο μὲ τὰ ὥραϊα
 χρώματα, κρατώντας στὸ χέρι αὐτὸ τὸ ἀτσαλένιο μαχαίρι πὸν δὲν ἀπο-
 χωρίζεται ποτέ. Κάθε σκυλόψαρο ἔχει πιά κι ἀπὸ ἕναν ἀντίπαλο. Πλη-
 σιάζει τὸν κουρασμένο ἐχθρὸ του μὲ ὅλη του τὴν ἡσυχία, μήνγει στὴν
 κοιλιὰ του τὴν κορτερὴ λεπίδα. Τὸ θηλυκὸ πάλι, ἀπαλλάχτηκε εὐκόλα
 ἀπ' τὸν τελευταῖο ἀντίπαλό του. Στὸ προσκίριο βoίσκονται τώρα ὁ
 κολυμβητὴς καὶ τὸ θηλυκὸ σκυλόψαρο πὸν σώθηκε ἀπ' αὐτόν. Κυττάζον-
 ται στὰ μάτια γιὰ λίγα λεφτά· καὶ ὁ καθένας μὲ ἐκπληξη βoίσκει τόση
 σκληρότητα στὰ βλέμματα τοῦ ἄλλου. Σχηματίζουν κύκλους κολου-
 μπώντας, χωρὶς νὰ σηκώνουν τὸ βλέμμα τους ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο, καὶ
 σκέφτεται ὁ καθ' ἕνας: « Ἐκανα λάθος μέχρι τώρα νὰ κάποιος, πὸν
 εἶναι πιὸ κακός ». Τότε, μὲ κοινὴ σκέψη, ἀνάμεσα σὲ δύο κύματα,

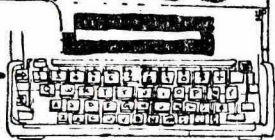
γλυστοῦνε ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλο μ' ἕναν ἀμοιβαῖο θαυμασμό, τὸ θη-
 λυκὸ σκυλόψαρο ἀνοίγοντας δρόμο μὲ τὴν οὐρά του, ὁ Μαλντοῦρὸς μὲ
 τὰ χέρια του κορῆσαν τὴν ἀγάσα τους μὲ βαθειὰ εὐλάβεια, στὴν ἐπι-
 θυμία του ὁ καθένας νὰ παρατηρήσει γιὰ πρώτη φορὰ, τὸ ζωντανὸ
 πορτραῖτο του. Φτάνοντας σὲ τρία μέτρα ἀπόσταση, χωρὶς καμιά προ-
 σπάθεια, ἔπесαν ἀπότομα ὁ ἕνας πάνω στὸν ἄλλο, σὰ δυὸ ἐραστές κι'
 ἀγκαλιάστηκαν μ' ἀξιοπρέπεια κι' ἀναγνώριση, μὲ τὴ στοργὴ δυὸ ἀδερ-
 φιῶν. Αὐτὴ τὴν ἀπόδειξη γιλλίας, ἀκολούθησε ἀπὸ κοντὰ ὁ σαρκικός
 πόθος. Δυὸ νευρικά μπουτια κόλλησαν σφιχτὰ στὸ τέρας, στὸ γιλιτε-
 ρὸ πετσί του, σὰ βδέλλες· καὶ μὲ τὰ χέρια καὶ τὰ πτερόγνια γύρω ἀπ' τὸ
 λαιμὸ τοῦ ἀγαπημένου προσώπου, ἐνῶ οἱ λαιμοὶ καὶ τὰ στήθια σχημά-
 τιζαν σὲ λίγο μιὰ μάζα πὺν ξέσπαγε σὲ βογγητά· μέσα στὴ θύελλα πὺν
 συνέχιζε μὲ λύσσα τὸ ἔργο της· ἀνάμεσα στ' ἀστροπελέκια· ἔχοντας
 γιὰ γαμήλιο κορβέβι μ' ἀφορισμένα κύματα, παραιορμένοι ἀπὸ ἕνα
 ὑποβοῦχιο ρεῦμα, σὰν μέσα σὲ αἰῶρα, κυλίστηκαν μεσ' τ' ἀγνωστα
 βάθη τῆς ἀβύσσου κι' ἐνώθηκαν μ' ἕναν ἀργὸ σπασμὸ, σεμνὸ κι' ἀπαί-
 σιο!.... Ἐπὶ τέλους εἶχα βρεῖ κάποιον πὺν μοῦ ἔμοιαζε!....δὲν ἦμουν
 πιά μόνος στὴ ζωὴ!.... Σκεφτόταν σὰν καὶ μένα!.... Βοισκόμουν
 μπροστά στὸν πρῶτο μου ἔρωτα!

Μετάφραση ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΣ

30

THE TRUTH.

If you should see/a man/walking
down a crowded street/talking aloud/to himself
don't run/in the opposite direction
but run toward him/for he is a poet!

You have nothing to fear/from the poet
but the truth

TED JOANS

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Ἄν τύχει καὶ δεῖς
ἕναν ἄνθρωπο
νὰ κατεβαίνει ἕνα δρόμο κατάμεστο
μιλώντας δυνατὰ
στὸν ἑαυτό του μὴν τρέξεις
μακριά του
τρέξε κοντά του
γιατ' εἶναι ποιητής.
Δὲν ἔχεις τίποτε νὰ φοβηθεῖς
ἀπὸ τὸν ποιητὴ
παρὰ μόνο
τὴν ἀλήθεια

Μετάφραση ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΥ

ΤΑΣΟΣ ΔΕΝΕΓΡΗΣ

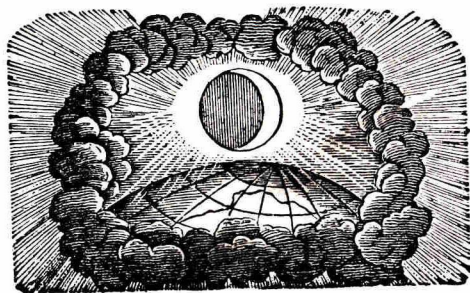
Δύο κείμενα

Τὸ κυκλικὸ αὐλάκι τοῦ δέντρου μὲ φύλλα, χαρτιά καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ κλειστοῦ περιπτέρου μὲ ἐπιγραφές στὴν ὁδὸ Φωκυλίδου μία καὶ μισὴ νύχτα Σαββάτου καὶ πάλι τὸ δέντρο νὰ παίρνει μιὰ θέση ἐξέχουσα, ἀσήμαντο τὴ μέρα μὲ τὰ νήπια καὶ τὴν ἀκολουθία τους στὴν πλατεία Δεξαμενῆς, τὸ parking καὶ τὸ ἡλιακὸ φῶς κάθετο ἢ πλάγιο στὰ ἑλλιπῆ φυλλώματα καὶ τὸν ἀναιμικὸ κορμὸ του, τὸ δέντρο τῆς ὁδοῦ Φωκυλίδου, ἓνα ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια δέντρα ποὺ ὑπάρχουν στὰ δάση, τίς πόλεις, τίς κωμοπόλεις, τίς ὄχθες τῶν ποταμῶν, τὰ βουνά, τίς πεδιάδες, τὰ δέντρα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὰ δέντρα τοῦ Χόλλυγουντ, τὰ δέντρα τῶν ὁάσεων, τοῦ δάσους τῆς Βουλώνης, τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, τὰ δέντρα μὲ τοὺς κρεμασμένους, μὲ τοὺς καρπούς, τὰ δέντρα ποὺ ἤκμασαν, ποὺ παρήκμασαν, ποὺ δὲν ἤκμασαν, ποὺ ἀνθισαν, ποὺ δὲν ἀνθισαν, ποὺ ρίζαν τὰ φύλλα τους παραπλεύρως στὸ αὐλάκι ὅπως αὐτό, ἢ πολὺ μακρύτερα στὸ μονοπάτι, ἢ τὴν ἀλλέα, ἢ τὴ λεωφόρο, τὸ δέντρο τοῦ Ἀβεσσαλώμ, τὸ δέντρο τοῦ κακοῦ, τὸ δέντρο τῆς γνώσεως, τὸ γενεαλογικὸ δέντρο, τὸ δέντρο σὰ σύμβολο, τὸ δέντρο σὰ φυτό, τὸ δέντρο σὰ μεταφορικὴ λέξη, τὸ δέντρο σὰ μεταφορικὸ μέσο, τὸ δέντρο σὰν καύσιμο, τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο, τὸ δέντρο σὰ δέντρο στὴ γωνιά τῆς ὁδοῦ Φωκυλίδου νύχτα Σαββάτου, μέσα Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους χίλια ἐνιακόσια ἐξῆντα τρία.

*
* *

Τὰ transistors ποὺ ἀντιπαθήσαμε στὶς ἐξόδους τῶν κινηματογράφων, στοὺς ἔρμους ἀπογευματινοὺς δρόμους τῶν προαστείων, στὰ χέρια νεαρῶν ἐργατῶν ἢ δανδηδῶν ἢ τεμπέληδων ἢ κομμωτριῶν, τὰ transistors αὐτὰ φαινόμενο κακοῦ γούστου καὶ μὲ λίγη καλὴ θέληση κομπορμισμοῦ, τὰ κτυπᾶμε ἀτομικῶς ἀλλὰ καὶ ὁργανωμένα κι' αὐτὸ ἐπειδὴ τυχαίνει πολλὰ ἄτομα νὰ κτυποῦν τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἢ καὶ ἄλλα, ἐμφανίζεται σὰ νὰ τὸ κτυποῦν ὁργανωμένα χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχει καμμιά ὁργάνωση, κτυπᾶμε λοιπὸν τὰ φαινόμενα τοῦ κομπορμισμοῦ καὶ τοῦ κακοῦ γούστου, εἴτε ἀπ' τὴν πάνω, τὴ μέση ἢ τὴ μικρὴ ἀστική

τάξει προέρχονται, είτε κι από μερίδα του προλεταριάτου, ασχέτως αν βέβαια υπάρχουν αίτιες των φαινομένων αυτών όπως ή ανεπάρκεια του καπιταλιστικού συστήματος, ανέχεια, άγνοια, χονδροειδές θέαμα, κτηνώδης άπασχόλησις με άνιση ανταμοιβή, όποτε δικαιολογούνται και δέν δικαιολογούνται, όμως για πολλούς άλλους που δέν έβαλαν σκοπό στη ζωή τους την ισότητα των τάξεων στην ήθικώτερη περίπτωση ή την ψηφοθηρία στη χειρότερη, είναι λοιπόν να τρελλαθεί κανείς πως μπορεί εύκολα να περιπλακεί σε συλλογισμούς και παρατηρήσεις που δέν προσφέρουν τίποτα, τελικά εγώ ήθελα να μιλήσω για το μικρό transistor κόκκινο και γκρι πλάι στη λάμπα, ανάμεσα στη λάμπα και το pick - up, δέν ξέρω γιατί το μικρό δίχρωμο transistor μου φάνηκε σαν τὰ τράμ της Βέρνης με δύο όρόφους κι ως μὴν είμαι σίγουρος γι' αυτό γιατί τελικώς στη Βέρνη δέν πήγα κι άπ' ότι ξέρω δέν πρόκειται να πάω, οί άνθρωποι πήραν την οντότητά τους και θέλησα την ευτυχία τους, μιὰ όχι και τόσο Χριστιανική ευτυχία, ή μπορεί και Χριστιανική υπό άλλην όμως μορφήν κι' έτσι καθώς χόρευαν άντρες με γυναίκες, οί σκιές και το φως εναλλάσσονταν, οί φίλοι μου και οί διάφοροι άγνωστοι, άσήμαντοι το πρωί στις στοές του κέντρου ή στο American Express, άλλοι πάλι σημαντικοί κι εξέχοντες και άντρες πραγματικοί, τώρα όλοι χορεύοντας ή ακούγοντας την μουσική του Coltrane, εξισωμένοι κι άγαπημένοι στα διασταλμένα μου μάτια, κομμένοι άπ' το γενικό χρόνο των χρηματιστηρίων και των εκλογών, των βιβλιαρίων, των ληξιαρχικων πράξεων, των συναλλαγών, των εργολαβειών και των καταστημάτων, του άγχους των καφενείων, των άνιαρών έρωτικων δεσμών και των οικονομικων άδιεξόδων, οί τριανταδύο αυτοί άνθρωποι κι ή μουσική, το μικρό transistor σαν τὰ τράμ της Βέρνης, ή λάμπα, το δάπεδο, τὰ ξύλα, τὰ τζάμια, τὰ κλινοσκεπάσματα, κομμένοι άπ' το χρόνο κι όμως μέσα στο χρόνο το δικό τους, άτομικό και συλλογικό, λίγο πριν έρθει ο καρχίνος, ή πενία, ή άνία, ή Κυριακή κι ή μεγαλύτερη έορτή της Χριστιανοσύνης.

VIRGINIA WOOLF

Τὸ κείμενο αὐτὸ τῆς Virginia Woolf γράφηκε πρὶν ἀπὸ τριάντα περίπου χρόνια. Ἡ συγγραφεὺς μὲ ἐκπληκτικὴ διαίσθηση προφήτευσε τὴν τύχη τοῦ μυθιστορήματος. Ἀναδημοσιεύουμε ἑνὰ ἀπὸ τὰ δοκίμια ποὺ κυκλοφόρησαν τότε μὲ τὸν τίτλο «For the common reader».

Ἡ ποίηση τέχνη ἀριστοκρατικὴ ἀπομονώθηκε στὰ χέρια τῶν ἱερῶν της.

Πλήρωσε βέβαια, πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἐξαγορὰ αὐτῆς, τῆς καθείρξεως, μὲ τὸ νὰ γίνει κατὰ κάποιον τρόπο ἐπιτηδευμένη. Ὅταν βέβαια παρουσιάζεται μὲ ὅλα της τὰ στολίδια — πέπλα καὶ γιρλάντες, μνήμες καὶ συνειρμούς — μᾶς συγκινεῖ ἄμεσα, τὴν ἴδια τὴ στιγμή ποὺ μᾶς μιλάει· ὅταν ὅμως ζητᾶμε ἀπὸ τὴν ποίηση νὰ μᾶς ἐκφράσει τὶς ἀσυμφωνίες, τοὺς σολοικισμούς, τοὺς μυκτηρισμούς καὶ ἀντιθέσεις, τὶς παραδοξότητες καὶ μιζέριες, τὶς μικρὲς καὶ παράξενες συγκινήσεις ποὺ γεννιοῦνται σὲ ἀπομονωμένους μυστικούς χώρους μέσα μας, ἢ ἀκόμα τὶς πλατείες καὶ γενικὲς ἰδέες, τὴ χρήση τους καὶ διάδοσή τους, τότε ἡ ποίηση δὲν μπορεῖ νὰ κινηθεῖ, οὔτε ἀρκετὰ γρήγορα, οὔτε ἀπλᾶ, οὔτε ἀρκετὰ πλατειά· γιατί ὁ τόνος της εἶναι πολὺ σημαδεμένος καὶ ὁ τρόπος της πάρα πολὺ ἐντυπωσιακός. Ἀντὶ γι' αὐτὸ ἡ ποίηση μᾶς προσφέρει τὶς ὠραιότερες λυρικές κραυγὲς πάθους καὶ μᾶς ἐγκαλεῖ ἐσπευσμένα σὲ ἀναζητήσεις ἐνὸς ἰδιαίτερα εὐαίσθητου καὶ πιθανὸν ἀπωθημένου παρελθόντος. Μὲ εὐαίσθητους καὶ ἐλαφρεῖς βηματισμούς σπεύδει μὲ δαιμονικὴ σχεδὸν διαύγεια, ζωντάνια καὶ πάθος πρὸς τὶς χαρὲς καὶ ὁδύνες ποὺ ἡ ἴδια ἐπιδοκιμάζει· ὅμως ἀδυνατεῖ νὰ ἀκολουθήσει τοὺς γρήγορους βηματισμούς τὸν ρυθμὸ καὶ εὐελιξία τοῦ πνεύματος· ἐντούτοις ὁ Βύρων στὸν Don Juan ὑπέδειξε τὸν δρόμο. Μᾶς ἀπεκάλυψε πόσο ἰδιαίτερος εὐαίσθητο ὄργανο εἶναι ἡ ποίηση· ὅμως κανεὶς δὲν ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα του, οὔτε καὶ χρησιμοποίησε τόσο ἐπιτυχημένα τὸ ποιητικὸ ὄργανο γιὰ ἄλλη χρῆση — Μένουμε λοιπὸν χωρὶς ποιητικὸ δρᾶμα—.

Ἴδου λοιπὸν τώρα διερωτώμεθα ἂν ἡ ποίηση μπορεῖ νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολὴ ποὺ κλητεύτηκε νὰ ἐκπληρώσει. Εἶναι δυνατόν οἱ συγκινήσεις ποὺ ἐδῶ μόνο σύντομα σκιαγραφήσαμε καὶ ἀποδώσαμε νὰ ὑπακούουν πρὸ θεληματικὰ στὴν πρόζα, παρὰ στὴν ποίηση; καὶ εἶναι δυνατόν ἡ πρόζα νὰ ἀναλάβει ἢ καὶ νὰ ἀνέλαβε ἤδη νὰ παίξει ρόλους ποὺ ἄλλοτε κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτὸ της ἡ ποίηση.

Ἄν λοιπὸν ἀποτολμήσουμε νὰ διακινδυνεύσουμε τὸ γελοῖο κι' ἂν

δοκιμάσουμε νά διακρίνουμε πρὸς ἑποῖα κατεύθυνση πηγαίνουμε θά δοῦμε πῶς σέ 10 ἢ 15 χρόνια ἢ πρόζα θά χρησιμοποιηθεῖ γιὰ σκοποὺς ποὺ οὐδέποτε ἄλλοτε χρησιμοποιήθηκε. Ὁ Καννίβαλος αὐτὸς τῆς λογοτεχνίας ποὺ λέγεται «μυθιστόρημα» ἀφοῦ κατεβρόχθισε τόσες μορφές τέχνης θά καταβροχθίσει νομίζω ἀκόμη καὶ μερικές ἄλλες. Θά ὑποχρεωθοῦμε νά ἀνακαλύψουμε καινούργιες ὀνομασίες γιὰ βιβλία ποὺ καλύπτονται πίσω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μυθιστορήματος· εἶναι ἐπίσης πιθανὸν πῶς ἀνάμεσα στὰ ὑποτιθέμενα μυθιστορήματα θά ὑπάρξει κάποιος ποὺ δὲν θά ξέρουμε σχεδὸν πῶς νὰ τὸ βαφτίσουμε, θά εἶναι γραμμένο σὲ πρόζα, ὅμως σὲ μιὰ πρόζα ποὺ θά ἔχει πολλὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ποίησης. Θά ἔχει ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν ἔξαρση τῆς ποίησης ἀλλὰ ἀρκετὰ ἐπίσης ἀπὸ τὴν τετριμμένη μορφή τοῦ πεζοῦ λόγου. Θά εἶναι δραματικὸ (στὴν θεατρικὴ ἔννοια) ὅμως δὲν θά εἶναι θεατρικὸ ἔργο. Θά διαβάζεται δὲν θά παίζεται. Μὲ τί ὄνομα θά τὸ ὀνομάσουμε, ἡ ἐρώτηση δὲν εἶναι ζωτικῆς σημασίας, αὐτὸ ποὺ ἔχει σημασία εἶναι, πῶς αὐτὸ τὸ βιβλίο ποὺ τὸ βλέπομε ἤδη νὰ διαγράφεται στὸν ὀρίζοντα θά μπορέσει νὰ ἐκφράσει ἐκεῖνα τὰ συναισθήματα ποὺ μοιάζουν γιὰ τὴν στιγμὴ ἐγκαταλελειμμένα ἢ ἀποκλεισμένα ἀπὸ τὴν καθαρὰ καὶ ἀπλὴ ποίηση, καὶ ποὺ δὲν βρίσκουν καλύτερη φιλοξενία στὸ δραματικὸ λόγο. Ὡς προσπαθήσουμε λοιπὸν νὰ γνωρίσουμε αὐτὸ τὸ εἶδος καὶ νὰ φαντασθοῦμε πῶς θά εἶναι τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα ὅπου θά καλλιεργηθεῖ.

Κατ' ἀρχὴν μπορούμε νὰ ἀποτολμήσουμε νὰ ποῦμε πῶς θά ὑπαγορευθεῖ ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα ἔτσι ποὺ σήμερα τὸ γνωρίζουμε· καὶ γιὰ πρῶτο λόγο, γιατί θά κρατήσῃ μιὰ ἀπόσταση ἀπ' τὴ ζωὴ· θά δώσει, ὅπως σήμερα κάνει ἡ ποίηση, ἓνα περίγραμμα περισσότερο, παρά λεπτομέρειες, θά κάνει μικρὴ ἢ καθόλου χρῆση ἀφήγησης τῶν γεγονότων, μιὰ χαρακτηριστικὴ ιδιότητα τοῦ μυθιστορήματος· θά μᾶς διηγηθεῖ πολὺ ὀλίγα πράγματα γιὰ τὶς κατοικίες ἢ τὰ εἰσοδήματα καὶ τὶς ἀσχολίες τῶν προσώπων. Θά ἔχει μικρὴ συγγένεια μὲ τὸ κοινωνικὸ ἢ ἡθικὸ μυθιστόρημα. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ ὅρια θά ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματα τῶν προσώπων μὲ ἀκρίβεια καὶ ὁξύτητα καὶ ἰδωμένο ἀπὸ μιὰ διαφορετικὴ ὀπτικὴ γωνία θά μοιάσῃ μὲ τὴν ποίηση, στὸ μέτρο ποὺ δὲ θά δώσει μόνο καὶ κυρίως, τὶς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους καὶ τὶς κοινὲς τους ἀσχολίες, ὅπως ἔκανε τὸ μυθιστόρημα ὡς τώρα, ἀλλὰ τὶς σχέσεις τοῦ πνεύματος μὲ γενικώτερες ἰδέες καὶ κατευθύνσεις, καὶ τὸν μονόλογό του, μέσα σὲ μιὰ ἀπόλυτη μοναξιά. Γιατὶ ὑπὸ τὴν βασιλεία τοῦ μυθιστορήματος διερευνήσαμε ἀπὸ πολὺ κοντὰ μιὰ περιοχὴ πνεύματος, καὶ ἀφήσαμε τὶς ὑπόλοιπες ἀνεξερεύνητες. Φτάσαμε στὸ σημεῖο νὰ ξεχάσουμε, πῶς ἓνα μεγάλο καὶ σημαντικό μέρος τῆς ζωῆς συνίσταται ἀπὸ συγκινήσεις ποὺ μᾶς προκαλοῦν αὐτὰ τ' ἀπλὰ πράγματα: τὰ ρόδα, τὸ ἡλιοβασιλεμα, τ' ἀηδόνια, τὰ δένδρα, ὁ θάνατος καὶ ἡ μοῖρα. Ξεχάσαμε πῶς διαθέτουμε πολὺ ὥρα γιὰ τὸν ὕπνο καὶ τὰ ὄνειρα, γιὰ νὰ σκεφτοῦμε, γιὰ νὰ διαβάσουμε καὶ τότε εἴμαστε ἐντελῶς μόνοι. Δὲν εἴμαστε ἀποκλειστικὰ ἀπασχολημένοι μὲ τὶς ἀνθρώ-

πινες σχέσεις μας· όλη μας ή ένεργητικότητα δέν άπορροφάται άπό τήν σκέψη νά κερδίσουμε τή ζωή μας. Τό ψυχολογικό μυθιστόρημα είχε μιá τάση νά περιορίσει τήν ψυχολογία σ' αúτην τών ανθρώπινων σχέσεων. Συχνά όμως έπιθυμούμε νά ξεφύγουμε άπό τήν άνηλεή και άκατάπαυτη άνάλυση του έρωτα πού γεννιέται και του έρωτα πού τελειώνει, του έρωτα πού δοκιμάζει ό Τόμ για τήν 'Ιουδήθ και εκείνου πού ή 'Ιουδήθ δοκιμάζει ή δέν δοκιμάζει για τόν Τόμ. Έπιθυμούμε μιá συναλλαγή πιό άπρόσωπη· έπιθυμούμε ιδέες, όνειρα, έρωτήσεις, φαντασιώσεις· έπιθυμούμε δηλαδή ποίηση. Λοιπόν τό μυθιστόρημα ή ώρισμένα είδη μυθιστορήματος πού θά γραφούν στό μέλλον θά άναλάβουν ώρισμένες λειτουργίες τής ποίησης. Θά μάς δώσουν τις σχέσεις των ανθρώπων μέ τήν φύση, μέ τήν μοίρα, μέ τις εικόνες, μέ τά όνειρα, άλλα θά μάς δώσουν έπίσης και τό σαρκασμό, τις αντίθεσεις, τις άμφιβολίες και τις οίκειότητες τήν πολυπλοκότητα τής ζωής. Θά άποτυπώσουν τό καλούπι, όμως και τήν ουσία όλων αúτων των περιέργων και άσυμβιβάστων ύλικών πού συνιστούν τις ιδέες του ανθρώπου, τήν εξέλιξη και τήν διάδοσή τους. Γι' αúτό θά διατηρήσει μέ πολύ έπιμέλεια τά προνόμια τής δημοκρατικής τέχνης, τής πρόζας, τήν έλευθερία της, τήν άφοβία και τήν εύστροφία της. Γιατί ή πρόζα είναι τόσο μετριόφρων πού μπορεί νά εισβάλλει παντού· κανένας χώρος δέν είναι ταπεινός ή ρυπαρός ή μικρός γι' αúτην· είναι άκόμα ή πρόζα άτέλειωτα ύπομονετική και ταπεινόφρων· συνεχώς ζητάει νά μάθει και νά γνωρίσει, μπορεί νά γλύψει μέ τήν γλώσσα της τά πιό μικροσκοπικά ύπολείμματα γεγονότων νά τά συσσωρεύσει σέ λαβυρίνθους μεπερδεμένους και εύέλκτους, μπορεί νά κρυφακούσει σιωπηλά στις πόρτες, πίσω άπό τις όποιες τό παραμικρότερο μουρμούρισμα, κι' ό πιό έλαφρός ψίθυρος, μπορεί νά άκουσθεί. Όπλισμένη ή πρόζα μέ τήν εύαισθησία και εύστροφία άντικειμένου καθημερινής και συχνής χρήσης, μπορεί νά ακολουθήσει τούς πιό πολυπλόκους μαιάνδρους και νά άποτυπώσει τις συχνότατες άλλαγές και αντίθεσεις, χαρακτηριστικές του καινούργιου πνεύματος. Μέ τόν Proust και Dostoievsky πίσω μας. Πώς όλα αúτά νά τά παραβλέψουμε ;

Άλλά διερωτώμεθα άν ή πρόζα τόσο θαυμάσια προσαρμοσμένη στην καθημερινότητα και πολυπλοκότητα των άντικειμένων μπορεί νά έκφράσει μερικές συγκινησεις άπλές και ίσχυρές συγχρόνως, π.χ. τήν αϊφνίδια αΐσθηση τής έκπληξης. Μπορεί νά ψάλλει έλεγεία, νά πανηγυρίσει τόν έρωτα, νά ούρλιάξει άπό τρόμο, νά τραγουδήσει τό τριαντάφυλλο, τό άηδόνι ή τήν όμορφιά τής νύχτας—Μπορεί ή πρόζα νά κάνει νά άναπηδήσει ή καρδιά του ύποκειμένου, όπως κάνει ό ποιητής;

Νομίζω πως όχι— και έδω άκριβώς είναι ή τιμωρία της : μέ τό νά άπέχει άπό τήν μαγεία και τό μυστήριο τής ρίμας και του μέτρου. Βέβαια οί πεζογράφοι δέν στεροούνται τόλμης. Δέν σταματούν νά έκβιάζουν τό όργανο για νά δαμάσει τά έμπόδια. Άλλά μπροστά σ' αúτό τό κα-

τόρθωμα: τὸ πεζοτράγουδο, διαπιστώνουμε ἓνα εἶδος κακοδιαθεσίας.
"Ἄς θυμηθοῦμε παραδείγματος χάριν :

Τὸν Meredith στὸ Richard Feveral. Πῶς ἀρχίζει ἀδέξια ἐμφαντικά
οἱ ἔνα ρυθμοὶ σπασμένα ποιητικὰ :
«Χρυσάφενια ἀπλώνονται τὰ λιβάδεια— Χρυσάφενια τρέχαν τὰ ρυά-
κια— χρυσοκόκκινα τὰ κλαδιὰ τῶν πεύκων— ὁ ἥλιος κατέβαινε χρυσοῦς
στὴ γῇ διατρέχοντας κάμπους καὶ νερά», ἢ ἀκόμα, ἄς θυμηθοῦμε
τὴν περιγραφή τῆς καταιγίδας ἀπ' τὴν Charlotte Brönte στὸ τέλος τῆς—
Villette— τὰ μέρη αὐτὰ εἶναι εὐγλωττα λυρικά— θαυμάσια— ἔχουν τὴν
θέση τους σὲ μιὰ ποιητικὴ ἀνθολογία, ἀλλὰ ἐνσωματωμένα στὸ περίεχό-
μενο τοῦ μυθιστορήματος μᾶς ἐνοχλοῦν. Γιατὶ καὶ ὁ Meredith καὶ ἡ
Charlotte Brönte θεωροῦσαν τοὺς ἑαυτοὺς τους μυθιστοριογράφους
καὶ γι' αὐτὸ στεκόντουσαν πολὺ κοντὰ στὴ ζωῇ. "Όταν δοκιμάζουν νὰ
ἀπομακρυνθοῦν καὶ νὰ πλησιάσουν τὸ ρυθμὸ καὶ τὴν ἐποπτεία τῆς ποίη-
σης, τότε κι' ἐμεῖς αἰσθανόμαστε μιὰ ἀπότομη ἐκτίναξη— μισοδυπνᾶμε
δηλαδὴ ἀπ' αὐτὴ τὴν γοητεία τῆς ἔνωσης καὶ τῆς αὐταπάτης μέσα στὴν
ὁποία εἶχαμε ὑποδουλωθεῖ, κυριευμένοι ἀπὸ τὴν δύναμη τῆς φαντασίας
τοῦ συγγραφέα— θὰ μπορούσα νὰ προσθέσω ἓνα πλῆθος ἀπὸ παραδείγ-
ματα.

"Ἔτσι λοιπὸν αὐτὸ τὸ νέο εἶδος τοῦ μυθιστορήματος, ἀκόμα χωρὶς
ὄνομα, θὰ γραφεῖ σὲ κάποια ἀπόσταση ἀπὸ τὴ ζωῇ, γιατί μόνο μ' αὐτὸ
τὸν τρόπο μπορεῖ νὰ ἔχει κανεὶς μιὰ εὐρύτερη ὀπτική εἰκόνα τῆς ζωῆς
καὶ τῶν κύριων χαρακτηριστικῶν της. Θὰ γραφεῖ σὲ πεζὸ λόγο, γιατί τὸν
πεζὸ λόγο, ἂν τὸν ἐλευθερώσετε ἀπ' τὸν ρόλο τοῦ ὑποζυγίου πού πολλοὶ
μυθιστοριογράφοι τὸν ὑποχρεώνουν νὰ παίξει, φορτίο λεπτομερειῶν καὶ
ἓνα πλῆθος περιττῶν γεγονότων. ἢ πρόζα λοιπὸν ἀπηλλαγμένη ἀπ' ὅλα
αὐτά, εἶναι ἱκανὴ ν' ἀνυψωθεῖ ὡς τὸν οὐρανὸ, ὅχι μ' ἓνα μόνο πῆδημα
ἀλλὰ μὲ πολλοὺς ἔλικες καὶ σπεῖρες, παραμένοντας ἐντούτοις σὲ ἄμε-
ση καὶ ἀπόλυτη σχέση μ' ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ μοναδικὸ καὶ πολύτιμο
καὶ γιατί ὅχι, διασκεδαστικὸ, στὴν καθημερινή του ζωῇ.

Παραμένει ἐν τούτοις μιὰ ἄλλη ἐρώτηση· Ἡ πρόζα μπορεῖ νὰ γίνε-
ι δραματικὴ (στὴν θεατρικὴ ἔννοια); Βέβαια καὶ ὁ Shaw καὶ ὁ Ibsen
χρησιμοποίησαν τὴν δραματικὴ πρόζα μὲ πολὺ ἐπιτυχία. Αὐτὴ ἡ μορφή,
αὐτὸ μπορούμε νὰ τὸ προβλέψουμε, δὲν θὰ εἶναι τὸ εἶδος πού ὁ δραμα-
τικὸς ποιητὴς τοῦ μέλλοντος θὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ τίς ἀνάγκες του.
"Ἐνα θεατρικὸ ἔργο εἶναι πολὺ κάθετο, πολὺ περιορισμένο ἢ πολὺ ἐξα-
ναγκασμένο, γι' αὐτὸ πού προτίθεται νὰ κάνει. Ἀφήνει νὰ τοῦ διαφύγουν
τὰ μισὰ τοῦλάχιστον πράγματα πού ἐπιθυμεῖ, δὲν μπορεῖ νὰ συμπτύξῃ
στὸ διάλογο ὅλα τὰ σχόλια, ὅλη τὴν ἀνάλυση, ὅλον τὸν πλοῦτο πού
ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκφράσῃ· ἀποκαθίσταται ὅμως καὶ ἀναπνέει, καὶ μεῖς μαζί
του, μὲ τὴν πρώτη ἐμφάνισή τοῦ δραματικοῦ effet. Γιατὶ τὸ δραματικὸ
ἔργο δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ χαϊδέψῃ ἢ νὰ γαργαλίσῃ τὴν διανοητικὴ εὐαισθη-

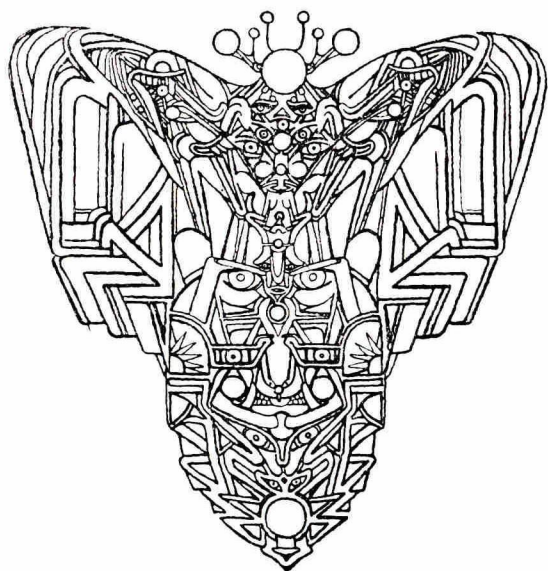
σία τοῦ ἀναγνώστη: τὸ δραματικὸ ἔργο, σκοπὸ ἔχει καὶ θέλει νὰ πληγώσει—Ἡ εὐελιξία καὶ ἐλευθερία τοῦ Tristan Shandy ποὺ κυκλώνει καὶ κατακυριεύει τόσο θαυμάσια τὸν θεῖο Tobie καὶ τὸν λοχία Trim, μὰ δὲν προσπαθεῖ ἐντοῦτοις νὰ τοὺς ἱσοπεδώσει στὴν ἴδια καὶ μόνῃ δραματικῇ σύγκρουσιν— Νὰ γιατί θὰ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὸν συγγραφέα αὐτοῦ τοῦ δύσκολου βιβλίου, νὰ μπορέσει νὰ ὑποτάξει τίς θορυβώδεις ἀλληλοσυγκρουόμενες συγκινήσεις του, στὴν κατασταλτικὴ καὶ γενικευτικὴ δύναμιν μιᾶς φαντασίας συγκεκριμένης καὶ λογικῆς. Γιατὶ ὁ θόρυβος εἶναι εὐτελὴς καὶ ἡ ἀσάφεια μισητὴ— Τὸ πᾶν σ' ἓνα ἔργο τέχνης ὀφείλει νὰ εἶναι κυριαρχημένο καὶ ἀρμονικὸ— ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα θὰ εἶναι νὰ γενικεύει καὶ νὰ συνθέτει, ἀντὶ ν' ἀπαριθμεῖ λεπτομέρειες ὀφείλει νὰ πλάθει συμπαγεῖς ὄγκους. "Ἐτσι τὰ πρόσωπα θὰ διαθέτουν αὐτὴ τὴν δραματικὴ δύναμιν ποὺ, τὰ ἐν πάσει λεπτομερεῖα πλασμένα πρόσωπα τῶν σημερινῶν μυθιστορημάτων, συχνὰ θυσιάζουν, στὸ συμφέρον τῆς ψυχολογίας.

Καὶ παρ' ὅλο ποὺ μόλις διακρίνω μακρυὰ στὸν ὀρίζοντα αὐτὸν τὸν συγγραφέα, μπορῶ νὰ βεβαιώσω, πῶς θὰ εὐρύνει σὲ τέτοιο βαθμὸ τὴν ἀκτίνα τῆς δράσης του, ὥστε νὰ φτάσει νὰ δραματοποιήσῃ ὠρισμένες ἐπενέργειες, ποὺ παίζουν ὅμως ἓνα μεγάλο ρόλο στὴ ζωὴ καὶ ποὺ ὡς τώρα διέφυγαν ἀπ' τοὺς μυθιστοριογράφους μας. Ἡ δύναμιν τῆς μουσικῆς, ὁ ὁραματισμὸς, ὁ αἰσθησιασμός, ἡ ἐντύπωση ποὺ μᾶς προκαλεῖ ἓνα δένδρον, ἓνα παιγνίδι χρωμάτων, ἡ αἰχθήση τοῦ πληθους, τὰ μίση, οἱ σκοτεινοὶ φόβοι ποὺ γεννιοῦνται κατὰ ἐντελῶς ἄλλογον τρόπο, σὲ ὠρισμένα μέρη καὶ ἀπὸ ὠρισμένους ἀνθρώπους, ἡ χαρὰ τῆς κίνησης, τὸ μεθύσι, τοῦ κρασιοῦ. Κάθε στιγμή εἶναι τὸ κέντρο καὶ ὁ τόπος συναντήσεως ἐξαιρετικῶν ἐνοράσεων ποὺ ὡς τώρα οὐδέποτε ἐκφράστηκαν. Ἡ ζωὴ εἶναι πάντα ἀναποφεύκτως πιὸ πλούσια ἀπ' ὅ,τι δοκιμάζουμε νὰ ἐκφράσουμε.

Καὶ δὲν μοῦ χρειάζεται μεγάλο ταλὲντο προφήτη, γιὰ νὰ εἶμαι βέβαιη, πῶς αὐτὸς ποὺ θὰ ἀναλάβει νὰ γράψῃ αὐτὸ τὸ βιβλίον ποὺ μόλις σκιαγραφήθηκε πιὸ πάνω, θὰ χρειασθεῖ ὅλη του τὴ δύναμιν καὶ τὸ κουράγιον του. Ἐν τοῦτοις ἂν τὰ σημάδια τῶν καιρῶν ἔχουν τὴν παραμικρότερην σημασίαν, ἡ ἀνάγκη νέων δρόμων στὴν πεζογραφίαν σιγὰ σιγὰ συνειδητοποιεῖται—εἶναι βέβαιον πῶς ὑπάρχουν σκόρπιοι στὴν Ἀγγλίαν, στὴν Γαλλίαν καὶ στὴν Ἀμερικὴ συγγραφεῖς ποὺ δοκίμασαν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ δεσμὰ ποὺ τοὺς ἔγιναν πολὺ ὀδυνηρά—συγγραφεῖς ποὺ δοκιμάζουν νὰ ξεχάσουν τίς κακὰς συνήθειες, ὥστε νὰ μπορέσουν νὰ ξαναβρεθοῦν σ' ἓνα κλίμα φυσικὸ καὶ ἀνετό, ὅπου ἡ δημιουργικὴ τους δύναμιν θὰ ἐξασκηθεῖ ἐλευθέρα, ἐπὶ νέων καὶ ἐντελῶς σημαντικῶν πραγμάτων. Καὶ εἶναι μονάχα ὅταν ἓνα βιβλίον, μᾶς ἐντυπώνεται ὡς ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν τάσεων καὶ διαθέσεων μᾶλλον, παρὰ ὡς ἀποτέλεσμα ὁμορφίᾳς, ἢ ὕψους ἢ γλώσσας, ποὺ διαβλέπουμε σ' αὐτὸ ὑποσχέσεις μεγάλης διάρκειας.

Μετάφραση ΜΑΝΤΩΣ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ

OCTAVIO PAZ

ΠΕΤΡΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ένα βλέμμα πον κρατάει μετέωρο
τὸν κόσμο μὲ τὶς θάλασσες καὶ τὰ βουνά του,
σῶμα φωτεινὸ πον ἕνας ἀγάτης φιλτράρει,
κνήμες φωτεινές, κοιλιὰ ἀπὸ φῶς, κόλποι,
ἡλιακὸς βράχος, σῶμα σὲ χρῶμα σύννεφον
σὲ χρῶμα μέρας ραγδαίας πον πηδαί,
ὥρα πον παίρνει σῶμα ἀστροφτοντας,
ὁ κόσμος εἶναι τώρα ὁρατὸς μέσ' τὸ κορμὶ σου,
διάφανος μέσ' τῇ διαφάνειά σου,

Βαδίζω μέσα στὶς στοὲς τῶν ἡχων,
ρέω ἀνάμεσα στὶς παρουσίες πον ἀντηχοῦν,
σὰν τὸν τυφλὸ διασχίζω τὶς διαφάνειες,
ἕνας κατοπτρισμὸς μ' ἐξαφανίζει, γεννιέμαι μέσα σ' ἕναν ἄλλον,
ὦ δάσος μὲ τοὺς μαγεμένους κίονες,
κάτω ἀπ' τὰ τόξα τοῦ φωτὸς διεισδύω
σὲ διαδρόμους φθινοπώρου διάφανου,

πηγαίνω στὸ κορμὶ σου καθὼς πάω μὲ τὸν κόσμο,
ἡ κοιλιὰ σου εἶν' ἕνας τόπος ἡλιόλουστος,
τὰ βυζιά σου δυὸ ἐκκλησιεὶς ὅπου τὸ αἶμα
δοξολογεῖ τὰ παράλληλα μυστήρια του,
τὰ βλέμματά μου σὲ σκεπάζουν ὅπως ὁ κισσός,
εἶσαι μιὰ πόλη πολιορκημένη ἀπὸ τὴ θάλασσα,
ἕνα τεῖχος χωρισμένο ἀπὸ τὸ φῶς
σὲ δυὸ μισά, χρῶμα ροδάκινου,
ἕνας τόπος ἀλατιῶ, βράχων καὶ πουλιῶν,
κάτω ἀπ' τὸ νόμο τῆς συσπειρωμένης μεσημβρίας,

ντυμένη τὸ χρῶμα τῶν πόθων μου
σὰν τῇ σκέπῃ μου πηγαίνεις γυμνή,
μέσα στὰ μάτια σου βαδίζω ὅπως στὸ νερό,
οἱ τίγρεις πίνουνε στὰ μάτια σου νερό,
τὸ κολιμπριὶ καίγεται σ' αὐτὲς τὶς φλόγες.
πάω στὸ μέτωπό σου ὅπως στὸ φεγγάρι,
ὅπως τὸ σύννεφο στὴ σκέπῃ σου,
πάω ἀκολουθώντας τὴν κοιλιὰ σου ὅπως στὰ ὄνειρά σου,

ἡ φούστα σου ἀπὸ ἀραποσίτι κυματίζει καὶ τραγουδάει,
ἡ φούστα σου ἀπὸ κρύσταλλο, ἡ φούστα σου ἀπὸ νερό,
τὰ χεῖλη, τὰ μαλλιά, τὰ βλέμματά σου,
εἶσαι βροχὴ ὅλη τῇ νύχτα, ὅλη μέρα

ἀνοίγεις τὸ στήθος μου μὲ τὰ νερένια σου δάχτυλα,
κλείνεις τὰ μάτια μου μὲ τὸ ὕδατινό σου στόμα,
στὰ κόκκαλά μου στέλνεις τὴ βροχή, στὸ στήθος μου
ἓνα ὑγρόδεντρο βυθίζει τὶς νερόριζές του,
ἀκολουθῶ τὸ ἀνάστημά σου ὅπως ἔναν ποταμό,
στὸ σῶμα σου βαδίζω ὅπως μέσα σ' ἓνα δάσος,
ὅπως στὸ βουνό, σ' ἓνα μονοπάτι
πὺ ἀπολήγει ξάφνου σὲ μιὰν ἄβυσσο,
ἀκολουθῶ τὶς σκόρπιες σου σκέψεις
καὶ στήν ἔξοδο τοῦ ἄσπρου σου μετώπου
ἡ διωγμένη σκιά μου θρυμματίζεται,
μαζεύω τὰ κομμάτια μου ἓνα - ἓνα
καὶ συνεχίζω δίχως σῶμα, ψάχνω ψηλαφώντας,

διάδρομοι τῆς μνήμης χωρὶς τέλος,
πύρρες ἀνοιχτὲς σ' ἓνα σαλόνι ἄδειο
ὅπου σαπίζουνε ὅλα τὰ καλοκαίρια,
στὸ βάθος λάμπουν τὰ κοσμήματα τῆς δίψας,
πρόσωπο λιποθυμισμένο μόλις τὸ θυμᾶμαι,
χερὶ πὺ χάνεται ἂν τὸ ἀγγίζω,
μαλλιά ἀράχνης ἀναστατωμένα
πάνω στὰ χαμόγελα τοῦ κάποτε,

στήν ἔξοδο τοῦ μετώπου μου, ψάχνω,
ψάχνω δίχως νὰ βρῶσκω, ψάχνω γιὰ μιὰ στιγμή,
ἓνα πρόσωπο ἀπὸ ἀστραπή καὶ θύελλα
τρέχοντας ἀνάμεσα στὰ νυχτερινὰ δέντρα,
πρόσωπο βροχῆς μέσα σ' ἓναν κήπο σκοτεινό,
ἐπίμονο νερὸ κυλώντας στὸ πλευρό μου,

ψάχνω δίχως νὰ βρῶσκω, γράφω μέσ' τὴ μοναξιά,
δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ἡ μέρα τελειώνει, ἡ χρονιά πέφτει,
πέφτω μὲ τὴ στιγμή, πέφτω στὸ βάθος,
ἀόρατος δρόμος σὲ καθρέφτες
πὺ ἐπαναλαμβάνουν τὴ θρυμματισμένη μου εἰκόνα,
βαδίζω πάνω στὶς μέρες, στὶς περασμένες στιγμές,
βαδίζω πάνω στὶς σκέψεις τῆς σκιᾶς μου,
ποδοπατῶ τὴ σκιά μου ἀναζητώντας μιὰ στιγμή,

γράφω μιὰ ἡμερομηνία ζωντανή σὰν ἓνα πουλί,
ζητῶ τὸν ἥλιο στὶς πέντε τὸ ἀπόγεμα
χλιαρὸ ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ tezontle:
ἡ ὥρα ὠρίμαζε τὶς ἀρμαθιές της
κι' ὅταν ἀνοίγε οἱ κοπέλλες ἔβγαιναν
ἀπὸ τὰ ρόδινα σωθικά της καὶ χινόντουσαν
στὶς πλάκες τῆς ἀδλῆς τοῦ κολλεγίου,
ψηλὴ σὰν τὸ φθινόπωρο, προχωροῦσε,
ντυμένη φῶς κάτω ἀπὸ τὴν ἀψίδα
καὶ ὁ χώρος, ζώνοντάς τήν, τὴν ἔντυνε
μ' ἓνα δέσμα ὁλόχρυσο καὶ διάφανο,

τίγρη φωτόχρωμη, μελαχροινὸ ἐλαφάκι
στὰ περὶχωρα τῆς νύχτας,
κορίτσι μισοκοιταγμένο, σκύβοντας
ἀπὸ τὰ πράσινα μπαλκόνια τῆς βροχῆς,
πρόσωπο ἐφηβικὸ καὶ ἀναρίθμητο,
ξέχασα τ' ὄνομά σου, Μελουζίνα,
Λάουρα, Ἰσαβέλλα, Περσεφόνη, Μαρία,
ἔχεις ὅλα τὰ πρόσωπα, δὲν ἔχεις κανένα,
ἔχεις ὅλες τὶς ὥρες καὶ δὲν ἔχεις καμμιὰ,
μοιάζεις στὸ δέντρο καὶ στὸ σύννεφο,
εἶσαι ὅλα τὰ πουλιὰ μαζὶ κι' ἀκόμα ἓνα ἀστέρι,
μοιάζεις μὲ τοῦ σπαθιοῦ τὴν κόψη
καὶ στὸ ποτήρι τοῦ δήμιου γεμάτο αἷμα,
κισσὸς πὺν προχωρεῖ, ζώνει καὶ ξεριζώνει
τὴν ψυχὴ καὶ τὴ χωρίζει ἀπ' τὸν ἑαυτό της,

γραφὴ τῆς φωτιᾶς πάνω στὸν ἔβρο,
ραγισματιὰ στὸ βράχο, βασίλισσα τῶν ἐρπετῶν,
ἀτμοῦ κολώνα, πηγὴ μέσα στὴν πέτρα,
σελήνης τσίρκο κι ἀετοκορφὴ
σισαμὸσπορε, ἐλάχιστο ἀγκάθι
καὶ θνητὴ πὺν ἀθάνατες ποινὲς μοιράζει,
ὁδηγήτρια σὲ ὑποβρύχιες κοιλάδες
καὶ φυλάχτρα τῆς κοιλάδας τῶν νεκρῶν,
κληματιδα πὺν κρέμεσαι στὸ βράχο τοῦ ἱλίγγου,
ἀναρριχητικὸ φυτὸ, φυτὸ δηλητηριῶδες,
λουλούδι τῆς ἀνάστασης, σταφύλι τῆς ζωῆς,

κυρία τῆς φλογέρας καὶ τῆς ἀστραπῆς,
ταράτσα μὲ τὰ γιασεμιά, ἀλάτι μέσα σὲ πληγή,
μποुकέτο τριαντάφυλλα γιὰ τὸν τουφεκισμένο,
χιόνι ἀγνουστιάτικο, φεγγάρι τῆς κρεμάλας,
γραφὴ τῆς θάλασσας ἐπάνω στὸ βασάλτη,
γραφὴ τοῦ ἀνέμου μέσ' τὴν ἔρημο,
διαθήκη τοῦ ἡλίου, ρόδι καὶ στάχι,

πρόσωπο ἀπὸ φλόγες, πρόσωπο καταβροχθισμένο,
πρόσωπο ἔφηβο καὶ κατατρεγμένο,
χρόνια φαντάσματα, κυκλικές μέρες
βγαίνοντας στὴν ἴδια αὐλὴ, μπροστὰ στὸν ἴδιο τοῖχο,
καίει ἡ στιγμή καὶ τὰ διαδοχικὰ πρόσωπα τῆς φλόγας
δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο
ὅλα τὰ ὀνόματα εἰν' ἓνα μόνο ὄνομα,
ὅλα τὰ πρόσωπα ἓνα πρόσωπο,
ὅλοι οἱ αἰῶνες μιὰ σκέτη στιγμή
καὶ γιὰ τοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων
ἓνα ξενάρι μάτια φράζει τὸ δρόμο γιὰ τὸ μέλλον,

δὲν ὑπάρχει τίποτα μπροστὰ μου πάρεξ μιὰ στιγμή
ἐξαγορασμένη αὐτὴ τῇ νύχτα μ' ἓνα ὄνειρο
μὲ εἰκόνες ζευγαρωμένες στ' ὄνειρο,
σκληρὰ λαξεμένες μέσ' τὸν ὕπνο,
βγαλμένες ἀπὸ τὸ κενὸ αὐτῆς τῆς νύχτας,
σηκωμένες μὲ τοῦ χειριοῦ τῇ δύναμη γράμμα μὲ γράμμα,
ἐνῶ ἀπ' ἔξω βιάζεται ὁ καιρὸς
καὶ στίς πόρτες τῆς ψυχῆς μου χτυπάει
ὁ κόσμος μὲ τὸ σαρκοβόρο του ὠράριο,

μόλις μιὰ στιγμή ἐνῶ οἱ πόλεις,
τὰ ὀνόματα, οἱ χαρὲς καὶ ὅσα ζήσαμε
καταρρέουν στὸ τυφλὸ μου μέτωπο,
ἐνῶ ἡ βαριὰ σκιά τῆς νύχτας
ταπεινώνει τὴ σκέψη καὶ τὸ σκελετό μου
καὶ τὸ αἷμα μου προχωράει πιὸ ἀργά
καὶ τὰ δόντια μου βγάζουν τὰ παπούτσια τους καὶ τὰ μάτια μου

θαμπώνονται και οι μέρες και τα χρόνια
συγκεντρώνουν τις άδειες τους τρομάρες,
ένω ο καιρός κλείνει το ριπίδι του
και πίσω απ' τις εικόνες του δεν υπάρχει τίποτα,
ή στιγμή καταστρέφεται κι' επιπλέει,
περικυκλωμένη θάνατο, απειλημένη
από τη νύχτα, από το πένθιμο χασμουρητό της,
απειλημένη από το σάλο
του ζωντανού και μασκαρεμένου θανάτου,
ή στιγμή καταστρέφεται και διεισδύει στον έαυτό της
όπως κλείνει μια γροθιά, όπως ένας καρπός
που ώριμάζει προς το έσωτερικό του έαυτού του
κι ο ίδιος πίνεται κι απλώνει,
ή διάφανη στιγμή κλείνει
και ώριμάζει προς τα μέσα, πετάει ρίζες,
φουντώνει μέσα μου, με κυριεύει ολόκληρο,
το τραλλό της φύλλωμα μ' έξορίζει,
οι σκέψεις μου δεν είναι παρά τα πουλιά της,
το θειάφι της κυκλοφορεί στις φλέβες μου,
δέντρο νοητικό, καρποί με γεύση χρόνου,

ω ζωή που θα ζήσεις που την έζησες κι όλας,
καιρός που επιστρέφει σαν μιαν άμπωτη
κι' αποσύρεται δίχως να στρέψει το πρόσωπο,
αυτό που πέρασε, δεν ήταν, αλλά ξεχεται
και σιγανά προβάλλει
σε μιαν άλλη στιγμή που λιποθυμάει :

μπροστά στο βράδυ του νίτρου και της πέτρας
όπλισμένη μ' άορατα μαχαίρια,
μιας κόκκινης άνεξιχνιάστης γραφής,
γράφεις στο δέρμα μου, και οι πληγές
σαν ένα ένδυμα από φλόγες με σκεπάζουν,
φλέγομαι δίχως να καίγομαι, ζητώ το νερό,
και στά μάτια σου δεν υπάρχει νερό, είναι από πέτρα,
και τα βυζιά, ή κοιλιά, οι λαγώνες σου
είναι από πέτρα, το στόμα σου έχει μια γεύση σκόνης,
το στόμα σου έχει τη γεύση του δηλητηριασμένου χρόνου,
το σώμα σου έχει γεύση πηγαδιού χωρίς διέξοδο,

διαδρόμου μὲ καθρέφτες πὸν ἐπαναλαμβάνουν
τὰ μάτια τοῦ διψασμένου, διάδρομος
πὸν συνεχῶς ξαναγυρίζει στὸ σημεῖο τῆς ἀφετηρίας του,
καὶ σὺ μὲ ὁδηγεῖς, τυφλό, ἀπὸ τὸ χέρι,
διασχίζοντας αὐτὲς τὲς ἐπίμονες στοῦς
πρὸς τὸ κέντρο τοῦ κύκλου καὶ ὀρθώνεσαι
σὰν μιὰ λάμψη, πὸν συμπυκνώνεται σὲ τσεκούρι,
σὰν ἓνα φῶς πὸν γδέρνει, μαγνητικὴ
ὅπως τὸ ἱκρίωμα γιὰ τὸν κατάδιχο
εὐλύγιστη σὰν τὸ μαστίγιο κι εὐκίνητη
σὰν ἓνα ὄπλο δίδυμο τῆς σελήνης,
καὶ τὰ σκόρπια σου λόγια σκάβουν
τὸ στήθος μου, μ' ἐρημώνουν καὶ μ' ἀδειάζουν,
μία - μία μοῦ ἀποσπᾷς τὲς ἀναμνήσεις μου,
ξέχασα τ' ὄνομά μου, καὶ οἱ φίλοι μου
γρυλλίζουν ἀνάμεσα στοὺς χοίρους ἢ σαπίζουν,
φαγωμένοι ἀπὸ τὸν ἥλιο σ' ἓνα χαντάκι,

δὲν ὑπάρχει τίποτα μέσα μου πάρεξ μιὰ πληγὴ μεγάλη,
ἓνα ἄδειο πὸν κανεῖς δὲν περιτρέχει πιά,
παρὸν χωρὶς παράθυρο, σκέψη
πὸν ἐπιστρέφει, ἐπαναλαμβάνεται, ἀντικατοπτρίζεται
καὶ χάνεται στὴν ἴδια τῆς τῇ διαφάνεια,
συνείδηση διάτρητη ἀπὸ ἓνα μάτι
πὸν κυττάζει τὸ ἴδιο του τὸ βλέμμα ὡς πὸν νὰ χαθεῖ
ἀπὸ διαύγεια :

εἶδα τὸ φριχτό σου κέλυφος,
Μελουζίνα, τὴν ἀγνή, νὰ γυαλίζει πρασινωπό,
κοιμώσουνα πνιγμένη στὰ σεντόνια,
ξυπνώντας κραυγασες σὰν τὸ πουλὶ
κι ἔπεςες δίχως τέλος, σπασμένη καὶ ἄσπρη,
ἀπὸ σένα δὲν ἀπόμεινε παρὰ ἡ κραυγὴ σου,
κι ὕστερα ἀπὸ αἰῶνες νᾶμαι πάλι
βήχοντας καὶ μὲ ὄραση κακὴ, ἀνασκαλεύοντας
παληγιὰς φωτογραφίες :

δὲν ὑπάρχει κανεὶς, δὲν εἶσαι κανεὶς,
ἓνας λοφίσκος στάχτη κι ἓνα σάρωθρο,
ἓνα μαχαίρι στομωμένο κι ἓνα φτερό,
ἓνα πτώμα κρεμασμένο σὲ κόκκαλα,
ἓνα τσαμπὶ στεγνὸ κι ὄλας, μιὰ μαύρη τρύπα
καὶ στὸ βάθος τῆς τρύπας τὰ δυὸ μάτια
ἐνὸς παιδιοῦ πνιγμένου ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια,

βλέμματα θαμμένα σ' ένα πηγάδι,
βλέμματα πού μᾶς βλέπουν ἀπὸ τὴν ἀρχή,
βλέμμα παιδι τῆς γρηᾶς μάννας
πού βλέπει στὸ μεγάλο της γυιὸ ἕναν πατέρα νέο,
βλέμμα μητέρα τῆς ἐγκαταλελειμμένης κόρης
πού βλέπει στὸν πατέρα της ἕνα παιδι ἄρσενικό,
βλέμματα πού μᾶς κοιτοῦν ἀπὸ τὸ βάθος
τῆς ζωῆς κι εἶναι τοῦ θανάτου παγίδες
—ἢ τὸ ἀντίθετο : νὰ πέσεις μέσα σ' αὐτὰ τὰ μάτια
μήπως θὰ πεῖ νὰ ξανάρχεσαι στὴν ἀληθινὴ ζωή ;

νὰ πέφτω, νὰ ξανάρχομαι, νὰ μὲ ὀνειρεύομαι καὶ νὰ μὲ
ὀνειρεύονται
ἄλλα μάτια μελλοντικά, μιὰ ζωὴ ἄλλη,
ἄλλα σύννεφα, καὶ νὰ πεθαίνεις ἕναν ἄλλο θάνατο !
—αὐτὴ ἡ νύχτα μοῦ ἀρκεῖ, κι αὐτὴ ἡ στιγμή
πού δὲν παύει ν' ἀνοίγεται καὶ νὰ μοῦ ἀποκαλύπτει
ποῦ ἤμουν, ποιὸς ὑπῆρξα, πῶς ὀνομάζεσαι,
πῶς ἐγὼ ὀνομάζομαι :

ἔκανα σχέδια

γιὰ τὸ καλοκαίρι — καὶ γιὰ ὅλα τὰ καλοκαίρια —
στὴν Christopher street, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια,
μὲ τὴν Phyllis πού εἶχε δυὸ λακκάκια
ὅπου τὰ σπουργίτια ἔπιναν φῶς ;
στὸ Paseo de la Reforma, ἢ Κάομεν μοῦ ἔλεγε
«ὁ ἀέρας δὲν ἔχει βάρος, ἐδῶ εἶναι πάντα 'Οκτώβρης»
ἢ τὸ εἶπε σ' ἕναν ἄλλο πού ἔχασα
ἢ τὸ ἐφεῦρα καὶ δὲ μοῦ τῶπε κανεῖς ;
τάχατες βάδιζα τὴ νύχτα στὴν Oaxaca,
τεράστιος καὶ βαθυπρόσινος σὰν ἕνα δέντρο,
μιλώντας μόνος σὰν τὸν τρελλό ἄνεμο
καὶ φτάνοντας στὸ δωμάτιό μου—πάντοτε ἕνα δωμάτιο—
οἱ καθρέφτες δὲ μὲ ἀναγνώρισαν ;
ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο Vernet εἶδαμε τὴν αὐγὴ
νὰ χορεύει μὲ τίς καστανιές—«εἶναι ἀργά»
ἔλεγες καθὼς χτενιζόσουν κι' ἔβλεπα
κλιίδες στοὺς τοίχους χωρὶς νὰ λέω λέξη ;
ἀνεβήκαμε μαζὶ στὴν κορυφὴ τοῦ πύργου, εἶδαμε
τὸ βράδυ νὰ πέφτει ἀπὸ τὰ βράχια ;
φάγαμε σταφύλια τοῦ Bidart ; ἀγοράσαμε
γαρδένιες τοῦ Perote ;

ὀνόματα, χῶροι,
δρόμοι καὶ δρόμοι, πρόσωπα, πλατεῖες, δρόμοι,

σταθμοί, ἓνα πάροκο, δωμάτια μοναχικά,
κηλίδες στὸν τοῖχο, κάποιος χτενίζεται,
κάποιος τραγουδάει κοντά μου, κάποιος ντύνεται,
δωμάτια, χώροι, δρόμοι, ὀνόματα, δωμάτια,

Μαδρίτη, 1937,
στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀγγέλου οἱ γυναῖκες
κεντοῦσαν καὶ τραγουδοῦσαν μὲ τὰ παιδιά τους,
μετὰ χτύπησε συναγεμὸς κι' ἀκούστηκαν φωνές,
σπίτια γονατισμένα μὲς' τὴ σκόνῃ,
πύργοι σκισμένοι μέτωπα λερωμένα μὲ φτυσιές,
κι ὁ λαίλαπας τῶν κινητῶν συνεχῶς :
κι οἱ δύο τους γδύθηκαν κι ἀγαπηθήκανε
γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὸ αἰώνιο μερτικό μας,
τὸ μερτικό μας σὲ καιρὸ καὶ σὲ παράδεισο,
ν' ἀγγίζουμε τὴ ρίζα μας καὶ νὰ τὴν ξανακαταχτήσουμε,
νὰ ξαναβροῦμε τὴν κληρονομιά μας ξεριζωμένη
ἀπὸ κλέφτες τῆς ζωῆς ἐδῶ καὶ χίλιους αἰῶνες,
κι οἱ δύο γδύθηκαν καὶ φιληθήκανε
γιατὶ οἱ ἀγκαλιασμένες γυμνότητες
διασχίζουν τὸ χρόνο κι εἶναι ἄτρωτες,
τίποτα δὲν τὶς ἀγγίζει, ξαναγυρίζουν στὴν ἀρχή,
δὲν ὑπάρχει ἐσὺ οὔτε ἐγώ, αἶριο οὔτε χτές οὔτε ὀνόματα,
οὔτε διπλὴ ἀλήθεια μέσα σ' ἓνα μόνο σῶμα, μιὰ μόνῃ ψυχῇ,
ἀκέραιο εἶναι...

δωμάτια συμπτωματικὰ
ἀνάμεσα σὲ πόλεις πὺν κυλᾶνε,
δωμάτια καὶ δρόμοι, ὀνόματα σὰν πληγές,
τὸ δωμάτιο μὲ τὰ παράθυρα πὺν δίνουν σ' ἄλλα δωμάτια
μὲ τὸ ἴδιο ξεθωριασμένο χαρτί,
ὅπου ἓνας ἄντρας μὲ πονκάμισο διαβάζει ἐφημερίδα
ὅπου μιὰ γυναῖκα σιδερώνει : τὸ διανγὲς δωμάτιο
πὺν τὸ ἐπισκέπτονται οἱ κλάδοι τῆς ροδακινιάς·
τὸ ἄλλο δωμάτιο : ἀπέξω πάντα βρέχει
κι ὑπάρχει μιὰ ἀδλὴ καὶ τρία παιδάκια σκουριασμένα·
δωμάτια πὺν εἶναι πλοῖα καὶ ἀνεμίζουν
σ' ἓναν κόλπο φωτός : δωμάτια ὑποβρύχια :
ἢ σιωπὴ ἀπλώνεται σὲ πράσινα κύματα,
κι ὅ,τι ἀγγίζουμε φωσφορίζει·
πολυτελεῖ μανσολεῖα, πορτραῖτα
ἤδη φθαρμένα, χαλιά μεταχειρισμένα,
παγίδες, κελλιά, σπήλαια μαγεμένα,
κουτούκια καὶ δωμάτια ἀριθμημένα,

ὅλα μεταμορφώνονται, ὅλα πετοῦν,
 κάθε καλούπι εἶν' ἓνα σύννεφο, κάθε πόρτα
 βλέπει στη θάλασσα, τὰ χωράφια, ὁ ἀέρας, κάθε τραπέζι
 εἶν' ἓνα συμπόσιο· κλειστά σὰν ἀχιβάδες,
 ὁ χρόνος τὰ πολιορκεῖ ματαίως,
 δὲν ὑπάρχει χρόνος οὔτε τοῖχος : χῶρος, χῶρος,
 ἀνοιξε τὸ χέρι σου, θέρισε αὐτὸ τὸν πλοῦτο,
 πᾶρε τοὺς καρπούς, φάε τὴ ζωή,
 ξαπλώσου στὶς ρίζες τοῦ δέντρου, πιὲς νερό!,
 ὅλα μεταμορφώνονται, ὅλα εἶναι ἱερά,
 κάθε δωμάτιο εἶναι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου,
 εἶναι ἡ πρώτη νύχτα, ἡ πρώτη μέρα,
 ὁ κόσμος γεννιέται ὅταν αὐτὴ κι αὐτὸς φιλιοῦνται,
 σταγόνα φωτὸς σὲ διαφανῇ ἐντόσθια
 ἢ κάμαρα ὡσὰν καρπὸς μισοανοίγει
 ἢ ἐκρήγνυται σὰν ἓνα ἄστρο σκοτεινὸ
 κι οἱ νόμοι φαγωμένοι ἀπὸ τοὺς ἀρουραίους,
 τὰ κάγκελα τῶν τραπέζων κι' οἱ φυλακές,
 οἱ γρίλλιες ἀπὸ χαρτὶ καὶ τὰ συρματοπλέγματα,
 τὰ γραμματόσημα, τ' ἀγκάθια τὰ καρφιά,
 ὁ μονόχορδος ὄρκος τῶν ὀπλων,
 ὁ μελίρροτος σκορπιὸς μὲ τὴν ταινία,
 ὁ τίγρης μὲ ψηλὸ καπέλλο πρόεδρος
 τοῦ Club τῶν φυτοφάγων καὶ τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ,
 ὁ γαῖδαρος παιδαγωγός, ὁ κροκόδειλος
 παίζοντας τὸν ἐξαγοραστή, ὁ πατέρας τῶν λαῶν,
 ὁ Ἀρχηγός, ὁ καρχαρίας, ὁ ἀρχιτέκτονας
 τοῦ μέλλοντος, τὸ ἐν στολῇ γουρουνί,
 ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τῆς Ἐκκλησίας
 ποὺ πλένει τὰ μαῦρα του δόντια
 σ' ἀγιασμὸ καὶ παίρνει μαθήματα ἀγγλικῶν καὶ δημοκρατίας,
 τ' ἀόρατα χωρίσματα, οἱ σαπισμένες μάσκες
 ποὺ χωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
 τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του,

καταρρέουν

γιὰ μιὰ στιγμή πελώρια καὶ μισοβλέπουμε
 τὴ χαμένη μας ἐνότητα, τὴ συμφορὰ
 τοῦ εἶναι, τὴ δόξα τοῦ νὰ εἶμαστε ἀκόμα,
 τὸ μοῖρασμα τοῦ ψωμιοῦ, ὁ ἥλιος, ὁ θάνατος,
 τὸ σάστισμα—λησμονημένο—τοῦ νὰ ζεῖς·

ν' ἀγαπᾷς θὰ πεῖ νὰ μάχεσαι, ὁ κόσμος ἀλλάζει
 ὅταν δυὸ ἔραστές φιλιοῦνται, οἱ πόθοι ἐνσαρκώνονται,

ἡ σκέψη ἐνσαρκώνεται, φτεροῦνες φντροώνον
στοὺς ὤμους τοῦ σκλάβου, ὁ κόσμος
εἶναι πραγματικός καὶ χειροπιαστός, τὸ κρασί εἶναι κρασί,
τὸ ψωμί ξαναβρίσκει τὴ γεύση του, τὸ νερό εἶναι νερό,
ν' ἀγαπᾷς θὰ πεῖ νὰ μάχεσαι, ν' ἀνοίγεις πόρτες,
νὰ παύεις νὰ εἶσαι ἓνα πρωτοκολλημένο φάντασμα
καταδικασμένο στὴν αἰώνια ἀλυσίδα
ἀπὸ ἓναν κύριο ἀπρόσωπο·

ὁ κόσμος ἀλλάζει
ὅταν δυὸ ὄντα κυττάζονται κι ἀναγνωρίζονται,
ν' ἀγαπᾷς θὰ πεῖ νὰ γδύνεσαι τ' ὄνομά σου :
«νὰ μοῦ ἐπιτρέψεις νᾶμαι ἢ πουτάνα σου», εἶναι τὰ λόγια
τῆς Ἐλοΐζας, ἀλλὰ αὐτὸς ἐπέκλυσε στοὺς νόμους,
τὴν πῆρε γιὰ σύζυγο καὶ γιὰ ἀνταμοιβὴ
εὐνουχίστηκε·

πιὸ πολὺ ἀξίζει τὸ ἔγκλημα,
οἱ ἐραστές πὺν αὐτοκτονοῦν, ἡ ἐπιμιξία
ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς, καθρέφτες
ἐρωτευμένοι μὲ τὴν ὁμοιότητά τους,
πιὸ καλὰ ἀξίζει νὰ φᾶς ψωμί δηλητηριασμένο,
ἢ μοιχεία σὲ κρεββάτια στάχτης,
ἐρωτες σκληροί, παραλήρημα,
ὀδηλητηριώδης κισσός, ὁ σοδομίτης
πού, σὰν ἓνα γαρυφαλο στὴ μπουτονιέρα
φορᾷ μιὰ ροχάλα, καλλίτερα νὰ πετροβοληθεῖς
σὲ δημόσιες πλατεῖες παρὰ νὰ γυρίζεις τὸ μαγκανοπήγαδο
πού ἐκφράζει τὴν οὐσία τῆς ζωῆς,
μεταφράζει τὴν αἰωνιότητα σὲ ἄδειες ὥρες,
τὶς στιγμὲς σὲ φυλακές, τὸ χρόνο
σὲ χρῆμα καὶ σὲ σκατὰ ἀφηρημένα·

καλλίτερα ἀξίζει ἡ ἀγνότητα, ἄνθος ἀόρατο
πού ζυγιάζεται στοὺς μίσχους τῆς σιωπῆς,
τὸ δύσκολο διαμάντι τῶν ἀγίων
πού φιλτράρει τοὺς πόθους, χορταίνοντας τὸ χρόνο,
γάμοι τῆς κίνησης καὶ τῆς γαλήνης,
ἢ μοναξιά τραγουδάει στὸ κέλυσός της,
κάθε ὥρα κρυστάλλινο πέταλο,
ὁ κόσμος γδύνεται τὶς μάσκες του,
καὶ στὸ κέντρο του, διαφάνεια τρέμουσα,
αὐτὸ πὺν λέμε Θεό, τὸ εἶναι δίχως ὄνομα,
κυττάζεται μέσ' τὸ κενό, τὸ εἶναι δίχως πρόσωπο

προκύπτει ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἥλιος τῶν ἡλίων,
πληρότητα τῆς παρουσίας καὶ τῶν ὀνομάτων

συνεχίζω τὸ παραλήρημά μου, δωμάτια δρόμοι,
στοὺς διαδρόμους τοῦ καιροῦ προχωρῶ ψηλαφώντας
κι ἀνεβοκατεβαίνω τὶς βαθμίδες του
ἀγγίζω τὰ τοιχώματα καὶ μένω ἀκίνητος,
γυρίζω ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἄρχισα, ψάχνω τὸ πρόσωπό σου,
πορεύομαι ἀπὸ τοὺς δρόμους τοῦ ἑαυτοῦ μου
κάτω ἀπὸ ἓναν ἥλιο δίχως ἡλικία, καὶ δίπλα μου ἐσένα
προχωρεῖς σὰν ἓνα δέντρο, σὰν ἓνας ποταμός,
προχωρεῖς καὶ μοῦ μιλάς σὰν ἓνας ποταμός,
σὰν ἓνα στάχι ἀναπτύσσεσαι στὰ χέρια μου,
σὰν ἓνας σκίουρος ἀνατριχιάξεις μέσ' τὰ χέρια μου,
πετᾶς σὰν χίλια πουλιά, τό γέλιο σου
μὲ σκεπάζει μὲ ἄφρους, τὸ κεφάλι σου
εἶν' ἓνα μικρὸ ἄστρο μέσ' τὰ χέρια μου,
ὁ κόσμος ξαναπροσινίζει ἂν χαμογελάσεις
τρώνοντας ἓνα πορτοκάλι,

ὁ κόσμος ἀλλάζει

ὅταν δυὸ ἐραστές, ἰλλιγγιώδεις καὶ ἀγκαλιασμένοι,
πέφτουν στὴ γλῶσσι· ὁ οὐρανὸς κατεβαίνει,
τὰ δέντρα ὑψώνονται, ὁ χῶρος
δὲν εἶναι παρὰ φῶς καὶ σιωπή, χῶρος
ἀνοιχτὸς στὸν ἀήτο τοῦ ματιοῦ,
περνάει τὴν ἄσπρη φυλὴ τῶν σύννεφων,
τὸ σῶμα σπάζει τὰ δεσμά του, ἡ ψυχὴ σηκώνει ἄγκυρα,
χάνουμε τὰ ὀνόματά μας καὶ πετᾶμε
στὴν τύχη ἀνάμεσα σὲ μπλὲ καὶ πράσινο,
χρόνος ἀκέραιος ὅπου τίποτα δὲ συμβαίνει
ἐκτὸς ἀπ' τὴν εὐτυχισμένη του ροή,

δὲ συμβαίνει τίποτα, σωμαίνεις, τὰ βλέφαρά σου παίζουν
(σιωπὴ: ἓνας ἄγγελος διέσχισε αὐτὴ τὴ στιγμή
ψηλὸς σὰν τὴ ζωὴ χιλίων ἡλίων)
δὲν ὑπάρχει τίποτα παρὰ ἓνα παίξιμο βλεφάρων ;
— καὶ τὸ συμπόσιο, ἡ ἐξορία, τὸ πρῶτο ἐγκλημα,
καὶ τοῦ γαϊδάρου ἡ σιαγών, ὁ σκοτωμένος θόρυβος
καὶ τὸ δύσπιστο βλέμμα τοῦ νεκροῦ
πέφτοντας στὴ σταχτιὰ πεδιάδα,
ὁ Ἀγαμέμνων καὶ τὸ πελώριο του μονγκρετὸ
καὶ τῆς Κασσάνδρας ἡ ἐπαναλαμβανόμενη κραυγὴ

πιὸ δυνατὴ ἀπ' τὶς κραυγὲς τῶν κυμάτων,
ὁ δέσμιος Σωκράτης (ὁ ἥλιος προβάλλει,
νὰ πεθαίνεις εἶναι νὰ ξυπνᾷς : «Κρίτων»
ἓναν κόκορα γιὰ τὸν Ἀσκληπιὸ γιὰτὶ γιαιτρεύτηκα ἀπὸ τῆ
ζωῆ»),

τὸ τσακάλι ποὺ πλανιέται ἀνάμεσα στὰ ἐρείπια
τῆς Νινευῆς, ἡ σκιὰ ποὺ εἶδε ὁ Βροῦτος
πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη, ὁ Μοντεζούμα
μέσα στῆς ἀυπνίας του τ' ἀγκάθινο κρεββάτι,
τὸ ταξεῖδι πρὸς τὸ θάνατο μέσα στοῦ κάρου
—τὸ ἀτέλειωτο ταξεῖδι τοῦ Ροβεσπιέρου
μετροημένο λεφτὸ μὲ λεφτὸ
μὲ τὸ σαγόνι του σπασμένο ἀνάμεσα στὰ χέρια του—,
ὁ Churruca μέσ' τὸ βαρέλι του σὰν σὲ θρόνο
πορφυρὸ, τὰ βήματα κι ὅλας μετροημένα
τοῦ Lincoln πηγαίνοντας στοῦ θεάτρο,
τοῦ Trotski ὁ ῥόγχος κι οἱ οἰμωγὲς του
σὰν ἀγριογούρουνον, στοῦ βλέμμα τοῦ Madero
κανένας δὲν ἀπάντησε : γιὰτὶ μὲ σκοτώνετε ;
τὰ «γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ», οἱ οἰμωγὲς, οἱ σιωπὲς
τοῦ ἐγκληματία, τοῦ ἁγίου, τοῦ φτωχοῦ διαβόλου,
κοιμητήρια φράσεων κι ἀνεκδότων
ποὺ ἀνασκαλεύουνε οἱ σκυλοὶ τῆς ρητορικῆς,
τὸ παραλήρημα, τὸ χλιμίντρισμα, ὁ θόρυβος ὁ σκοτεινὸς
ποὺ κάνουμε πεθαίνοντας καὶ τὸ λαχάνισμα
τῆς ζωῆς ὅταν γεννᾷει
καὶ τῶν σπασμένων κόκκαλων ὁ κρότος σὲ κανγὰ
καὶ τοῦ προφήτη τὸ ἀφροισμένο στόμα
καὶ ἡ κραυγὴ του καὶ τοῦ δήμιου ἡ κραυγὴ
καὶ ἡ κραυγὴ τοῦ θύματος...

τὰ μάτια
εἶναι φλόγες καὶ φλόγες εἶναι ὅ,τι κυττάζουν,
μιὰ φλόγα τ' αὐτὶ, μιὰ φλόγα ὁ ἥχος,
κάρβουνα ἀναμμένα τὰ χεῖλη, ἐμπρησμός ἡ γλῶσσα,
τὸ ἄγγιγμα κι ὅ,τι ἀγγίζει, ἡ σκέψη
κι ὅτι σκέπτεται, φλόγα εἶναι ὅποιος σκέπτεται
ὅλα καίγονται, ὁ κόσμος εἶναι φλόγα,
καὶ καίει τὸ ἴδιο τὸ μηδὲν ποὺ τίποτα δὲν εἶναι
πάρεξ μιὰ φλογισμένη σκέψη, καπνὸς τελικὰ :
οὔτε δήμιος ὑπάρχει οὔτε θύμα...

καὶ ἡ κραυγὴ,

τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς ; κι ἡ σιωπὴ
ποὺ σκεπάζεται ἀπὸ νεύματα, ἡ σιωπὴ
ποὺ λέει χωρὶς νὰ λέει τίποτα, δὲ λέει τίποτα ;
οἱ ἀνθρώπινες κραυγὲς δὲν εἶναι τίποτα ;
δὲν τρέχει τίποτα ὅταν περνάει ὁ χρόνος ;

—τίποτα δὲν περνάει παρὰ στὰ βλέφαρα τοῦ ἥλιου
ἓνα παίξιμο, μόλις μιὰ κίνηση, τίποτα,
δὲν ὑπάρχει ἐξαγορά, ὁ χρόνος δὲ γυρίζει πίσω,
καὶ οἱ νεκροὶ καρφωμένοι στὸ θάνατό τους
δὲν πεθαίνουν ἄλλο θάνατο
ἀνέγγιχτοι, καρφωμένοι στὴν ἴδια τους τὴν κίνηση,
ἀπὸ τὴ μοναξιά τους, ἀπὸ τὸ θάνατό τους,
δίχως γιатρεία, χωρὶς νὰ μᾶς κυττάζουν μᾶς κυττοῦν,
ὁ θάνατος τους εἶναι κι' ὅλας τὸ ἄγαλμα τῆς ζωῆς τους,
μιὰ αἰωνιότητα κι' ὅλας μηδενισμένη,
κάθε στιγμή δὲν εἶναι τίποτα γιὰ πάντα,
ἓνας βασιλεὺς φάντασμα κυβερνάει τοὺς παλμούς σου καὶ
πλάθει

τὴν τελικὴ σου κίνηση, τὸ σκληρὸ πρόσωπεῖο
στὴν ὄψη σου ποὺ ἀλλάζει·
εἴμαστε τὸ μνημεῖο μιᾶς ζωῆς
ξένης, ἄζηστης, μόλις δικῆς μας,

—ἡ ζωὴ πότε ἦταν ἀληθινὰ δική μας ;
πότε εἴμαστε ἀληθινὰ αὐτὸ ποὺ εἴμαστε ;
ἀληθινὰ, μονάχοι μας, δὲν εἴμαστε, δὲν εἴμαστε ποτέ
παρὰ ἴλιγγος καὶ χάος,
γκριμάτσες στὸν καθρέφτη, τρόμος καὶ ναντία,
ποτέ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι δική μας, εἶναι τῶν ἄλλων,
ἡ ζωὴ δὲν εἶναι κανενὸς ἡ ζωὴ εἴμαστε ὅλοι
ψωμὶ τοῦ ἥλιου γιὰ τοὺς ἄλλους,
ὅλους τοὺς ἄλλους ποὺ εἴμαστε—
εἶμαι ἄλλος ὅταν εἶμαι, οἱ πράξεις μου
εἶναι πιὸ δικές μου ὅταν εἶναι ἐπίσης ὅλων,
γιὰ νὰ μπορέσω νὰ εἶμαι, πρέπει νὰ εἶμαι ἓνας ἄλλος,
νὰ βγῶ ἀπ' τὸ ἐγώ, νὰ ψαχνῶ ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους,
τοὺς ἄλλους ποὺ δὲν εἶναι ἂν δὲν ὑπάρχω,
τοὺς ἄλλους ποὺ μοῦ δίνουν ὑπαρξή,
δὲν ὑπάρχει ἐγώ, πάντα εἴμαστε ἄλλοι,

ἡ ζωὴ εἶναι ἄλλη, πάντα ἐδῶ κάτω, πάρα πέρα,
ἔξω ἀπὸ σένα, ἀπὸ μένα, πάντα ὁρίζοντας,
ζωὴ πὸν μᾶς πλανάει καὶ μᾶς χωρίζει ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους,
πὸν μᾶς ἐπινοεῖ ἕνα πρόσωπο καὶ τὸ φθείρει,
πεῖρα τοῦ εἶναι, ὦ θάνατε, προμὶ τῶν πάντων,

Ἑλοῖζα, Περσεφόνη, Μαρία,
δεῖξε ἐπὶ τέλους τὸ πρόσωπό σου γιὰ νὰ δῶ
τὸ ἀληθινό μου πρόσωπο, αὐτὸ τοῦ ἄλλου,
τὸ ἀλλότριο πρόσωπό μας ὁλόκληρο δικό μας
πρόσωπο δέντρου καὶ φούρναρη,
σωφὲρ καὶ σύννεφον καὶ ναυτικοῦ,
πρόσωπο τοῦ ἥλιου καὶ τοῦ χαντακιοῦ, τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ
Παύλου,
πρόσωπο τοῦ μοναχικοῦ συλλογικοῦ,
ξύπνα, νὰ πὸν γεννιέμαι:

ζωὴ καὶ θάνατος
συμφιλιώνονται μέσα σου, κυρία τῆς νύχτας,
πύργε τῆς διαύγειας, βασίλισσα τῆς αἰγῆς,
σεληνιακὴ παρθένα, μάνα τῆς νεομάννας,
σῶμα τοῦ κόσμου, σπῖτι τοῦ θανάτου,
πέφτω χωρὶς τέλος ἀπὸ τῆ γέννησίν μου,
πέφτω μέσα μου χωρὶς ν' ἀγγίξω τὸ βυθό μου,
μάζεψέ με στὰ μάτια σου, μάζεψε τὴ σκόνη
τῆ διασκορπισμένη καὶ συμφιλίωσε τὶς στάχτες μου,
δέσε τὰ χωρισμένα μου κόκκαλα, φύσα
στὸ εἶναι μου, θάψε με στὴ γῇ σου,
ὥστε ἡ σιωπὴ σου νὰ δώσει εἰρήνη στὴ σκέψη
πὸν ξεσηκώθηκε ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ της·

ἄνοιξε τὸ χέρι,
κυρία τῶν σπόρων πὸν εἶναι μέρες,
ἡ μέρα εἶναι ἀθάνατη, ὑψώνεται, ἀνγατίζει,
γεννάει καὶ δὲν τελειώνει ποτέ,
κάθε μέρα εἶναι γέννηση, καὶ γέννηση
κάθε αὐγὴ, καὶ ξυπνῶ
ξυπνᾶμε ὅλοι, ὁ ἥλιος
ὑψώνεται, πρόσωπο τοῦ ἥλιου, ὁ Γιάννης σηκώνεται
μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Γιάννη πρόσωπο ὅλων μας,

πόρτα του εἶναι, ξύπνα με, γίνε προῶ,
ἄσε με νὰ δῶ τὸ πρόσωπο αὐτῆς τῆς μέρας,

ἄσε με νὰ δῶ τὸ πρόσωπο αὐτῆς τῆς νύχτας,
ὅλα ἐπικοινωνοῦν καὶ μεταμορφώνονται,
πύλη τοῦ αἵματος, γέφυρα τῶν παλμῶν,
ὁδήγησέ με στὴν ἄλλη ὁχθη αὐτῆς τῆς νύχτας,
ὅπου εἶμαι ἐσύ, ὅπου εἵμαστε ὅλοι ἄλλοι,
στὸ βασίλειο τῶν ἀγκαλιασμένων ὀνομάτων,

πόρτα τοῦ εἶναι: ἄνοιξε τὸ εἶναι σου, ξύπνα,
μάθε κι ἐσύ νὰ εἶσαι, λάξεψε τὸ πρόσωπό σου
δούλεψε τὰ χαρακτηριστικά σου, βρῆς τὰ μάτια σου
γιὰ νὰ κοιτάξεις τὸ πρόσωπό μου πὺν σὲ ἀντικρύζει,
γιὰ ν' ἀτενίσεις τὴ ζωὴ ὡς τὸ θάνατο,
θαλασσινὴ μορφή, ἀπὸ ψωμί, βράχο, πηγὴ,
πηγὴ πὺν διαλύει τίς μορφές μας
στὸ πρόσωπο χωρὶς ὄνομα, τὸ εἶναι δίχως πρόσωπο,
ἀνείπωτη παρουσία τῶν παρουσιῶν...

θέλω νὰ συνεχίσω νὰ πάω μακρότερα μὰ δὲν μπορῶ:
ἡ στιγμή βιάστηκε νὰ γίνεῖ ἄλλη κι ἄλλη,
κοιμήθηκα τὰ ὄνειρα μιᾶς πέτρας πὺν δὲν ὀνειρεύεται
καὶ στὸ βάθος χρόνων ὁμοίων μὲ πέτρες
ἄκουσα νὰ τραγουδάει τὸ αἰχμάλωτο αἶμα μου,
ἡ θάλασσα τραγουδοῦσε μὲ μιὰ βουὴ φωτός,
ἓνα πρὸς ἓνα πέφτανε τὰ τεῖχη,
ὅλες οἱ πόρτες γκρεμιζόντουσαν,
κι ὁ ἥλιος κουρσεντῆς ἔτρεχε κάτω ἀπὸ τὸ μέτωπό μου,
ξεκολλοῦσε τὰ κλειστά μου βλέφαρα,
ξεχώριζε τὸ εἶναι μου ἀπ' τὸ περιβλημά του,
μὲ τραβοῦσε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, μὲ χόριζε
ἀπὸ τὸν βάρβαρο ὕπνο μου τῶν πέτρινων αἰώνων
καὶ ἡ μαγεία του καθρεφτίζοντας ἔκανε νὰ ξαναζεῖ
μιὰ ἱτιά κρηστάλλινη, μιὰ λευκὰ ἀπὸ νερό,
ἓνα ψηλὸ συντριβάνι γερμένο ἀπὸ τὸν ἄνεμο,
ἓνα δέντρο καλοφυτεμένο ἂν καὶ χορεύοντας,
τὸ πέρασμα τοῦ ποταμοῦ πὺν ἐλίσσεται,
προχωρεῖ, πισωδρομίζει, στρέφεται
καὶ πάντα καταφθάνει:

Μεξικό, 1957

Μετάφραση ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΚΡΗ

"Ένας άνθρωπος έφτακόσων χρόνων (1797)

"Ήτον σχεδόν μεσάνυχτα, όταν, βεβαρυμένος από τους στοχασμούς, όπου έκαμνα επάνω εις την δδυνηρά κατάσταση των ανθρώπων, απέφασισα να κοιμηθώ. "Εσφάλισα την πόρτα μου, έκαμα την προσευχή μου και επλάγιασα από διαφόρους ιδέας. "Αφού ό ύπνος ήπλωσε τās πτέρυγας του επάνω εις τὰ βλέφαρά μου, όνειρευόμουν ώς νά ειχαν απεράσει τάχα πολλοί αιώνες, όπου έκοιμήθηκα. "Εξύπνησα τέλος πάντων και ένιωσα εις τον έαυτό μου ένα τέτοιο θάρος, όπου ποτέ δέν ειχα το αίσθανθεϊ. Τὰ χέρια μου έτρεμούλιαζαν και τὰ ποδάρια μου εκλονίζοντο, κοιτάζοντας μέσα εις τον καθρέπτη. "Ελαθα μεγάλο κόπο να γνωρίζω τὸ πρόσωπό μου, έπειδή όταν επλάγιασα να κοιμηθώ ειχα ξανθά μαλιά και χρώμα λευκό και μάγουλα με κοκινάδα. Και όταν έκοίταζα εις τον καθρέπτη, τὸ πρόσωπό μου ήτον όλο ζαρωμάδες, τὰ μαλιά μου άσπρα και ειχα δυό κόκαλα πετακτά επάνω από τὰ όμάτιά μου, μία μύτη μακρυά και ένα χρώμα χλωμό ήτο περικεχυμένο επάνω εις την όψη μου. "Όταν ήθελησα να περιπατήσω δέν ήμπορούσα άλλώς, παρά έπακουμδώντας μηχανικώς επάνω εις μιὰ ράβδο. Τοῦτο και μόνο δέν άπόκτησα τουλάχιστο, τὸ μελαγχολικό χυμό, όπου είναι πολλά συνηθισμένους εις τους γέροντας.

"Εθαίνοντας από τὸ σπίτι μου είδα μιὰ αγορά δημοσία, όπου δέν την εγνώριζα. "Εκεί ειχαν στήσει πρὸ όλίγου έναν στύλο, όπου ειλικε τὰ όμματα των περιέργων. "Επροχώρησα παρέμπροσθεν και εδιάδασα πολλά παστρικά κάποιους χαρακτηήρας, όπου ήτον επάνω εις αυτόν σκαλισμένοι με γράμματα χρυσά τὸ σωτήριο έτος 2400. Πάραυτα έστοχάσθηκα ότι αυτό ήτον μία άπάτη των όφθαλμών μου ή τουλάχιστο ένα λάθος του τεχνίτου. Και έκαταγίνομουν να τὸ σημειώσω, όταν ή έκτασις μου ηύξανε περισσότερο, ρίπτοντας τὰ όμάτιά μου επάνω εις δύο τρία έγγραφα του μονάρχου, όπου ήτον κολλημένα εις τὰ τείχη με τὸ ίδιο έτος. "Επαρτήρησα και ήτον τὸ αυτό σημειωμένο επάνω εις τὰ γράματα της κοινότητος. Τί λοιπόν; είπα με τον έαυτό μου· εγώ υπερεγήρασα χωρίς να τὸ καταλάβω; τί, εγώ έκοιμήθηκα έξακοσίους έβδομήντα δύο χρόνους;

Τὸ πᾶν παρήλλαξε. "Όλα τὰ μέρη της πόλεως, όπου τὰ ήξευρα καλύτερα, μου επαρησιάζοντο εις ένα σχήμα διαφορετικό και νεωστὶ εὔτρε-

* Κείμενο παρμένο από την "Ανθολογία του Βαλέτα.

C H A P I T R E II.

J'ai Sept Cent Ans.

IL étoit minuit quand mon viell anglois se retira. J'étois un peu las: je fermai ma porte & me couchai. Dès que le sommeil se fut étendu sur mes paupieres, je rêvai qu'il y avoit des siecles que j'étois endormi, & quo je m'éveillais (a). Je me levai, & je me trouvai d'une pesanté à laquelle je n'étois pas accoutumé. Mes mains étoient tremblantes, mes pieds chancellans. En me regardant dans mon miroir, j'eus peine à reconnoître mon visage. Je m'étois couché avec des cheveux blonds, un teint blanc & des joues colorées. Quand je me levai, mon front étoit sillonné de rides, mes cheveux étoient blanchis, j'avois deux os faillans au dessous des yeux, un long nez, & une couleur pâle & blême étoit répandue sur toute ma figure. Dès que je voulus marcher, j'appuyai machinalement

---

(a) Il n'est que d'avoir l'imagination fortement frappée d'un objet, pour se le retracer pendant la nuit. Il y a des choses étonnantes dans les rêves. Celui-ci, comme on le verra par la suite, est assez bien conditionné.

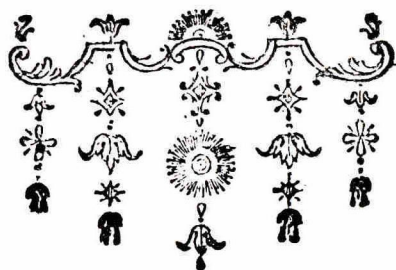
L' A N
DEUX MILLE
QUATRE CENT QUARANTE.

Rève s'il en fût jamais.

Le Temps présent est gros de l'Avenir...

LEIBNITZ.

A AMSTERDAM,
Chez E. VAN HARREVELT.
MDCCLXXI.

Τίτλος τοῦ βιβλίου ἀπόπου μεταφράστηκε τοῦ Σ. Δημητριάδη
τὸ «Ἀπάνθισμα ἐκ τινος βιβλίου ἑτερογλώσσου συλλεχθέντα
καὶ προσαρμοσθέντα τε καὶ μεταφρασθέντα εἰς τὴν ἡμετέραν
ἀπλὴν διάλεκτον». Βιέννη, 1797

πισμένο. Ἐχάνομουν μέσα εἰς μεγάλας καὶ ὀραίας πλατείας, ἐπιτηδεύωστας σταθμισμένας. Ἐμύδινα μέσα εἰς σταυροδρομία εὐρύχωρα, ὅπου ἐφαίνετο μία τόσο ἐξαίρετος διάθεσις, ὅπου δὲν ἐδοκίμαζα καμία περιπλοκή. Δὲν ἤκουα ὅμως καμία ἀπὸ ἐκείνας τὰς κραυγὰς, τὰς συγκεχυμένας καὶ ἀλλοκότους, ὅπου ποτὲ καιροῦ ἐξέσχιζαν τὰς ἀκοάς μου. Καὶ δὲν ἐσυναντοῦσα τελείως ἀμάξας ὀχληράς, ἐτοίμους νὰ μὲ συντρίβουν. Ἦμουν λοιπὸν ὅλος ἐκστατικὸς, ὅταν ἔβλεπα μάλιστα τοὺς διαδάτας, ὅπου ἐσταματοῦσαν καὶ μὲ ἐστοχάζοντο ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν μὲ τὸ πλέον μεγαλείτερο θάμβος. Αὐτοὶ ἐμάζευαν τὰς πλάτες τους καὶ ἐχαμογελοῦσαν καθὼς χαμογελοῦμε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, ὅταν συνανπαντοῦμε ἀνθρώπους μὲ προσωπεῖα. Καὶ κατὰ ἀλήθειαν, τὰ ἐνδύματά μου ἔπρεπε νὰ φανοῦν εἰς αὐτοὺς καὶ ἀρχαῖα καὶ παράξενα. Τόσον ἤτον διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ ἐδικὰ τους. Ἐνας πολίτης, ὅπου ἐγὼ ἐγνώρισα μετέπειτα ὅτι ἦτον σοφὸς ἄνθρωπος, ἐπλησίασε κοντὰ μου καὶ μὲ ἠρώτησε τιμίως, ἀλλὰ μὲ μία σοβαρότητα σταθερά· ὦ καλὲ γέρο, μὲ εἶπε, εἰς τί σὲ χρησιμεύει αὕτη ἡ μεταμόρφωσις; ἄραγε ὁ σκοπὸς σας εἶναι, νὰ μᾶς ἀνακαλέσετε τὰ ἀξιόγέλαστα ἦθη ἐνὸς αἰῶνος ἀλλοκότου; Ἡμεῖς δὲν ἔχομε καμία ἐφεση νὰ τὰ μιμηθῶμεν. Ἀφήσατε αὕτη τὴ ματαίᾳ ἀστείότητα. Πῶς; ἐγὼ; τοῦ ἀπεκρίθηκα. Ἐγὼ δὲν εἰμαι παντελῶς μεταμορφωμένος· φορῶ τὰ ἴδια φορέματα, ὅπου ἐφοροῦσα χθὲς, οἱ ἐδικοί σας στύλοι, τὰ ἐδικὰ σας ἔγγραφα εἶναι ποῦ ψεύδονται.

Εἶτε ὑπέλαβε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἐπαρχμιλοῦσα, εἶτε ἐστοχάσθη ὅτι ἡ μεγάλη μου ἡλικία, ὅπου ἐφαίνομουν πῶς εἶχα, μὲ ἔκαμνε νὰ διηγοῦμαι λήρους, εἶτε διὰ καμία ἄλλη ὑπόψια του, μὲ ἠρώτησε εἰς ποῖο ἔτος ἐγεννήθηκα καὶ τοῦ ἀπεκρίθηκα εἰς τοὺς 1740. — Ἐ! πολλὰ καλὰ, μὲ εἶπε, ἰδοὺ κατὰ τὸν ἐδικὸ σας λογαριασμὸ εἰσθε σωστὰ 700 χρονῶν ἄνθρωπος. Ἴσως ἐσεῖς, αὐθέντη, γύριτε τὸ ἀθάνατο ποτὸ ἢ τὴ φιλοσοφικὴ πέτρα. Προφέροντας αὐτὰ τὰ λόγια ἐχαμογελοῦσε καὶ ὁ καθεὶς ἐπλησίαζε ὀλόγυρά μου μὲ μία ἡδονὴ καὶ σέβας ξεχωριστό. Ὅλοι ἐπιθυμοῦσαν καθ' ὑπερβολὴ νὰ μὲ ἐρωτήσουν, ὅμως ἡ διάκρισις ἐχαλίνωνε τὴ γλῶσσά τους καὶ εὐχαριστοῦντο μόνο νὰ λέγουν ἄναμεταξύ τους πολλὰ μυστικά. Ἰδοὺ ἕνας ἄνθρωπος παμπάλαιος. Ὡχ! τί πράγμα ἄξιο περιεργείας! Ἦμουν πολλὰ τεταραγμένος μὲ τὸν ἑαυτό μου, ὅταν ἐκεῖνος ὁ σοφὸς ἄνθρωπος μὲ εἶπε: ὦ ἐκστατικὲ γέρο, ἐγὼ προσφέρω τὸν ἑαυτό μου εὐχαρίστως, εἰς τὸ νὰ σὰς δουλεύσω διὰ ὁδηγὸς (διὰ νὰ ἰδεῖτε τὴν πρόδο καὶ τὰ ἦθη τοῦ αἰῶνος μας).

ΣΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ ΤΟ «ΠΑΛΙ» ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙ μεταξύ άλλων κείμενα τῶν, Henri Michaux, William Burroughs, Paul Bowles, Mircea Eliade, D. A. F. de Sade, Juan Rulfo, Henry Miller, Malcolm de Chazal, Oscar Panizza, Aimé Césaire, Magloire St Aude, Max Pinchinat, Leonora Carrington, Gerard Legrand, Raymond Roussel, Amos Tutuola, Xavier Forneret, Maturin, Mary Shelley, Alain Ginsberg, Charles Estienne, Georg Lucacs, Marc 'O, Benjamin Peret, Natalie Sarraute, Jorge, Luis Borgés, Georges Bataille, Juan José Arreola, Jacques Sen élier, Lovcraft, Ray, Bradbury, Monique Aliká Watteau, Joyce Mansour, νέους Βραζιλιανούς ποιητές και πολλοὺς ἄλλους.

Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, ἀνέκδοτα κείμενα, τοῦ Νίκου Ἐγγονόπουλου, Γιάννη Τσαρούχη, Κωσταντίνου Νικολοῦδη, Νίκου Στάγκου, Μιχάλη Παπανικολάου, Γιώργου Μακρῆ καὶ πολλῶν ἄλλων, καθὼς ἐπίσης ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Ἀπολλώνιο τὸν Τυανέα, τὸν Ἐρμῆ τὸν Τρισεμέστη, τὰ Ἰνδικὰ Ἐπιη, ἀπὸ τὴν «Ἀληθινὴ Ἱστορία» τοῦ Λουκιανοῦ, ἀπὸ τὸ «Σατυρικόν» τοῦ Πετρώνιου, ἀπὸ τὸν Χρυσὸ Ὀνο τοῦ Ἀπολλείου, ἀπὸ τὰ «Αἰθιοπικά» τοῦ Ἡλιοδώρου, ἀπὸ τὴν Ἱστορία τοῦ Genji τῆς Μουρασάκι, ἀπὸ τὴν Μαΐμου τοῦ Βου Τοῦ Ἐγκ-Ἐν, ἀποσπάσματα, ἀπὸ τοὺς Γνωστικούς, Ἀλχημιστάς, ἀπὸ τὸν Γεώργιο Γκουρτζιέφ, τοὺς Ζέν, τὸν Ἐλιφάς Λεβί, ἀπὸ τὸ Κίγκ Πίγκ Μεί, τὸ Ζοχάρ καὶ κείμενα τῶν λεγομένων πρωτόγονων ἢ ἀγρίων λαῶν, παιδιῶν, τρελλῶν καὶ πνευματικῶς καθηστερημένων ἀτόμων, καθὼς καὶ ὅτι μᾶς στείλουν διάφοροι συνεργάτες γνωστοὶ ἢ ἀγνωστοὶ, πού θά βρεῖσκειται μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ «Πάλι».

Τὸ «Πάλι» θὰ ἀσχοληθεῖ ἐπίσης ἐκτενῶς μὲ διάφορα προβλήματα ἀμφισβητούμενα, πού παίρνουν ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη σημασία στὴν ἐποχὴ μας, καθὼς τὰ λεγόμενα παραφυσικά φαινόμενα, τὸν ἐρωτισμὸ, τὶς τεχνικὲς καὶ τὰ φαινόμενα τῆς ἔκστασης, τὰ δράματογενῆ φάρμακα καὶ ἄλλα σχετικὰ προβλήματα.

Ἀπὸ τὴ σκέψη καὶ τὴ φιλοσοφία τῶν ἀρχαίων λαῶν ἴσαμε σήμερα, ὅτι ἔχει προωθήσει τὴ μεγάλη ὕψιζή της γιὰ τὴν Κατανόηση, εἴτε μέσα στὰ ἄδυστα τοῦ νοῦ, εἴτε στ' ἀνεξάντλητα καὶ ἀναπεπταμένα πεδία τῆς ζωῆς.

Στὰ ἐπόμενα τεύχη τὸ «Πάλι» θὰ σχολιάσει πρὸ λεπτομερικῶς τὴν ἐπικαιρότητα - χωρὶς ὁμοίως νὰ δώσει ἀναγκαστικὰ τὴν προσοχὴ του παρὰ στὰ σημεῖα πού μᾶς ἐνδιαφέρουν, ἐξοικονομώντας ἔτσι χρόνον καὶ χωρὸν.

Στὸ πρῶτο αὐτὸ τεύχος, ὅπως ἀπὸ μιὰ πόρτα στενὴ, συνωστίζονται πολλές φωνὲς νὰ μιλήσουν ξανά ἢ γιὰ πρώτη φορὰ κοντὰ σὲ μιὰ λαοῦβα μὲ λίγο πνευματικὸ αἷμα, ὅπως οἱ Σκιᾶς τῆς Ὀδύσσειας πού εἶχαν μείνει τόσο πολὺ στὸν κάτω κόσμον τῆς ἀβάσταχτης σιωπῆς τους.

Ἐλπίζουμε μὲ τὸν καιρὸ καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξη ὧσων θὰ μᾶς διαβάσουν, ν' ἀνοίξει μιὰ πόρτα διάπλατη καὶ ἄνετη πού τόσο φανερὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη της, Ἄς μᾶς συγχωρεθοῦν λοιπὸν οἱ ἀτέλειες καὶ τὰ λάθη, ὅπου ὑπάρχουν.

σης—έναντίον τῆς νοοτροπίας πού ἐπιβάλλουν ὁ συμβατικός ὀρθολογισμός καί οἱ κοινωνικῆς προκαταλήψεις καί έναντίον τῶν «ἐμποδίων» πού προβάλλει ἕνας ὀρισμένος τρόπος σκέψης, στήν ὀλοκλήρωση τοῦ ὄνειρου μέσα ἀπό τόν ἔρωτα καί στό στοιχειῶδες δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῆς ἔκφρασης σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Συνειδητά ἢ ὑποσυνείδητα, τὸ μέλλον ἀναγγέλλεται λαμπρό, γεμάτο ἀπό νέα παράξενα ὄντα, βγαλμένα ἀπό τίς ἄγνωστες ἀκόμα περιοχῆς τῆς ψυχικῆς ἐνδοχώρας. Ἡ ἀναζήτηση αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη πού δικαιώνει τὴν ποίηση, μέ ὅποιοδῆποτε μέσο κι' ἂν διεξάγεται, ὀπτικό, γραπτὸ ἢ ἀκουστικό.

Ξέρω ὅτι πολλοὶ θὰ μιλήσουν γιὰ φρενοκομεῖο—ἀλλὰ ἀφοῦ, «μᾶς ἀνοίγουν ἀπὸ παντοῦ διάπλattes τίς πόρτες τοῦ φρενοκομεῖου», δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ μοῦμε κι' ἐμεῖς μέ τὸν τρόπο μας, καί μάλιστα, θριαμβευτικά.

Ἀπὸ τοὺς ξένους ὁ Octavio Paz μεγάλος Μεξικανὸς ποιητῆς περίφημα μεταφρασμένος ἀπὸ τὸ Γιώργο Μακρῆ, ξετυλίγει τὸ ποίημα—ποτάμι του, ὅπου ὑπάρχουν μέσα τὰ πάντα—ἡ ἡπαρξη, ἡ μνήμη, ἡ διαμαρτυρία, ὁ ἐρμητισμός, τὸ παρόν, ὁ ἔρωτας, τὸ μέλλον, ἡ παρουσία, ἡ ἐπανάσταση, ἡ ἀνίσταση, ἡ ἀπουσία, ὁ ἐφιάλτης, ἡ ἔκσταση—ἕνα ποίημα πού, ὅπως τὸ κουλουριασμένο φιδι τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων—σύμβολο τῆς ὑπαρξης, ἀνακυλώνεται πάνω στὸν ἑαυτὸ του.

Ὁ Ἀμερικανὸς ποιητῆς Harold Norse, μεταφρασμένος ὅσο τὸ δυνατόν πιστότερα ἀπὸ τὸν Νάνο Βαλαωρίτη, μεταμορφώνει μία κοινὴ μετακίνηση μέ τὸ τραῖνο, σέ μιὰ ὑπερβατικὴ ἀποκάλυψη. Ἐδῶ οἱ σιδηροτροχιῆς τῆς καθημερινότητος γίνονται οἱ γραμμῆς τοῦ σήμπαντος καί τῆς ἀναζήτησης τοῦ Ὁλοῦ. Ὁ Ἀφρο-ἀμερικανὸς νέγρος ποιητῆς Ted Joans εἶναι ἕνας μικρὸς Prevert, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς καλῆς ποιότητος λαϊκῆς ἀπήχησης τῶν ποιημάτων του—πού στρέφονται έναντίον τῶν φυλετικῶν καί ἄλλων διακρίσεων καθὼς καί έναντίον τοῦ πορριτανισμοῦ καί τῆς ἐν γένει στενοκεφαλίας καί μικροφυχίας. Ὅσο γιὰ τὸν Ἰσίδωρο Ducasse τὰ λόγια περιτεύουν—ᾄς τοῦ βγάλουμε τὸ καπέλλο μας—τὸ καπέλλο ἐκεῖνο πού δὲ φαίνεται πάνω στό κεφάλι μας, γιατί φοριέται ἐσωτερικά.

Ὁ Aldous Huxley—γνωστός ἀπὸ τὴν πολυπληθῆ του ἐργασία—ἔχει γράψει ἕνα βιβλίο ὅπου περιγράφει τὰ πειράματά του μέ τὴν μεσκαλίνη—οὐσία πού βγαίνει ἀπὸ τὸ Peyotl, τὸν ἱερὸ κάκτο τῶν Ἰνδιάνων Δίνουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τίς «Θύρες τῆς ἐνοράσεως».

Ἡ Virginia Woolf, στό μικρὸ αὐτὸ δοκίμιο, γραμμένο πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια, δείχνει τὴ μεγάλη τῆς διορατικότητα γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἐξέλιξη τοῦ μυθιστορήματος. Οἱ προβλέψεις τῆς ἔχουν ἐπαληθεύσει σέ μεγάλο βαθμό, ἰδίως σήμερα πού, μιὰ ὀλόκληρη γενιὰ συγγραφέων ἀναζητώντας νέες μορφές, ἔχει πιά διαρρήξει ὀριστικά τὰ συμβατικά «κλασσικά» πλαίσια τῆς μυθιστοριογραφίας, κι' αὐτὸ πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Henry Miller, τοῦ Beckett, τοῦ Robbe-Grillet, Kerouac, καί πολλῶν ἄλλων.

